

OTDK-dolgozat

2025

Budapesti Corvinus Egyetem

Nemzetközi parasport-rendezvények lehetséges társadalmi hatásai
Possible social impacts of international parasport events

Sipos Borbála

Konzulens: Dr. Máté Tünde

Kézirat lezárása: 2023. április 16.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés.....	1
II. Szakirodalmi áttekintés	3
II.1. Sportrendezvény, nemzetközi sportrendezvény fogalma, keretrendszere.....	3
II.1.1. Parasport, parasport-rendezvény fogalma	4
II.2. Parasport történeti és szervezeti háttére	4
II.3. Nemzetközi sportrendezvények szervezése.....	7
II.4. Nemzetközi parasport-rendezvények szervezése	10
II.5. Nemzetközi sportrendezvények hatásrendszere	10
II.5.1. Örökség	11
II.5.2. Örökség kocka.....	12
II.5.3. Leverage.....	13
III. Kutatás tárgya és módszere.....	15
IV. Szekunder kutatás eredményei	16
IV.1. Nemzetközi parasport-rendezvények kimenetelei – nemzetközi kutatási eredmények.....	18
IV.1.1. Sydney 2000	20
IV.1.2. Peking 2008	25
IV.1.3. Vancouver 2010.....	29
IV.1.4. London 2012.....	32
IV.1.5. Összegzés	39
IV.2. Magyar parasport helyzete.....	43
V. Primer kutatás eredményei.....	48
VI. Összefoglalás	57
VII. Konklúzió	60
VIII. Korlátok	62
Irodalomjegyzék	62
Mellékletek	75
I. számú melléklet.....	75
II. számú melléklet	78
III. számú melléklet	82
IV. számú melléklet.....	85
V. számú melléklet	88
VI. számú melléklet.....	91
VII. számú melléklet.....	92
VIII. számú melléklet	94

Ábrajegyzék

1. ábra: Örökség kocka	12
2. ábra: Az APC és az egyéb fogyatékossgal élő sportszervezetek támogatása 1994 és 2007 között	24
3. ábra: A magyar parasport kialakulásának fő pontjai 1929 és 2001 között	44

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Hatás és multidimenziós hatás (leverage) összehasonlítása	14
2. táblázat: Primer kutatás interjúalanyai és a legfontosabb információk	16
3. táblázat: Kutatási kérdések	16
4. táblázat: A vizsgált paralimpiák összehasonlítása	40
5. táblázat: Hogyan könnyíthető a sportolás a fogyatékossgal élők számára	46
6. táblázat: Magyarország alkalmassága nemzetközi szintű parasport-rendezvény szervezésére és annak lehetséges hatásai	50
7. táblázat: Jelenlegi és jövőbeni kommunikáció az épek és a fogyatékossgal élők közt és egy nemzetközi szintű parasport-rendezvény hirdetésének javasolt módjai	52

I. Bevezetés

A tanulmány során arra kerestem a választ, hogy egy nemzetközi szintű parasport-rendezvénynek mik a lehetséges társadalmi hatásai, illetve, ez alapján, mi szükséges ahhoz, hogy hazai szinten egy sikeres szervezést foganatosítsunk.

A dolgozat három nagy részre bontható, az első fő szakasz a szakirodalmi áttekintés azon része, ahol a fogalmak, keretrendszer, szervezeti háttér kerül tisztázásra. Pontosítom a sport, parasport, sportrendezvény, nemzetközi sportrendezvény fogalmát. Górcső alá veszem a legfőbb nemzetközi szintű parasport-rendezvényeket, figyelembe véve azok gyakoriságát, szervezési szabályait. Emellett foglalkozom a nemzetközi sportrendezvények hatásrendszerével, így kifejtésre kerül, mit jelent a hatás, az örökség és a multidimenziós hatás.

Ezt követi a tanulmány következő nagyobb szakasza, mely tartalmazza a kutatási kérdéseket és a kutatás módszertanát. A fő kérdés mellé, miszerint mit kell tenni egy sikeres magyarországi parasport-rendezvény szervezésének stratégiai tervezéséhez, négy alkérdés tartozik, melyek segítségével igyekszem választ találni ezen topikra. Az alkérdések első fele a külföldön már lezajlott nemzetközi szintű parasport-rendezvényekkel foglalkozik, hogy hogyan foglalkoztak más országok az örökség és a multidimenziós hatás (leverage) kérdéskörével, van-e szerepe a rendezvénynek a stratégiai tervezésben. Ezek kapcsán a szekunder elemzés során nemzetközi szakirodalmat elemeztem, dolgoztam fel, melyek egyes parasport-rendezvények hatásairól, örökségéről szóltak.

Az alkérdések továbbá foglalkoztak azon témával, hogy hazai szinten mit tapasztalható a fogyatékossgal élők körében, milyen a magyar parasport helyzet, felmerült Magyarország alkalmas-e egyáltalán nemzetközi szintű parasport-rendezvény megrendezésére, illetőleg milyen fejlesztések szükségesek, melyek alkalmassá tehetik. A szekunder elemzések mellett, mely során a hazai helyzetet feldolgozó szakirodalmat és tanulmányokat vizsgáltam, készültek szakértői interjúk. A primer kutatás alkalmával hét interjút készítettem, ügyelve arra, hogy széles körben kérdezzem meg az érintetteket. Interjúalanyaim az alábbi személyek voltak; Szabó László, a Magyar Paralimpiai Bizottság elnöke, Urr Anita, a Magyar Paralimpiai Bizottság főtitkára, Csuri Ferenc, aki az Access4you csapatának állaspontját képviselte, Szekeres Pál, az IWAS (International Wheelchair and Amputee Sports Federation) elnökségi tagja, olimpiai és paralimpiai érmes tör-, és kardvívó, Weisz Róbert, a Magyar Kajak-Kenu Szövetség társelnöke, Ekler Luca, paralimpiai bajnok, világbajnok, Európa-bajnok és

világcsúcstartó paraatléta és Kiss Péter Pál, paralimpiai bajnok, világbajnok, Európa-bajnok és világcsúcstartó parakajakos.

Összességében munkám során arra törekedtem, hogy a szekunder és primer kutatások alapján választ tudjak adni a fő kérdésre, miszerint mi szükséges ahhoz, hogy hazai szinten stratégiai tervezés valósuljon meg és ki tudják használni egy, a nemzetközi szintű parasport-rendezvény szervezése kapcsán adódó lehetőséget.

II. Szakirodalmi áttekintés

II.1. Sportrendezvény, nemzetközi sportrendezvény fogalma, keretrendszere

Jelen pillanatban nincs általános elfogadott definíciója a sportnak, de az Európai Unió a 2007-ben kiadott Fehér Könyvben több fontos elemét és kritériumát meghatározza. Megfogalmazása szerint sportnak tekinthető a fizikai aktivitás minden olyan formája, amely rendszeres vagy akár alkalmi mozgás, gyakorlás révén fejleszti a fizikai állóképességet, a mentális jóllétet, emellett elősegíti a szociális kapcsolatok kialakulását, illetve valamilyen versenyeredmény elérését eredményezheti (Európai Közösségek Bizottsága, 2007).

A szociális kapcsolatok, illetve a versengés gondolatát megragadva vizsgáljuk meg a sporthoz, sportoláshoz kapcsolódó eseményeket, melyek négy kategóriába sorolhatóak. Amennyiben a résztvevő személyek egymás sportteljesítményét hasonlítják össze szervezett keretek közt, előre meghatározott szabályrendszert követve, és a cél az ellenfél legyőzése, miközben a küzdelem kimenetele bizonytalan, sportversenyről beszélünk (Nádori, 2011).

Hogyha a sportversenyt mások is, egy előre meghatározott összeg ellenében megtekinthetik, sporteseménynek nevezzük (Lawinsider.com, na). Tehát maga a megmérettetés kiegészítésre kerül gazdasági szempontokkal, a nyilvánosság révén figyelmet kap, a nézők, szurkolók újfajta fogyasztóként jelennek meg. Ezen gondolatmenetet továbbvive, ha a sportesemény tovább bővül egyéb szolgáltatásokkal, például a vendégeknek lehetőségük van büfé látogatására vagy közönségszórakoztató játékokon való részvételre, már sportrendezvénynek számít. Egyéb fontos kitétele a sportrendezvénynek a média és a szponzorok jelenléte, előbbi tudósít a verseny eredményeiről, körülményeiről, megszólítva és fogyasztóvá téve a nem helyszínen tartózkodókat is. A legutolsó kategóriába azon sportrendezvények tartoznak, melyek szupranacionálisak, a résztvevő sportolók különböző nemzeteket képviselnek (Máté, 2020).

Ahhoz, hogy nemzetközi sportrendezvénynek nevezhessük a sporttal kapcsolatos eseményt, az alábbi kritériumoknak kell megfelelnie: nemzetközi szinten kialakított szabályrendszer alapján egy vagy több sportágban mérkőzik meg két vagy több ország sportolója. Utóbbin belül különböztetünk meg szinteket, attól függően, hogy egyes régiók országai mérkőznek meg egymással, kontinensi-, vagy világszintű érintettségéről van szó. A rendezvény túlmutat a sportolók teljesítményének összemérésén, kiemelt figyelmet fordít a passzív sportfogyasztókra, azaz a szurkolókra, nézőkre is. Megjelenik a szórakoztatóipar, a televíziós és online közvetítések, tehát meg kell felelnie a médiaképesség alapfeltételeinek és a helyszíni fogyasztók igényeit is igyekeznek a lehető legjobban kielégíteni (Máté, 2022).

II.1.1. Parasport, parasport-rendezvény fogalma

A „para” egy görög eredetű szó, amelyet, hogy ha egy szóösszetétel előtagjaként használunk, mellérendeltséget vagy az adott szóhoz, fogalomhoz való hasonlóságát jelzi (Bakos, 1974). A parasport azon emberek sportja, akik valamilyen sérültséggel rendelkeznek, ez lehet akár testi fogyatékoság, lehet mentális, ahogyan lehet veleszületett és lehet szerzett (Patatas et al, 2021).

A parasport elnevezés a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság által meghatározott és elismert sportágakra vonatkozik, amit a fennálló tíz károsodási típus valamelyikével rendelkező sportolók űznek (Derman et al, 2021). A tíz típus magába foglal nyolcféle testi sérültséget (csökkent izomerő, megváltozott passzív mozgástartomány, végtaghiány, lábhosszkülönbség, alacsonytermet, hipertónia, ataxia, atethozis) továbbá a látássérültséget és az értelmi fogyatékoságot. Sportáganként eltérő, hogy hogyan határozzák meg az ezen típusokon belül kijelölt kategóriákat (Paralympic.org). Az azonban kijelenthető, hogy a versenyzést megelőző orvosi vizsgálatok, klasszifikációk során felméri a sportoló egészségi állapotát, sérülésének szintjét és csak akkor osztanak neki kategóriát, ha megállapítható, hogy sporttevékenységük nem rombolja tovább az állapotukat, nincs arra kimutathatóan negatív hatással (Derman et al, 2021).

A felsorolt tíz típus nem fedi le az összes fogyatékoságot, nem tesz említést a hallássérültekről, a súlyosan, halmozottan értelmi fogyatékosokról, illetve a szervátültetettekről. Ennek oka, hogy ők nem részei a paralimpiai programnak, de ettől függetlenül rendelkeznek saját versenyrendszerrel, melyeket a későbbiekben ismertetek.

Ezen meghatározások, illetve a korábban tisztázott fogalmak alapján kijelenthető, hogy minden olyan parasporttal kapcsolatos eseményt, mely megfelel a fent említett kritériumoknak, miszerint jegyváltás ellenében nézők látogatják, jelen van a média, a sajtó és a szponzoráció is, parasport-rendezvénynek tekinthető. Amennyiben pedig a fogyatékosággal élő sportolók különböző országokat képviselnek a teljesítményük összemérése során, nemzetközi parasport-rendezvényről beszélhetünk.

II.2. Parasport történeti és szervezeti háttere

Ahhoz, hogy kijelentéseket, megállapításokat tehessünk a parasport-rendezvények hatásait illetően, először meg kell érteni, ismerni annak kialakulását, illetve a szervezeti, intézményi keretrendszerét.

A fogyatékkal élők rendszerszintű sportolásának kialakulása összeforrott a paralimpiai mozgalommal, melynek kezdete 1948-ra vezethető vissza, mikor Sir Ludwig Guttman professzor több sportágban versenyt rendezett a II. világháború során megsérült, kerekesszékre került gerincsérült veteránok számára a Stoke Mandeville-i kórházban. Azzal, hogy 1952-ben négy holland veterán is ellátogatott az az évi versenyre, nemzetközivé vált a rendezvény, mely idővel egyre több és több embert vonzott. 1958-ban pedig létrejött a Nemzetközi Stoke Mandeville-i Játékok Szövetsége (ISMGF), amely az első nemzetközi sportszövetség volt a mozgáskorlátozottak számára. 1960-ban már az olimpia után, azon a helyszínen került megrendezésre és a kerekesszékes, amputált indulók mellett a látássérülteknél is megjelent az igény a versenyzésre, így négy évre rá, 1964-ben megalapították a Fogyatékosok Nemzetközi Szövetségét (ISOD) (Nádas, 2005a).

Az ISOD révén tovább tudott fejlődni a fogyatékkal élők sportmozgalma, így 1976-ban, a Torontoolimpián már egy szélesebb, kibővült sportági keretből tudtak választani az amputált sportolók, mely sportágban szeretnék képviselni a nemzetüket és a látássérült sportolóknak is volt lehetőségük atlétikában, illetve csörgőlabdában versenyezni (Nádas, 2018a).

A soron következő nemzetközi szövetség sérültségi alapon jött létre 1978-ban, a központi idegrendszeri sérülés miatti mozgáskorlátozottságra kényszerülteket a CP-ISRA rövidítésű Agyi Sérültek Nemzetközi Sport-, és Rekreációs Szövetsége vonta össze. Az ő kezdeményezésük nyomán felmerült az igény a látássérülteknél is, hogy saját sérültségspecifikus nemzetközi szövetségük legyen, hogy könnyebben tudjon fejlődni a sportmozgalmuk, így 1980-ban kiváltak az ISOD-ból és létrehozták a Látássérültek Nemzetközi Szövetségét (IBSA) (Nádas, 2005a).

A Fogyatékosok Nemzetközi Szövetsége (ISOD) nem szűnt meg létezni, tovább folytatta munkálatait és igyekezett az ép sport nyomán sportágankénti nemzetközi versenyrendszer kialakítására a fogyatékkal élők körében.

Azonban az így létező négy szervezet, melyek eltérő fogyatékosági kategóriákat foglaltak magukba, eltérő ütemben, ritmusban és irányban fejlődtek, ami széthúzáshoz vezetett volna. Annak érdekében, hogy erre ne kerüljön sor, 1982-ben közösen létrehoztak egy ernyőszervezetet, a Fogyatékosok Sportjának Nemzetközi Koordinációs Bizottságát (ICC), amely a későbbi Nemzetközi Paralimpiai Bizottság (IPC) elődjének tekinthető (Nádas, 2018a). 1986-ban az enyhén értelmi sérült sportolókat összefogva megalakult a nemzetközi szövetségük, az INAS (2019 óta VIRTUS), és 1988-ban csatlakoztak az ICC-hez, hogy gördülékenyebben tudjon haladni a paralimpiai mozgalom fejlődése (virtus.sport, na).

A paralimpiai törekvésektől függetlenül, már jóval korábban elindult a siketek és nagyothallók sportmozgalma, 1924-ben hozták létre a Siketek Sportjának Nemzetközi Bizottságát (akkor CISS, ma már ICSD néven). Napjainkban is saját, a többi fogyatékosági kategóriától elkülönített versenyrendszert működtetnek, mely 1955 óta a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (IOC) által elismert rendezvény (Bodorné és Bencsik, 2017).

1989-ben hozta létre közösen az ICC, a VIRTUS és az ICSD a Nemzetközi Paralimpiai Bizottságot (IPC), mely az irányító szerve a paralimpiai mozgalomnak, támogatja a több, mint 200 tagországnak a parasportbeli törekvéseit, fejlesztéseit, részt vesz és segít a paralimpia szervezésében és lebonyolításában (Paralympic.org, na).

Azonban nem minden fogyatékosági kategória szerepel a paralimpia programjában, így ezeknek nem is az IPC a felelős, irányító szerve. A siketek és nagyothallók nemzetközi szövetsége ugyan segédkezett az IPC létrehozatalában, de megtartotta a saját, 1924 óta működtetett versenyrendszerét, melyen csak halláskárosult versenyzők vehetnek részt. Akárcsak az olimpiai és paralimpiai játékokat, az ő legrangosabb rendezvényüket is négyévente rendezik meg, mind a téli, mind a nyári verziót. 2001-ben az IOC engedélyezte számukra, hogy a világjátékokat „Deaflympics” (magyarul Siketlimpia) néven nevezhessék (Bodorné & Bencsik, 2017).

A szervátültetettek esetében 1987-ban jött létre a nemzetközi szövetségük (World Transplant Games Federation, WTGF), bár már 1978 óta tartanak világjátékokat. Eredetileg szerették volna az olimpia szót használni versenyeik nevében, de az IOC nem járult ehhez hozzá. (Berente, 2017) Napjainkban két évente rendeznek nyáron, a kimaradó években pedig téli játékokat (wtgf.org, na).

A VIRTUS az enyhén értelmi sérülteket összefogó szervezet, ugyanis 1968-ban létrejött a Nemzetközi Speciális Olimpia Szövetség, mely azóta is a súlyosan értelmi fogyatékosággal élő embereket fogja össze. A négy évente megrendezett játékaikat, melyekből van téli s nyári egyaránt Speciális Olimpia néven illetik, ugyanis 1988-ban az IOC hivatalosan is elismerte mozgalmukat. Ezzel ők váltak az egyetlen szövetséggé a világon, akik a Nemzetközi Olimpiai Bizottság fennhatóságán kívül is jogosultak az olimpia szó használatára (Regényi et al, 2017). A legtöbb sportág a sportág ép szövetségének fennhatósága alá tartozik, ez alól kivételt képez néhány sportág, melyek integrálása nehezebb, az ő irányításukért a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság felel, esetükben ők töltik be a nemzetközi sportági szakszövetség szerepét (Paralympic.org, na).

II.3. Nemzetközi sportrendezvények szervezése

Akár kontinensi, akár világ bajnokságról, akár az olimpiáról beszélünk, minden esetben felmerül a kérdés, ki lesz a rendezvénynek otthont adó ország vagy város. Hogyan zajlik a kiválasztási procedúra, miért jelentkeznek szervezőnek, milyen hatással lesz ez az adott országra, városra a későbbiekben. Az alábbi alfejezetben azt veszem górcső alá, hogyan választanak fogadó helyszínt a sportrendezvénynek, illetve, hogy mik lehetnek az indítékai a házigazdáknak.

A leggrandiózusabb rendezvénytől haladva, elsőként az olimpiát, paralimpiát vegyük szemügyre. Ezen esetekben, mind a téli, mind a nyáriak rendezési jogáért egy-egy város jelentkezik, fontos hozzátenni, egy országból csak egy város indulhat. Ahhoz, hogy egy rendezőnek legyen elég ideje felkészülni, tudja végrehajtani a szükséges infrastrukturális változtatásokat, átalakításokat, időre van szükség, így a rendezőt már az adott olimpia előtt hét évvel kiválasztják. Kiválasztásra azon városok kerülhetnek, akik már kilenc évvel a megpályázandó olimpia előtt jelentkeztek és megfeleltek a szükséges formalitásoknak. Ezt követően az IOC és az IPC igazgatósága közösen szelektál a jelentkezők közül, akik tovább mehetnek a következő fázisra, ahol, mint pályázó városok bemutatják a tervezetüket, pályázati anyagukat. Az IOC tagjai (melyek a nemzeti olimpiai bizottságok) és az Értékelő Bizottság tagjai, illetve az IPC képviselője szavaznak arról, mely város kapja meg a rendezés jogát (Misener & Molloy, 2018).

Bár a paralimpiát már az 1960-as kezdetétől fogva igyekeztek az olimpia helyszínén megtartani, ez nem minden alkalommal sikerült (1984), illetve csupán a helyszín egyezett, a szervező bizottság nem. Az ezredfordulós Sydney-i játékok esetén történt az először, hogy a pályázó város szervező bizottsága mindkét játék megszervezését tervezte. Ezen ötletet támogatandó, 2001-ben született egy hivatalos megállapodás mely kijelentette, hogy a továbbiakban minden esetben egy helyszínen, ugyanazon sportlétesítményeket használva, az olimpiát követően nagyjából két héttel kell megrendezni a paralimpiát is. Meghatározták azt is, hogy maximálisan hány sportágat tartalmazhatnak a téli, illetve a nyári paralimpiai játékok (Purdue, 2013).

Ennek következtében a pályázó városoknak és a szervező bizottságnak nehezebb dolga van, a kérdés az lesz számukra, hogy megéri-e. Felsorakoztatják a pro és kontra érveiket, felméri, mivel, milyen költséggel jár egy olimpia és paralimpia szervezése és szemrevételezik, hogyan tudnának profitálni belőle. Kezdve azzal, hogy az olimpia jelenleg a világ legnagyobb, legnépesebb, legnépszerűbb rendezvénye, hiszen a résztvevők a világ bármely, nemzeti

olimpiai bizottsággal országából érkezhettek és több sportágban mérhetik össze erejüket. Lehetőséget biztosít számos infrastrukturális és gazdasági fejlesztésre, sportlétesítmények, szállodák, hotelek és a közlekedés terén. A magas nézettségeknek köszönhetően nagy figyelem irányul nemcsak a városra, az országra is, ami a turizmus fellendülését indikálhatja. A szervezők bíznak abban, hogy egy ilyen nagy presztízsű sportrendezvény egyrészt büszkévé teszi a nemzetet, másrészt mozgásra ösztönzi őket. Ugyanis a többet sportoló, mozgó nemzet egészségesebb, ami révén csökkenhetnek az egészségügyi kiadásai (Preuss, 2004).

A rendező városok kihasználják a rájuk irányuló figyelmet és igyekeznek valamilyen jellegzetességet, sajátosságot adni az olimpiának, amivel megkülönböztethetővé válik a korábbiaktól. Az olimpia és paralimpia kitűnő lehetőséget biztosít arra, hogy környezetbarát beruházásokat vagy új technológiákat mutassanak be (Preuss, 2004). A soron következő olimpia és paralimpia Párizsban kerül megrendezésre 2024-ben, melynek szervezői a fenntarthatóságot és az innovatív szervezést tűzték ki céljuknak, arról legyen ismeretes a játék. Továbbá segítségül hívják majd a virtuális valóság (Virtual Reality, VR) eszközeit, hogy azzal tudják megértetni az emberekkel a fogyatékossgal élők helyzetét. Korábban a rasszizmust és a diszkriminációt próbálták enyhíteni a társadalomban a VR segítségével. Ezúttal azt szeretnék bemutatni, hogy a fogyatékossgal élők ugyanolyan részei a lakosságnak, a diverz társadalom tagjai. Továbbá enyhíteni próbálják azt a fennálló helyzetet, hogy a fogyatékossgal élők hátránnyal indulnak a sportolásban, illetőleg az egyes fogyatékossgai kategóriák közt is nagy különbségek, szakadékok lelhetőek fel (Byers et al, 2021).

Az olimpia és paralimpia elválaszthatatlan párosát a világszintű egysportágas sportrendezvények követik, ezek közül is kiemelkedik az atlétika illetőleg a labdarúgás. Előbbi esetében a Nemzetközi Atlétikai Szövetséghez kell pályázatot benyújtania a nemzeti atlétikai szövetségnek és az olimpiához hasonlóan, már évekkal a rendezvény előtt pályázni kell. Mivel itt egy sportágról beszélünk, (bár sok szakággal rendelkezik) sportlétesítmény tekintetében elég egy, megfelelő kvalitásokkal, kritériumokkal rendelkező stadiont építeni, illetve egy, a melegítéshez, gyakorláshoz szükséges pályát, ami azt jelenti, egy város fog otthont adni a rendezvénynek. A pályázati folyamat öt évvel a rendezvény előtt kezdődik azzal, hogy a nemzeti atlétikai szövetségek ajánlattétel útján jelzik igényüket a szervezésre. Egy évre rá zárják le a pályázatot és hirdetik ki a győztes, akinek így nagyjából négy éve van arra, hogy megépítse a szükséges komplexumokat. Az atlétikai világbajnokságnak továbbá kötelezően megszervezendő kiegészítő rendezvénye a WA (World Athletics) Kongresszus, mely egy nagy presztízsű rendezvény, ahova a tagszövetségek küldik képviselőiket és az atlétika

világ bajnokságot megelőzően összegyűlnek. A Kongresszuson különböző, az atlétikát érintő témakörökben hoznak nagyobb horderejű döntéseket, figyelmet generálnak a soron következő sportrendezvénynek, ugyanis jellemzően nagy médiavisszhangot hoz magával a konferencia (World Athletics, 2020).

A labdarúgó-világ bajnokság során szintén a nemzetközi szövetségnél (jelen esetben FIFA) tesznek ajánlatot, de abból a szempontból eltér a folyamat atlétika világ bajnokságtól, hogy itt nem rendező városról, hanem rendező országról beszélünk. A FIFA és a kontinensi labdarúgó szövetségek képviselői a labdarúgó-világ bajnokságot megelőző FIFA Kongresszus keretein belül döntenek a kettővel későbbi bajnokság rendezési jogáról. Így a pályázó országoknak nagyjából nyolc év áll rendelkezésére, hogy megépítsék a megfelelő mennyiségű és megfelelő paraméterekkel rendelkező stadionokat, továbbá, hogy felkészítsék a városokat és a nemzeteket eme tekintélyes sportrendezvényre. Mivel ezen esetben több helyszínről beszélünk, nem feltétlenül csupán egyetlen város ad otthont a rendezvénynek, van eshetőség arra, hogy több ország nemzeti labdarúgó szövetsége közösen pályázzon. Így történt ez a 2026-os labdarúgó-világ bajnokság esetében is, ahol Kanada, az Egyesült Államok és Mexikó közösen jelezte igényét a szervezésre (FIFA a, na). Mint ismeretes, végül a 68. FIFA Kongresszuson ezen három ország nyerte el a rendezés jogát, így 2026-ban ők fognak otthont adni a sportrendezvénynek (FIFA b, na).

Kontinens szintű bajnokságok esetén a fő döntéshozó az adott kontinens sportági szakszövetsége. A pályázók a nemzeti sportági szakszövetségek és ugyanúgy egy, a sportághoz szorosan kötődő kongresszus keretében történik szavazás arról, ki kapja a rendezés jogát.

2022-ben Németországban, Münchenben egyedülálló sportrendezvénynek lehettünk tanúi, ugyanis egy multisport rendezvényt szerveztek, mely kilenc sportág számára volt Európa-bajnokság. Egy helyszínen, a müncheni olimpiai parkban került megrendezésre, ezzel utalva 1972-re, mikor is München volt a nyári olimpiai játékok házigazdája (Europeanchampionships.com, 2022).

Hiába hozott nagy nézettséget és kísérte végig nagy figyelemmel nemcsak Európa, de a világ többi része is a multisport rendezvényt, a jövőben ugyanebben a formában nem tervezik megrendezni. Az Európai Atlétikai Szövetség úgy határozott, hogy a soron következő, 2026-os kontinensviadal külön helyszínen kerül megrendezésre, mondván úgy semmilyen másik sportág nem vonja el a figyelmet róla. Egy ideig Budapest is harcban állt a rendezés jogáért, de

végül visszalépett, így a 2026 Európa Bajnokságnak Birmingham adhat majd otthont (European Athletics, 2022).

II.4. Nemzetközi parasport-rendezvények szervezése

Az olimpia, paralimpia kettősén túl egyik sportrendezvény esetén sincs kötelező párosítás a rendezvény para megfelelőjével. Az adott rendező város vagy ország pályázó sportági szakszövetsége jelezheti, hogy a nemzetközi szövetségnek, illetve, ha a sportág fogyatékossgal élő szegmense nem annak a fennhatósága alá tartozik, akkor az IPC-nek, hogy szívesen rendezné a világ-, vagy kontinensviadalt a parasportolók számára is. Szabó László, az MPB elnöke elmondta, hogy ezen döntésben a Magyar Paralimpiai Bizottságnak nincs különösebb szerepe, ők nem tudják kérvényezni annak rendezési jogát, ezt csak a hazai sportági szakszövetség teheti meg, közösen kommunikálva vagy az IPC-vel, vagy a felelős nemzetközi sportági szakszövetséggel (Szabó, 2023).

Az atlétika és az úszás egyikei azon hat sportágnak, melyek az IPC fennhatósága alá tartoznak. A világbajnokság kapcsán ugyanúgy öt évre előre kell ajánlatot tenni, mint az épek sportrendezvényei esetén, és ahhoz hasonlóan, négy évvel előtte lesz kihirdetve a házigazda. Az IPC aloldala, mely a World Para Athletics néven fut sportrendezvényre való pályázásra buzdítja a városokat. Nemcsak azt hangoztatja, hogy az ország így felkerül a térképre és világ figyelmére fog irányulni, hosszútávon fenntartható hatásokról, örökségről is beszél, melyek pozitívan hatnak nem csak a fogyatékossgal élők közösségére (World Para Athletics, na).

II.5. Nemzetközi sportrendezvények hatásrendszere

Egy nemzetközi szintű sportrendezvényt nem lehet megrendezni anélkül, hogy az ne legyen valamilyen hatással a rendező városra vagy országra. Ezen alfejezetben a hatások szerkezetét, rendszerét, struktúráját fogom vizsgálni a nemzetközi szintű sportrendezvényekre.

Hogy mi és hogyan történik a sportrendezvény után az adott várossal, országgal, a sportággal, a politikával vagy akár a társadalommal több kategóriára bontható. A nemzetközi szakirodalom három fő típusát különbözteti meg a sportrendezvény kimeneteleinek, egyrészt beszélhetünk hatásról, másrészt örökségről (legacy), harmadrészt leverageről, azaz a stratégiai tervezésről, attól függően mennyire tartósak a következményei a rendezvénynek, illetve, hogy előzetesen mennyire gondolták át, hogy a rendezvényt követően mi fog történni (Gratton & Preuss, 2008).

A hatás automatikusan jelentkezik a sportrendezvényt követően és átmeneti jellegűnek tekinthető, fontos hozzátenni, hogy egy rendezvény által kiváltott hatás nem feltétlenül pozitív

(Gratton & Preuss, 2008). Amennyiben a sportrendezvény által kiváltott pozitív vagy negatív hatások állandósulnak, fenntarthatónak bizonyulnak, örökségről beszélünk. Amikor a szervezők azzal a kérdéssel foglalkoznak, mi lehet a nemzetközi sportrendezvényük hatása, mi az, ami ezekből hosszútávon fenntartható és pozitív, kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy a közösség számára ez mit jelent (Taks et al 2015).

II.5.1. Örökség

Jelenleg a szakirodalom szerint nincs egységes definíciója az örökségnek, mert egy nehezen behatárolható, nem egzakt keretrendszerrel rendelkező jelenségről van szó. Abban azonban egyetértenek a szakértők, hogy olyan hatásai az adott sportrendezvénynek, melyek hosszú távon fenntarthatóak. A sportrendezvény kapcsán létrejött és azután fennmaradó, pozitív és negatív, tervezett és nem tervezett, kézzel fogható és immateriális történések, szerkezetek. Tehát nem csak a létrejövő sportcsarnokokról, sportlétesítményekről, közlekedési fejlesztésekről van szó, hanem ugyanúgy figyelembe kell venni a nehezebben mérhető hatásokat, mint ami a közösség, társadalom hozzáállása, véleménye (Gratton & Preuss, 2008).

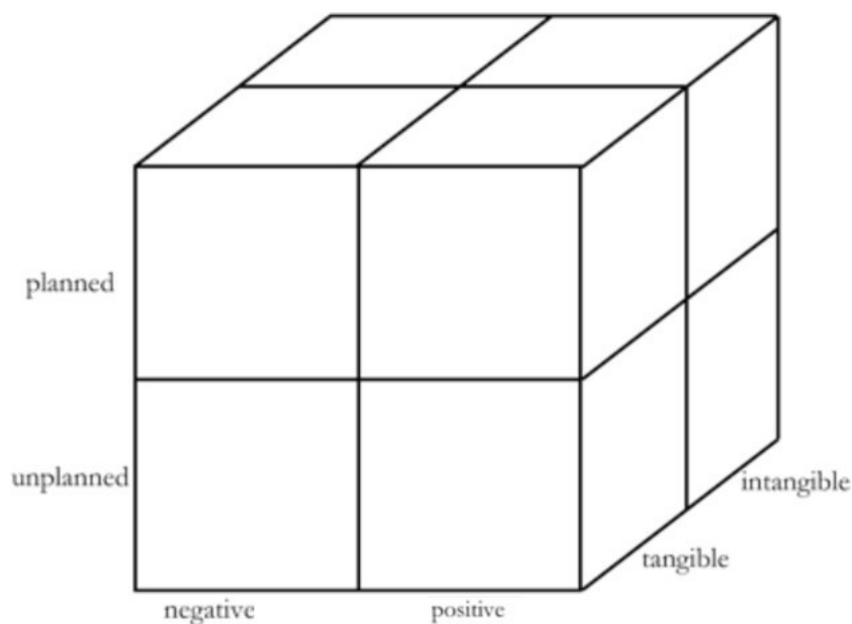
A kormány és a szervező bizottság előszeretettel hangoztatja azt, hogy a megszervezésre kerülő sportrendezvénynek csakis pozitív hozadéka, örökségei lehetnek, ezzel próbálva igazolni a fejlesztések és beruházások szükségességét (Getz, 1991). Illetőleg hajlamosak arra, hogy az örökséget az adott eseményt követő rövid időtávlatban vizsgálják, holott, ahhoz, hogy ez beérjen több időre lenne szükség, mint két év (Crompton, 1995). Az IOC 2000-ben életre hívott egy projektet, mely az olimpia játékok globális hatásait hivatott vizsgálni, egy rendezés kapcsán 11 év távlatában. Azonban elkövették azt a hibát, hogy az ajánlat tétel évétől vizsgálták, ami kilenc évvel van az aktuális olimpia előtt, következésképpen az örökség, esemény utáni hatások vizsgálata csupán két évig folyt (Gratton & Preuss, 2008). Ezen időtáv nem elegendő arra, hogy messzemenő következtetéseket tudjanak levonni, hiszen akár csak egy sportlétesítmény élettartamának is töredéke ez az idő. Ráadásul egy sportlétesítmény tekintetében érdemes gondolni arra, hogy a sportrendezvényt követően hogyan fog zajlani annak fenntartása, ajánlott, hogy átgondolják a hosszú távú kihasználásának kérdéskörét, erre érdemes már a rendezvény előtt félretenni egy alapot, hogy a rendezvényt követő közvetlen időtávban tudják üzemeltetni, mielőtt adott esetben eladják a tulajdonjogát, üzemeltetési jogát (Fuller & Clinch, 2000). Ellenkező esetben bekövetkezhet olyan eshetőség, hogy a létesítmény kihasználatlan marad, nem érkezik bevétel, a tervezettnél költségesebbé válik a fenntartása, üzemeltetése és a végén fehér elefántként végzi, üresen és elhagyatottan. Ez történt többek közt Athénban is, a 2004-es olimpia és paralimpia megrendezését követően beütő gazdasági válság következtében az

olimpiai stadionok, csarnokok elhanyagolódtak, megrongálódtak és mára közel használhatatlanná válva, elhagyatottan állnak (abc.net.au, 2021).

Az utóbbi néhány évtizedben elkezdett átalakulni ezen gondolkodásmód és kezdenek figyelmet fordítani a hosszú távú hatásokra is, melyek akár évtizedes távlatban vizsgálhatóak (Bianchi, 2003).

II.5.2. Örökség kocka

Preuss az örökséget egy meghatározott szempontrendszer alapján szeretné elhelyezni, az egyes hatásokat a megfelelő helyre csoportosítva, azon dimenziókon belül, hogy tervezett, vagy nem tervezett struktúráról beszélünk, pozitív vagy negatív, materiális vagy immateriális és mindezek mellett hangsúlyt kell fektetni a térre és időre. Napjainkban már nem tehetjük meg azt, hogy egy nemzetközi sportrendezvényt követően csak a pozitív, előre megtervezett és materiális örökségre fókuszálunk, figyelmet kell fordítani ezen dimenziók párjaira is. Ezen értelmezésben és ennek ábrázolásában segít az úgy nevezett örökség kocka (Gratton & Preuss, 2008).

1. ábra: Örökség kocka

Forrás: (Preuss, 2008, 332. o.)

Tehát egy nemzetközi sportrendezvény tervezése során a potenciális hatások kapcsán mindegyik eshetőséggel számolni kell, elsődleges cél az, hogy a pozitívokat maximalizálják és

a negatívokat a lehető legjobban visszaszorítsák. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, úgy kell megtervezni a sportrendezvényt már az előkészületek legelső pillanatától kezdve, hogy ezt szem előtt tartják. Következésképpen olyan lépéseket kell kialakítani, melyek a kívánt hatás irányába terelik a szervezést. Azzal, hogy már az elején, a koncepció kialakulásakor tényezőnek számít az, hogy mi legyen az örökség, lehetővé teszi, hogy már a tervezési, kezdeti megvalósulási stádiumban is esetleg életbe lépjenek, nem feltétlen csak a sportrendezvényt követően. Illetve fontos foglalkozni az örökség hatósugarával, ugyanis, ha megfelelően zajlott a szervezés, akkor a rendezvénynek otthont adó város vagy régió határain túlnyúlhat a kiváltott hatás, fennmaradó örökség (Thomas et al, 2013). Pontosan emiatt nagyon alapos átgondolásra van szükség, hiszen a rendezvény utóköngéi, örökségei nagyban meghatározzák a régióról, országról való véleményt.

Ha egy sportrendezvény tervezése kapcsán már a kezdetektől szerepet játszik a hatás és az örökség kérdése, az azt jelenti, hogy komplex stratégiai tervezésről beszélhetünk. Amennyiben pedig a szervezők törekednek ezek minél nagyobb kiaknázására, tehát, hogy minél pozitívabb örökségei legyenek a sportrendezvénynek, akkor sportrendezvény leverage-ről van szó (Máté, 2022).

II.5.3. Leverage

Magyarul leginkább multidimenziós hatások tervezését jelenti a leverage kifejezés, mely során a rendezvényt követően egy kiterjesztett, nagyobb hatósugarú és tartós hatást, azaz örökséget szeretnének elérni ezért erre már a sportrendezvény szervezési fázisában kiemelt figyelmet fordítanak. A kívánt hatás elérése érdekében próbálják a lehető legjobban kamatoztatni a rendezvényben rejlő potenciált (Chalip, 2004). Gyakorlatilag kimondható, hogy a leverage szempontjából a sportrendezvény egy eszköz, mely segíthet a cél elérésében.

Chalip (2004) elképzelése alapján már az adott sportrendezvény ajánlattételi, pályázati időszak során foglalkozni kell azzal, mik a céljaink a rendezvényt követően és annak megszervezésének segítségével próbáljuk meg elérni. Tehát a kívánt célért, eredményért már a tervezési fázisban tenni kell, nem elég, ha csak magára a rendezvényre fókuszálunk és azt tekintjük a kívánt cél indikátorának. Be kell tudni azonosítani a szükséges taktikát, stratégiát mely már a tervezési periódus során megkezdni működését és a rendezvényt követően hosszútávon fenntartható és pozitív (Chalip, 2004)

Pontosan emiatt jelentős különbség lakozik a hatás és multidimenziós hatás, azaz a leverage között. Chalip (2006) táblázatosan is ábrázolta, hogy míg a hatástanulmányok a rendezvényt,

mint különálló entitást kezelik és vizsgálják, addig a leverage esetében egy ennél összetettebb értelmezésről van szó, az elemzés során a házigazda termék és szolgáltatásmixének tekinti. A hatáskutatás során az eredmények értékelése jelenik meg, leíró formában, a sportrendezvényt értékelik és a fókuszban a rendezvény utáni dolgok állnak. Ezzel szemben, amikor a leverage vizsgálatáról van szó, a stratégiát, taktikát veszik górcső alá, analitikus elemzéssel. Ex ante, azaz már a sportrendezvény kezdete előtt megkezdődik a leverage folyamat, mely során a hely adottságait, ezáltal a rendelkezésre álló eszközöket figyelembe véve, kihasználva próbálnak elérni egy kívánt célt. A hatástanulmányok során magát a sportrendezvényt értékelik, míg amikor a multidimenziós hatást vizsgálják felmerül egy szervezeti szintű tanulás, a taktikát, a stratégiát értékelik, úgy vonják le a tanulságokat, hogy a jövőben esetlegesen máshogy használják ki egy sportrendezvény apropóján a hely adottságait és a rendelkezésükre álló eszközöket (Chalip, 2006).

Hatás	Leverage (multidimenziós hatás)
Eredmények a fókuszban	Stratégia, taktika a fókuszban
Leíró	Analitikus
Csak a rendezvény vizsgálata	Rendezvény komplex elemzése
Rendezvény ideje alatt és az utána történő dolgok vizsgálata	Rendezvény kezdete előtti fókusz
Rendezvény értékelése	Szervezeti tanulás

1. táblázat: Hatás és multidimenziós hatás (leverage) összehasonlítása

Forrás: Chalip, 2006

III. Kutatás tárgya és módszere

Kutatásom során több szempontból vizsgáltam egyaránt a nemzetközi és hazai parasport-rendezvényeket és azok hatásrendszerét. Ismertettem a három megkülönböztetett típust, a hatást, az örökséget és a stratégiai tervezést. Míg egy, a rendezvényt követő hatás átmeneti, addig az örökség egy, hosszútávon fenntartható újítás, fejlesztés, melyet direkt vagy indirekt módon az adott rendezvény indukál (Gratton & Preuss, 2008; Taks et al, 2015). A stratégiai tervezés során pedig már a rendezvényt megelőző szervezési, tervezési fázisban kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy egy hosszútávon fenntartható, pozitív öröksége legyen. A stratégiai tervezés során a rendezvény egy katalizátor, mely a meghatározott taktika, stratégia egyik alkotóeleme, nem indikátora (Chalip, 2004).

A cél az volt, hogy választ kapjak azon kutatási kérdésekre: Mit kell tenni egy sikeres magyarországi parasport-rendezvény szervezésének stratégiai tervezéséhez?

A módszertanban primer és szekunder forrásokat kvalitatív módszerekkel dolgoztam fel.

A szekunder kutatás során a nemzetközi szakirodalmat tekintetem át a nemzetközi szintű parasport-rendezvényekről, hogy milyen kimenetek azonosíthatóak be, megvalósul-e a stratégiai tervezés (K1). Amennyiben igen, miben volt sikeres, mik a fejlesztendő pontok, illetve, ha nem, akkor mi okozhatta azt. Fontos hozzátenni, hogy a legtöbb vizsgált tanulmány a nyári vagy téli paralimpiát vette górcső alá, nem az egysportágas rendezvényeket.

Munkám során továbbá, primer kutatás gyanánt szakértői interjúkat készítettem a témában hozzáértő, kompetens személyekkel, többek közt a Magyar Paralimpiai Bizottság elnökével és főtítkárával. Kérdeztem továbbá Weisz Róbertet, a Magyar Kajak-Kenu Szövetség társelnökét, Szekeres Pált, az IWAS elnökségi tagját, az Access4you csapatától Csur Ferencet, ezen vállalkozás célja, hogy minél több létesítményt akkreditáljanak annak kapcsán, hogy akadálymentesek, hozzáférhetőek-e, illetve megszólaltattam két paralimpiai érmes, világcsúcstartó sportolót, Ekler Lucát és Kiss Péter Pált. Azon kérdésekre kerestem a választ, hogy hogyan értékelik a hazai parasport helyzetét (K2), továbbá, hogy szerintük Magyarország alkalmas-e arra, hogy nemzetközi szintű parasport-rendezvénynek adjon otthont (K3), előbbi a hazai szakirodalom segítségével is vizsgáltam. Illetőleg, hogy az ezek alapján, megítélésük szerint, és a nemzetközi szakirodalom, illetve a kapott válaszok alapján az én megítélésem szerint, milyen fejlesztésekre lenne szükség ahhoz, hogy Magyarország sikeresen megrendezhessen egy nemzetközi parasport-rendezvényt (K4). Az alábbi táblázatban

összesítettem interjúalanyaimat, hogy pontosan milyen minősítésükben kérdeztem őket, hogyan és mikor zajlott a beszélgetés és mennyi időt vett igénybe.

Név	Pozíció	Dátum	Forma	Időtartam
Szabó László	MPB elnök	2023.01.10.	személyes	1,5 óra
Urr Anita	MPB főtitkár	2023.01.10.	személyes	1,5 óra
Csuri Ferenc	Access4you tag	2023.01.16.	személyes	1 óra
Szekeres Pál	IWAS elnökségi tag	2023.02.13.	személyes	1 óra
Weisz Róbert	Magyar Kajak-Kenu Szövetség társelnöke	2023.01.27.	személyes	1 óra
Ekler Luca	paralimpiai bajnok, világcsúcstartó atléta	2023.01.14.	telefonhívás	1 óra
Kiss Péter Pál	paralimpiai bajnok, világcsúcstartó kajakos	2023.02.03.	személyes	1 óra

1. táblázat: Primer kutatás interjúalanyai és a legfontosabb információk

Forrás: saját szerkesztés, 2023

Összességében tehát négy fő kutatási kérdést fogalmaztam meg, melyek az alábbi táblázatban láthatók:

K1	Milyen kimenetek azonosíthatók a nemzetközi parasport-rendezvények esetében? Megvalósul-e a stratégiai tervezés?	szekunder elemzés
K2	Hogyan jellemezhető a magyar parasport helyzete?	szekunder elemzés, primer szakértői interjúk
K3	Alkalmas-e Magyarország nemzetközi parasport-rendezvény szervezésére?	primer szakértői interjúk
K4	Milyen fejlesztések szükségesek Magyarországon egy sikeres nemzetközi parasport-rendezvény szervezéséhez?	primer szakértői interjúk

2. táblázat: Kutatási kérdések

Forrás: saját szerkesztés, 2023

IV. Szekunder kutatás eredményei

Kutatásom következő fázisában első körben nemzetközi tanulmányokat vizsgáltam a kapcsán, hogy mit tesznek egy parasport-rendezvényt megrendezésekor, foglalkoznak-e azzal, milyen hatást vált ki, és a kiváltott hatás hosszútávon fenntartható-e. Megvalósul-e a stratégiai

tervezés, kihasználják a sportrendezvény adta lehetőségeket, illetve, mit tesznek a rendezvényt követően. Fontos hangsúlyozni, hogy a legtöbb parasport-rendezvény örökségével és leverage-vel foglalkozó nemzetközi tanulmány a téli és a nyári paralimpiákra szorítkozik. Ezen szituáció a kutatás egy korlátjának tekinthető, de az ott megállapítottak alapján predesztinálni lehet egysportágas parasport-rendezvények örökségeit, multidimenziós hatásait is.

Továbbá felmértem a hazai parasport helyzetét, hogyan alakult ki Magyarországon a szervezeti rendszere, mi jelenleg az intézményi háttér, kik a fő döntéshozói, ki az irányító szerve, hogyan jelenik meg az egyes sportágak kapcsán a fogyatékkal élő sportoló. Ehhez pedig elengedhetetlen volt a hazai fogyatékkal élők helyzetét is megvizsgálni, milyen életkörülményeik, milyen nehézségeik, akadályaik vannak, mennyire van lehetőségük sportolni.

IV.1. Nemzetközi parasport-rendezvények kimenetelei – nemzetközi kutatási eredmények

A nemzetközi tanulmányok túlnyomó arányban az olimpia-paralimpia kettősének hatás és örökség elemzéséről szólnak, illetve arról, ha esetleg beépítették az utóbbit azon stratégiai tervezetbe, hogy hogyan lehessenek a fogyatékkal élők aktívabb tagjai a társadalomnak, hogyan tudnak javítani az életminőségükön.

2001-ben kijelentésre került, hogy az olimpia és paralimpiai játékoknak egy helyszínen kell zajlania, ugyanazon létesítmények használatával, két hét különbséggel (Purdue, 2013). A pályázati fázis utolsó szakaszában egy 17 kategóriából álló kérdéssorozatra kell választ adnia a pályázó városnak, ahol a 9. kategória a paralimpiát érinti. A dokumentumban kiemelő szempont a helyszín, a létesítmények, azok akadálymentessége, bejárhatósága. Felmerül a szállás és az utazás kérdése is, ugyanis nem csak a paralimpikonokról kell gondoskodni, ugyanúgy figyelmet kell fordítani a közvetlen környezetükre, mint edzők, az IPC és a nemzeti paralimpiai bizottságok delegáltjai, továbbá a szponzorok, a média és a nézők helyzete is vitatott komponens. A közvetítések és médiamegjelenés is fontos aspektusa a szervezésnek, a lebonyolítás során ajánlott hasonló színvonalú lefedettséget és megjelenést biztosítani a paralimpiai résztvevők számára. Szükség van garanciára a finanszírozásban résztvevő szervezetektől, szponzoroktól, támogatóktól (amely lehet az állam is), hogy a paralimpiai játékok zavartalanul lezajlódjanak. Továbbá elérhetővé kell tenni egy képzést az alkalmazottak, önkéntesek és biztonsági személyzet számára a fogyatékkal élőkről, hogy megfelelő tudással rendelkezzenek a dolgozók, képesek legyenek megfelelően kezelni egy-egy kialakuló szituációt (IOC, 2004).

Ezen szempontok szorosan a rendezvényhez kapcsolódnak, az indikálja őket, nem merül fel széles körű edukáció, hosszútávú hatás, örökség, ugyanakkor fontos hozzátenni, hogy ezen dokumentum a pályázó város számára készül, szigorúan a nyári vagy téli játékok kapcsán. Emellett azonban nem elhanyagolható az, hogy a paralimpia csupán egyetlen kategória a 17-ből, egyértelműen mutatva a fentálló egyenlőtlenséget a két játék között. Az olimpia mozgalom továbbra is tesz olyan megkülönböztetést a két játék között, melynek következtében a paralimpia alacsonyabb rangú rendezvénynek számít az olimpiánál. Ez megmutatkozik abban, hogy hányan és kik látogatják a játékokat, ugyanis a paralimpia esetén jellemzően a családtagokon, barátokon, sportolótársakon, felelős és érintett szervezeteken és a kötelező médiumokon túl kiosztogatott ingyen jegyekkel érkeznek iskolás korú nézők. További egyenlőtlenség lelhető fel a különböző fogyatékosági kategóriák között mind a kvalifikáció, mind a társadalmi elfogadottság során, ez egy olyan sarkalatos pontja a paralimpiai

mozgalomnak, melyen még dolgoznia kell (Gold & Gold, 2007). Az egyenlőtlenség nem csak társadalmi szinten jelenik meg a játékok kapcsán, a szponzorok közt is fellelhető. Vannak paralimpia specifikus szponzorok, mint az Ottobock, mely a protézisgyártásért felel, így értelemszerűen nem kötődik az olimpiai játékokhoz. Azonban vannak általános szponzorok, a szervező bizottság sok esetben közösen adja el az olimpia és paralimpia jogait és szabadkezet az a szponzornak a reklámozás terén. Ezáltal elcsúsznak az arányok, mennyire propagálják az olimpiát és a paralimpiát, például volt olyan, hogy a Coca-Cola csak az aktuális olimpiai logót tüntette fel az üvegein (Misener & Molloy, 2018).

A 2000-es Sydney-i paralimpiától kezdve vizsgáltam a pályázati anyagokat, illetve az örökséggel kapcsolatos nemzetközi tanulmányokat, ezek alapján összegyűjtöttem, mely szempontok szerepeltek már a rendezvény előtt a tervezetben. Ugyanis a házigazdának rendelkeznie kellett munkatervvel, hogyan teszik a várost alkalmassá arra, hogy megrendezzenek egy paralimpiát továbbá mit lehetne, mit szeretnének megtartani az újításokból.

Abban, hogy pontosan mire van szükség egy sikeres paralimpia megszervezéséhez, milyen elengedhetetlen komponensek indokoltak, az IPC által kiadott kézikönyv nyújt útmutatást. Első és legfontosabb pont az akadálymentes sportlétesítmények, sportinfrastruktúrák és hogy a teljes városfejlesztésben jelenjen meg az akadálymentesség. Foglalkozni kell a fogyatékossgal élők sportjával is, azok szervezeti fejlesztésével, nem csupán a professzionális szinttel, egészen az alapoktól. Szemléletbeli változás szükséges a fogyatékossgal élők közösségének megítélésében, figyelembevéve a képességeiket és korlátjaikat továbbá lehetőségeket kell biztosítani a fogyatékossgal élőknek a teljes élethez a sporton túl is. Mindemellet megköveteli a szervezőktől, hogy gyűjtsenek tényeket, rendelkezzenek hatás és örökség elemzésekhez szükséges adatokkal, melyet későbbi tanulmányokhoz fel lehet használni a kapcsán, hogyan változott meg város, ország, akár régió szinten a fogyatékossgal élők élete a paralimpiát követően (IPC, 2020).

A fentiek alapján kijelenthető, hogy az IPC által kiadott kézikönyv szeretné, ha lenne öröksége a paralimpiának, nem csak kézzel fogható fejlesztéseket, változtatásokat vár el a rendező várostól, hanem kézzel nem foghatókat, mint, hogy a társadalom megítélése változzék meg a fogyatékossgal élők irányába.

Továbbá a szervező bizottságok dolga, hogy felállítsanak egy személyzeti és önkéntes gárdát, akik olyan szakemberekből állnak, vagy teljesítve a megfelelő képzést, olyan tudással

rendelkeznek, melyek parasport specifikusak, mint a klasszifikáció, vagy a parasportolók eszközeinek, protéziseinek javítása (Misener & Molloy, 2018).

Mindezek ellenére lényeges kevesebb kutatás foglalkozik azzal, mi egy paralimpia öröksége, illetve túllépve annak keretein, akár csak közösségi sport szintjén milyen részvételi arányban jelennek meg a fogyatékossgal élők, miben mások az ő lehetőségeik. Ez megmutatkozik abban is, hogy sok esetben felkészületlenek rendezényszervezés tekintetében, nem rendelkeznek megfelelő szervezeti háttérrel, tudással, a képzésekből kimarad a fogyatékossgal élők sportjának sajátosságai, ezáltal a rendezvény adta lehetőségek kihasználása is megkérdőjelezhető (Dickson et al, 2017). Pontosan ezért ajánlott a rendezés elnyerését követően felmérni azt, hogy milyen a fogyatékossgal élők körülményei, nemcsak sportolási, versenyzési, szociális és munkavállalási tekintetben, a rendezvény szorosan hozza maga után a turizmus kérdéskörét is, mely kihathat a város, ország gazdasági helyzetére. Egy maláj kutatás szerint a megkérdezett fogyatékossgal élők turizmusát nehezítik azon tényezők, miszerint a célállomás nem tud fogadni fogyatékossgal élőket, mert a transzport és vagy a szállás nem hozzáférhető számukra (Hua et al, 2013).

A továbbiakban azt veszem górcső alá, hogyan jelent meg az örökség, illetve annak tervezete a rendezvény alatt, illetve pre és post fázisaiban. A kutatásban a sydney-i, a pekingi és a londoni nyári paralimpiát, továbbá a vancouveri téli paralimpiát vizsgálom. Tanulmányozom mit ígértek, terveztek a rendezvény előtt, milyen változások valósultak meg a paralimpia idején, továbbá amennyiben van információ róla, mi maradt fent a paralimpiát követően. Ezek alapján kiemelek tényezőket, melyek sarkalatos pontjai a fogyatékossgal élők közössége számára abban, hogy javuljanak életkörülményeik, javuljon az életminőségük ezáltal legyen lehetőségük teljesebb életet élni.

IV.1.1. Sydney 2000

Elsőkörben leszögezendő, hogy Cashman és Darcy 2008-ban kijelentette, hogy a pekingi olimpiát és paralimpiát megelőzően nem történt specifikusan paralimpiára irányuló örökség tervezés, csupán a szükséges változtatások végrehajtására voltak törekvések, az esetleges pozitív változások, melyek fenntarthatónak bizonyultak, indirekt módon jelentek meg (Cashman & Darcy, 2008). Minden ezekkel kapcsolatos tanulmány a rendezvényt követően íródott és a kutatók csupán az aktuális tudásukkal és a rendelkezésükre álló adatokból következtettek arra, mi lehetett az örökségi szándék (Darcy & Appleby, 2011). Illetve egy pozitív és azóta fennmaradó öröksége a szervezésnek, hogy ezen város jelentkezett először úgy,

hogy mindkét rendezvénynek (olimpia és paralimpia) szeretne otthont adni. Ezt követően 2001-ben megállapodásra került, hogy a továbbiakban minden esetben egy helyszínen, ugyanazon létesítmények használatával kell megrendezni a két játékot (Purdue, 2013). A szervező bizottság testvérszervezeti struktúrát alakított ki az olimpia (Sydney Olympic Games Organising Committee, SOCOG), illetve a paralimpia (Sydney Paralympic Games Organising Committee, SPOC) lebonyolításáért felelős szervezetek közt, az erőforrások hatékony megosztása érdekében szükséges az integráció, ugyanakkor szükség van bizonyos fokú megkülönböztetésre, ezen ambivalens szituációk még feloldásra várnak (Darcy & Appleby, 2011; Misener, 2017). Miután Sydney városa elnyerte az ezredfordulós olimpia és paralimpia rendezési jogát, felméréseket végeztek, milyen fejlesztésekre, változtatásokra van szükség ahhoz, hogy alkalmasak legyenek a játékok megrendezésére. Szükség volt vizsgálatokra ugyanis nem rendelkeztek kutatási alappal, megfelelő mennyiségű információval a fogyatékossgal élők helyzetéről, mivel ezt a korábbiakban senki sem vizsgálta. Az előzetes analizálások javaslata alapján akadálymentesség szempontjából infrastrukturális fejlesztésekre van szükség, hogy a fogyatékossgal élők is tudjanak közlekedni a városon belül, a létesítményeken belül és legyen megfelelő lehetőségük a tömegközlekedés használatára (Darcy, 2001). Emellett a társadalmi közegben is szükség van változásra, ugyanis erősek a fogyatékossgal kapcsolatos sztereotípiák, gyenge a kapcsolat a fogyatékossgal élők közösségével, szükséges növelni az emberek tudatossági szintjét. Javíthatja a helyzetet, ha bevonják a közoktatásban résztvevő fiatalokat, megismertetve őket a fogyatékossgal élők helyzetével. Emellett a munkafolyamatokba kellene bevonni a fogyatékossgal élőket, akár, mint sportolót, akár, mint önkéntest vagy alkalmazottat. További probléma, hogy a parasport finanszírozása során a kiemelkedő sportolókra fókuszálnak, a többi sportoló, sportolni vágyó rovására, figyelmen kívül hagyva a szabadidős sportolókat. (Darcy, 2003).

A rendezvényt megelőzően a szervezők vállalták, hogy biztosítják a megfelelő médiamegjelenéseket, közvetítéseket a paralimpia kapcsán is, illetve elismerik sportolóként a paralimpiai versenyzőket (Darcy & Appleby, 2011). Biztosítják a társadalom számára a megfelelő edukációs anyagokat, hogy jobban megismerhessék, megértsék a fogyatékossgal élők közösségét (Cashman & Darcy, 2008).

A felállított szervező bizottság élére azonban egy olyan vezetőt neveztek ki, akinek nem volt semmilyen tapasztalata a fogyatékossgal élők sportja kapcsán, bár ezt ellensúlyozandó, az igazgatóság berkeiben több, a témában kompetens személy volt. A rendezvény filozófiája szerint ez az elit sportolók versenye, akik amellettt fogyatékossgal élők, azaz nem került

fókuszba a fogyatékoságuk. Ahogyan a szervező bizottság alkalmazottai közt sem, ugyanis minden 100 személyből csupán 3 volt fogyatékosággal élő, így bár előtérbe került a parasport, a fogyatékosággal élők közössége továbbra sem került megfelelő mértékű bevonásra (Appleby, 2007; Darcy 2003).

Infrastrukturális fejlesztésekre feltétlen szükség volt, ugyanis az olimpia és paralimpia felvirágoztatja a turizmust az adott régióban és Sydney nem volt megfelelő mértékben akadálymentesített város, többek közt az Operaház is alkalmatlan volt kerekesszékes vendégek fogadására. Azonban ezen problémát már jóval a játékok kezdete előtt felismerték, így meghozták a szükséges emberjogi szabályváltoztatásokat a hozzáférhetőségről, akadálymentességről, így kijelenthető, hogy nem a paralimpia volt a katalizátora az akadálymentesítési hullámnak, az csupán felgyorsította a folyamatot (Darcy, 2003).

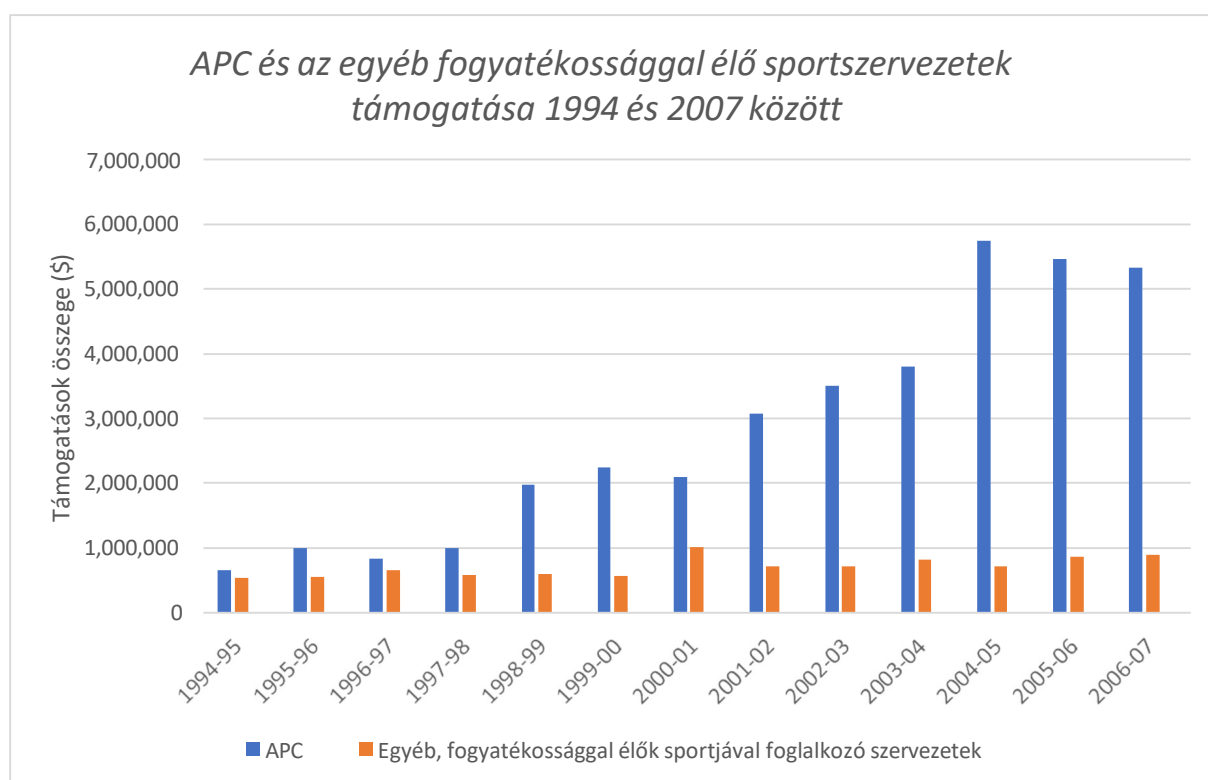
Korábban a paralimpia nem rendelkezett branddel, kevés önálló, nemzetközi szponzorral rendelkezett, azonban Sydney esetében más volt a helyzet. Az olimpiai (SOCOG) és paralimpiai (SPOC) szervező bizottság egy, 60 napos rendezvénynek könyvelte el a játékokat, ezzel nagyobb figyelmet generálva a paralimpiának (Appleby, 2007). Az olimpiai és paralimpiai játékok brandjének része a kabala, melyet a rendezvény kapcsán hívnak életre, a sydney-i olimpiának 3, a paralimpiának 1 kabalája volt. A paralimpia szervezésével foglalkozó bizottság úgy döntött, hogy Lizzie-t, a paralimpia kabaláját, ellentétben az olimpiai kabalákkal, olcsóbb boltok kirakatába helyezték el és alacsony áron árusították, ezáltal szélesebb körben vált ismertté. A játékokat követően az ausztrál Paralimpiai Bizottság (APC) megszerezte Lizzie felhasználási jogait, lehetővé téve, hogy a jövőben kihasználják a kabala ismertségét, azaz beszereztek egy potenciális multidimenziós hatás lehetőségét (Cashman & Darcy, 2008).

Közvetítések és médiamegjelenések tekintetében igyekeztek a pályázat folyamán megígértkehez tartani magukat, így biztosítottak képernyőidőt és felületet a parasportolók számára. Nemzetközi szinten azonban minőségben és mennyiségben is elmaradt a parasportolók megjelentetése az épekhez képest (Hardin & Hardin, 2003). A televíziós közvetítések terén az ausztrál műsorszolgáltató társaság (Australian Broadcasting Corporation, ABC) kitűnő munkát végzett, folyamatosan közvetítette a paralimpiai versenyszámokat, összesen megközelítőleg 100 órányi anyagot sugározva. Sőt a későbbiekben is kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy egyenlő, vagy egyenlőbb arányban közvetítsenek paralimpiát, ennek köszönhetően 2008-ban megnyerték a paralimpiai műsorszolgáltatói díjat a pekingi játékok folyamatos közvetítéséért (IPC, 2009). A magas képernyőidőnek köszönhetően egyes

ausztrál parasportolókat felismertek ország, sőt világszerte, azonban továbbra is kérdéses, hogy társadalmi szinten elismerik-e őket sportolókként (Appleby, 2007).

Mivel az ország lakossága nem volt megfelelően edukált a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban, célszerű volt kiírni erre egy programot, mely a paralimpiával közvetlen kapcsolatban álló munkavállalókon és önkéntesek túl is széleskörben ismerteti a fogyatékossgal élők helyzetét, sportját. Fontos kiemelni, hogy a személyzet, az alkalmazottak és önkéntesek számára kötelező volt részt venni egy tréningen a tudatossággal kapcsolatban és a szerzett tudást, vagy annak töredékét vélhetően továbbadták a környezetükben élőknek (Darcy, 2003; Appleby, 2007). Emellett az iskolákban nemzeti oktatási program részeként megjelent az olimpiai anyagon belül a paralimpia is, már a játékok kezdete előtt, 1997-től számítva (Cashman, 2006). Továbbá 320.000 iskolás korú gyermeket vittek ki a paralimpiai játékokra, hogy élőben tapasztalhassák, hogy a fogyatékossgal élők is tudnak teljes életet élni (Appleby, 2007). A SPOC jelentései alapján összesen nagyjából 1,16 millió néző követte élőben, a helyszínről a játékokat (SPOC, 2001). A paralimpia népszerűségét megnehezíti azonban azon tényező, hogy nehezebben érhető a sok sérültségi kategória miatt, ugyan egy kerekesszékes kosárlabda szabályai nagymértékben hasonlóak az ép kosárlabdáéhoz, ezáltal egyértelmű ki a győztes, addig egy olyan sportágban, ahol több sérültségi kategória és azon belüli további alkategóriák jelennek meg bonyolítja annak megértését. A sok versenyszámmal rendelkező úszás vagy atlétika esetében a nézők és az újságírók számára is problémát jelenthet követni, pontosan ki és miért győzedelmeskedett (Darcy & Appleby, 2011). Ezt enyhítheti a létrehozott Fogyatékossgai Oktatási Program, mely a paralimpiát követően is fentmaradt és vonzotta az embereket, ugyanis 1996 és 2008 között több, mint 38.000-en vettek részt rajta, ezáltal részesült olyan oktatásban melynek témája a fogyatékossgal élők befogadására, elismerésére, megismerésére való ösztönzés (Darcy & Cashman, 2008). Az ausztrál Paralimpiai Bizottság kutatása szerint 2006 és 2007 között megkérdezett ausztrál lakosok 93%-a gondolta azt, hogy az elit parasportolók ugyanannyit edzenek, mint az ép társaik és 87%-uk gondolta az, hogy ezáltal ugyanannyi támogatás járna nekik, mint az épeknek. A válaszadók 71%-a szívesen hallana még többet a parasportolóikról és 57%-uk követte a paralimpiai csapat munkásságát a játékokat követően (Australian Paralympic Committee, 2008). Azonban nincs kutatási anyag azzal kapcsolatban, hogy a játékokat követően a társadalom az egész fogyatékossgal élők közössége irányába tudatosabban viselkedne, csupán az elit parasportolók kerültek a figyelem középpontjába (Darcy, 2003).

Finanszírozás tekintetében nehézséget jelentett az, hogy bár kevesebb a sportág, mint az olimpián, a sérültségi kategóriák révén szélesebb spektrumon vannak érintettek (Cashman, 2008). A támogatás mértéke azonban jelentősen nőtt, nem csak a nemzeti paralimpiai bizottság (APC) részére, hanem az egyéb, fogyatékossgal élők sportjával foglalkozó csoportok számára is. A rendelkezésemre álló adatok alapján az alábbi táblázatban látható, hogy hogyan változott a támogatás mértéknek összege a paralimpiát megelőző, a paralimpia és az azt követő néhány év során, melyet az ausztrál sportbizottság bocsájtott a rendelkezésükre (Cashman & Darcy, 2008).

2. ábra: Az APC és az egyéb fogyatékossgal élők sportszervezetek támogatása 1994 és 2007 között

Forrás: Cashman és Darcy (2008) alapján, saját szerkesztés

Megállapítható, hogy a támogatások összege az APC esetén nem esett vissza a paralimpiát követően, sőt tovább emelkedett, illetve az egyéb fogyatékossgal foglalkozó sportszervezetek esetén ugyan csökkent, de így is magasabb volt, mint a paralimpiát megelőző években. Az athéni játékok idején pedig valamivel több, mint másfélszeresére növekedett az APC támogatása, mely megmutatja, hogy továbbra is fordítanak figyelmet a paraelit sportjára.

Azonban hiába nőtt szignifikánsan a támogatások összege a sport terén, ez nem garantált életminőségjavulást a fogyatékossgal élők széles körében. A rendezvényt követően a fogyatékossgal élők javarészt ugyanolyan, vagy rosszabb életkörülményi helyzetbe kerültek a pénzügyi megszorítások miatt, melyek a játékokat követték (Darcy, 2003).

IV.1.2. Peking 2008

Meglehetősen kevés szakirodalmi forrás, tanulmány foglalkozik a pekingi olimpia és paralimpia örökségével, hatásaival, így lényegesen kevesebb információ állt rendelkezésemre a kapcsán, mennyire tudtak fenntartható hatást kialakítani. A legtöbb adatot Sun és társai által 2011-ben kiadott kutatása alapján szereztem, illetve Mao és Sun által 2018-ban publikált tanulmány segítségével, mely egy paralimpiai tanulmánykötet egyik fejezete.

Peking 2001-ben nyerte el a játékok rendezésének jogát, melyet követően azonnali fejlesztésekbe és átalakításokba kezdett ugyanis a 2000-es évek, de főként a '90-es évek előtt teljes mértékben periférián volt nem csak a fogyatékossgal élők sportja, de en bloc a helyzete (Sun et al, 2011) A kínai társadalom retorikájában a fogyatékossgal élő egyet jelentett azzal, hogy valaki beteg, alkalmatlan (Mao & Sun, 2018). Miután megalakult a szervező bizottság (Beijing 2008 OC for the Olympic Games, BOCOG) így elsődleges célkitűzésnek megfogalmazták a társadalom hozzáállásának megváltoztatását, a fogyatékossgal élők előtérbe helyezését (Misener & Molloy, 2018; Gold & Gold, 2009). Továbbá, hogy módosítsák a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos hatályos törvényt, hogy jobb munkalehetőségeik legyenek és fejlesszék az orvosi ellátásukat. A '90-es években hozták az első törvényt arról, hogyan védjék a fogyatékossgal élők jogait, mellyel a lakosság perspektíváját szerették volna tágítani, így lehetővé téve, hogy a fogyatékossgal élők több mindenben tudjanak részt venni társadalmi szinten (Sun et al, 2011). Cél, hogy a játékok révén jelentősen szeretnék megnövelni a paralimpiai sportolók létszámát és szeretnék akadálymentessé tenni a létesítményeket és a tömegközlekedést (Sun & LeClair, 2011). Emellett megjelent a gazdasági örökség igénye, a paralimpiának köszönhetően főleg infrastrukturális téren új befektetőket szeretnének bevonítani az országba (Brown & Massey, 2001).

Első és legfontosabb teendő tehát a fogyatékossgal élők helyzetének javítása volt, ugyanis országszerte jellemző volt a tájékoztatatlanság ezen a téren. 2002 és 2008 között a kínai kormány közel 30 fogyatékossgügyi szövetséggel és nemzetközi szervezettel működött együtt, hogy bővítsék ismereteiket a kapcsán, hogyan kell hatékonyan kezelni a fogyatékossgal élők ügyeit nemcsak gazdasági és orvosi szempontból, hanem szociális, társadalmi szinten. 2002-ben a kormány részben külső (IOC) nyomásra, kiadott egy útmutatót, hogy segítsék a fogyatékossgal élők sportmozgalmának fejlődését, figyelmet fordítva az alulról szerveződésre, támogatva a sportolást egészen a kiválasztástól a versenyzésig (Sun et al, 2011).

A fogyatékossgal élők sportját 2001 előtt az állam éves szinten kevesebb, mint 10 millió jüannal támogatta (átszámítva 14,5 millió USD), mely az összes sporttámogatásnak az 1%-át jelentette. Miután elnyerte a pekingi játékok rendezési jogát drasztikusan megnövelte a fogyatékossgal élők sportjának támogatását úgy, hogy közvetlen támogatással, továbbá a lottóalapok egy részét erre kellett fordítani. Így 2003 és 2007 között megközelítőleg 3,2 milliárd jüant (átszámítva 4,6 milliárd USD) költöttek a fogyatékossgal élők sportjának fejlesztésére (Mao & Sun, 2018).

A kínai kormány ötéves terveket adott ki, melyek a fogyatékossgal élők sportjának fejlesztését tartalmazták. Ezek közül az első 2001-ben hozták nyilvánosságra, melyben a 2001 és 2005 közötti periódusban megfogalmazott cél, hogy 10%-kal növeljék a fogyatékossgal élők létszámát a sportban (Sun et al, 2011). Ezt többek közt azzal szerették volna elérni, hogy 2003-ban újtára indították a Nemzeti Fitnesz Programot, melynek keretében sportolási lehetőségeket biztosítottak a fogyatékossgal élők számára. Ennek az egész országot átívelő programnak a társa a Fitnesz Támogatási Projekt, mely szerint éves szinten 1 millió jüant adnak a fogyatékossgal élőket oktató iskoláknak és a fogyatékossgal élők sportközpontjainak, hogy finanszírozni tudják a speciális eszközöket, melyek szükségesek a sportoktatáshoz, edzéshez (Zhang, 2008). 2003-ban Houshayu városában létrehozták a Kínai Fogyatékossgal élők Sportmenedzsment Központját, mely a fogyatékossgal élők sportbázisa lett. A szervezett sporttevékenységen túl sportkutatások és antidopping kutatások helyszínévé vált a központ. Ezt tekintették a fogyatékossgal élők sport bázisának, így a paralimpiai versenyzéshez elengedhetetlen klasszifikációs vizsgálatokat is itt tartották (Mao & Sun, 2018).

2006-ban két fontos előrelépés történt a fogyatékossgal élők szempontjából, egyfelől a kínai kormány aláírta azt az ENSZ egyezményt, mely a fogyatékossgal élők jogairól szól, ezzel megfogalmazva azon célt, hogy javítsák a fogyatékossgal élők jólétének helyzetét az országban. Ugyanis az átlagnál kevesebbet kerestek, így a kínai kormány az olyan konkrét pénzbeli támogatások mellett, mint szegénységély, orvosi szolgáltatásokat, segédeszközöket, oktatási és foglalkoztatási támogatásokat folyósított, továbbá akadálymentesítésre szólította fel a létesítményeket (Sun et al, 2011).

Szükség volt a tömegközlekedés, lakhatás és infrastrukturális fejlesztésekre, ugyanis az akadálymentesség a korábbiakban nem volt elsődleges szempont a beruházások során. A pekingi olimpia előtt szignifikánsan megnőtt az akadálymentes létesítmények, szállások, sportlétesítmények száma (Sun & LeClair, 2011). Rámpával szerelték fel a buszmegállókat, hogy a kerekesszékesek számára könnyen használható legyen, továbbá ellátták a járdát olyan

szegéllyel, mely a vak és látássérült személyek számára ad iránymutatást. Egyes fő turisztikai látványosságaik sem voltak akadálymentesítve, ilyen volt például a Pekingi Nyári Palota, illetve akadálymentessé tették a nyilvános mosdóikat is (Misener et al, 2013; Sun et al, 2011). 2835 db alacsonypadlós buszt helyeztek forgalomba városszerte, egy 2022-es kutatás alapján pedig a megkérdezettek több, mint a fele úgy nyilatkozott, a tömegközlekedés ezen fejlesztése megmaradt a játékok után is (Sun et al, 2011; Song, 2022). Infrastrukturális fejlesztések tekintetében több, mint 3000 sportközpontot hoztak létre a fogyatékossgal élők számára, emellett kiadták, hogy a jövőben épülő összes stadionnak akadálymentesnek kell lennie. Több, mint 10.000 rehabilitációs központot építettek, ahol segítenek a fogyatékossgal élőknek, hogy a képességeikhez és lehetőségeikhez mérten megfelelően válasszanak sportágat (Sun et al, 2011).

A fogyatékossgal élők sportja háttérbe volt helyezve országszerte, ennek ellenére megfelelő mértékben reprezentálták a paralimpiát a lakosság számára. A CCTV, mely a paralimpia hivatalos műsorszolgáltatója volt, napi szinten 22 órányi paralimpiát közvetített. A 11 napos rendezvényt megvizsgálva ez nagyjából 240 órányi anyagot jelent, mely jelentősen felülmúlja az athéni paralimpia közvetítési idejét. A folyamatos kampányoknak köszönhetően a lakosság kíváncsi volt a paralimpiára, 1.8 millió jegyet adtak el és további 1.62 milliót osztottak szét gyerekek, illetve oktatási csoportok között (IPC, 2008).

Annak ellenére, hogy általánosságban a kínai lakosság tájékozatlan volt a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban, versenyrendszerrel már a paralimpia előtt is rendelkeztek. A 2001-es győztes pályázat pedig katalizátora lett létszámnövekedésnek, melyet a paralimpia tovább lendített. Két fő versenynek a Nemzeti Speciális Olimpiai Játékok és a Nemzeti Fogyatékossgal élők Játéka számított, mindkettő multisport rendezvény, előbbi a halmozottan, vagy súlyosan értelmi sérült sportolók számára, utóbbi az összes többi fogyatékossgai kategóriát fogta össze (Mao & Sun, 2018).

2010-es adatok alapján a lakosságban megközelítőleg 85 millió fogyatékossgal élő élt, mely megfelel egy közepes ország teljes lakosságának, megnehezítette az egységes sportfejlesztéseket (National Bureau of Statistics alapján: Mao & Sun, 2018). Nehezítő tényező volt továbbá a regionális gazdasági különbség, az ország keleti fele jóval fejlettebb, mint a nyugati vidéki régió és a sporttámogatások mértéke az adott tartomány GDP-jétől függött, a szakadék tovább mélyült (Mao & Sun, 2018).

A kormány állhatatos politikájának köszönhetően azonban a sportfejlesztések és a társadalom tájékoztatása, megismertetése a fogyatékossgal élőkkel országszinten zajlott. Szerették volna, hogy a paralimpia ne fulladjon érdektelenségbe, így a megelőző években információs kampányba kezdtek. A nagyvárosok kivétőin ingyen közvetítettek parasport-rendezvényeket és az iskolai oktatás részévé tették. Ezek révén megnőtt az érdeklődés a rendezvény iránt, a 100.000 önkéntesből pedig 30.000-et külön fogyatékossgspecifikus oktatásban részesítettek és őket alkalmazták a paralimpián (Sun et al, 2011).

A nyílt, folyamatos kampánynak és a megnövekedett sportfejlesztéseknek, sporttámogatásoknak köszönhetően szignifikánsan megnőtt a paralimpiai résztvevők száma 2004-re, 2000-hez képest. A pekingi játékokon rekordszámú, 334 versenyző vett részt, melyet sem a londoni, sem a Rio de Janeioban megrendezett játék nem tudott felülmúlni, de fontos kijelenteni, hogy nem esett vissza jelentősen a versenyzők száma (Mao & Sun, 2018).

Kiemelt figyelmet kapott az alulról szerveződő fogyatékossgal élők sportja a paralimpiát követően is, a támogatások mértéke ugyan csökkent, de továbbra is jelen volt, mely lehetővé tette, hogy további sportközpontokat hozzanak létre a fogyatékossgal élők számára. A National Disability Status and Well-being Process Monitoring Report alapján 2007-ben a kínai fogyatékossgal élők 24,8%-a 2010-ben a 33,7%-a, míg 2013-ban már 43,1%-a folytatott valamilyen sporttevékenységet. Ez a jelentős növekedés többek közt azért is maradhatott meg a játékokat követő nagyobb időtávlatban is, mert beépült az egyetemi felsőoktatásba a fogyatékossgal élők sportja. 2013-ra több kínai egyetemen indult fogyatékossport specifikus fitneszinstruktor képzés, melyet addig 524-en végeztek el továbbá fogyatékossgal élők számára testnevelő képzés és fogyatékossgal élők rehabilitációjával foglalkozó képzések segítik, hogy a tömegsport szintjéről fejlődhessen a sport Kínában (Mao & Sun, 2018).

A fogyatékossgal élők sport és társadalmi jólét fejlesztéseknek egyik kiváltója az a grandiózus terv, mely szerint Kína szeretne a világ egyik sportnagyhatalmává válni. Ehhez pedig elengedhetetlen volt, hogy lemondjon a szűk rétegű elitsport priorizálásáról és figyelmet fordítson az alulról szerveződő tömegsportbázisra is. A rohamléptekben fejlődő sportélet lehetővé tette az ország számára, hogy egyre több megasportrendezvénynek adhasson otthont (Zheng et al, 2018).

Összességében ezen tanulmányok alapján kijelenthető, hogy ki nem mondott multidimenziós hatástervezés valósult meg Kínában 2001-től napjainkig. A kormány miután realizálta az ország fejletlenségét és tájékoztatlanságát a fogyatékossgal élők tekintetében, célzott és nagy

horderejű kampányolásba kezdett, onnantól számítva, hogy megnyerték a rendezés jogát. A paralimpiát követően pedig nem visszatértek a megszokott hétköznapiakhoz, hanem ugródeszkának használva továbbfejlesztették a parasportmozgalmukat. A program még nem tökéletes, a regionális különbségeket enyhíteni kell, de egy 10 -15 éves periódus alatt közel a nulláról hatalmas változásokat értek el, nem csak infrastrukturális szinten, hanem a társadalmi szemléletben is fordulatot tudtak generálni. Azonban fontos hozzátenni, hogy mindez egy kirakós darabja azon nagyobb képben, miszerint sportnagyhatalomként aposztrofálhassa magát az ország.

IV.1.3. Vancouver 2010

2003-ban került kihirdetésre, hogy Vancouver kapta a 2010-es téli olimpia és paralimpia rendezésének jogát. Ebben az évben még nem szólt semmilyen jogszabály vagy határozat a fogyatékkal élők életének megkönnyítéséről, nem csak sportbéli, vagy szabadidős tevékenységekben való részvétel kapcsán, hanem arról sem, hogy a társadalmi részvétel, beilleszkedés gördülékenyebben történhessék (Dickson et al, 2020).

Azonban azt ki kell jelenteni, hogy a szervezőbizottság a paralimpia segítségével szeretett volna figyelmet fordítani a fogyatékkal élőkre, ezt támasztja alá az, hogy már a pályázati folyamat során, 2002-ben felkerestek egy szervezetet a Whistler Adaptive Sports-ot (WAS), mely a fogyatékkal élők számára biztosított sportolási lehetőséget egyesületi és alkalmi szinten egyaránt (Resort Municipality of Whistler, 2012). Az 1999 óta létező szervezet Whistler üdülővárosban található, mely Vancouvertől 125km-re van (Resort Municipality of Whistler, 2012). Az üdülőtelepülés 13.500 fős állandó lakossággal rendelkezik, a fő szezonban azonban turistákkal együtt nagyjából 50.000 főre nő, a város önkormányzata a fenntarthatóság jegyében 55.500 főben maximalizálta, hogy hányan tartózkodhatnak ott egyszerre (Resort Municipality of Whistler, 2007). Közös együttműködésük célja volt egy olyan örökség kialakítása, mely a közösségi sportra, tömegsportra fókuszál és országos szinten adaptálható (Resort Municipality of Whistler, 2012).

A pályázat elnyerését követően a szervező bizottság VANOC mozaikszó alatt folytatta tevékenységét, mely a „Vancouver 2010 OC for the Olympic and Paralympic Winter Games” rövidítése. A legtöbb esetben a rövidítésben csak a rendező város kezdőbetűje szokott megjelenni, azonban a szervező bizottság szorosabb kapcsolatot szeretett volna a város, a nemzeti olimpiai bizottság és a rendezvény között, így az első három betű Vancouverre utal (Misener & Molloy, 2018). A szervező bizottság igazgató tanácsának tagjai most először közé

került be a hazai paralimpiai bizottság elnöke is, ezzel megfelelő helyre pozicionálva a paralimpiát és vezetői szinten megvalósulhatott a paralimpiai érdekek képviselése (Vancouver, 2010).

A munkafolyamat elején 6 tervezési fázist fogalmaztak meg, melyből négy a játékok előtti időszakot, egy magát a játékokat, egy pedig az utána való időszakot foglalta magába. Az első két évre (2003-2005) az alapok tervezését tűzték ki feladatnak, míg a következő szakasz (2005-2006) a stratégiai tervezésről szólt (Vancouver, 2006). 2006-ban megfogalmazásra is került, hogy a fogyatékossgal élők életére és sportolására való tekintettel intézményi rendszert kell kialakítani, akadálymentesíteni és hozzáférhetővé kell tenni a létesítményeket és a közlekedést, továbbá javítani kell a társadalmi hozzáállást (Government of Canada, 2006). A funkcionális tervezésért felelős szervezet is ezen időszakban alakult meg, az egyes részlegekben paralimpiaspecifikus szempontok kerültek megfogalmazásra, mint például a klasszifikáció folyamata, vagy a speciális felszerelés, kerekesszékek, protézisek javítására vonatkozó teendők (Misener & Molloy, 2018).

A 3. fázis 2007-2008 között valósult meg, az általános koncepció kialakításával és a részletes operatív tervezéssel, a 2008-2009-es időszakot pedig a készültségi állapotba helyezkedés jellemezte. Az 5. fázis magát a játékokat jelentette, így 2010 januárja és márciusa közé datálható, az utolsó, befejező fázis pedig az ezt követő időszakot jelentette (Vancouver, 2006). A szervezők víziója alapján a paralimpia összes versenyszámát Whistlerben rendezték volna meg, egy kompakt játékként, azonban az előkészületek során azt tapasztalták, túl kicsi az üdülőváros jégkorong csarnoka, a befogadóképessége alacsony, így két sportágat áthelyeztek Vancouverbe (Misener & Molloy, 2018). Felmerült a whistleri csarnok bővítése, de nem volt rá elég a keret, ugyanis a szállások mennyiségét kellett növelni. Összesen 216 szobát alakítottak ki, melyek 50%-a akadálymentesített és egy részük specifikusan kerekesszékesek számára kialakított zuhanyzókkal rendelkezett (Dickson et al, 2020). Ezen szobákat a jövőben is megtartani tervezte a város, hogy edzőtáborok helyszíne lehessen a jövőben, illetve további paralimpiai felkészítő versenyeknek tudjon otthon adni (Resort Municipality of Whistler, 2008).

Ez rezonál a Whistler Adaptive Sports terveivel, ugyanis a fogyatékossgal élők számára kiemelt utazási célpont szeretnének lenni. Évek óta működtették a sportszolgáltatásaikat fogyatékossgal élő vendégeik részvételével. Szakembereik önkéntesek, akik egy képzésen való részvételt követően foglalkoznak az odalátogatókkal. A vancouveri játékok előtt bürokratikus és erőteljesen hierarchikus kapcsolat jellemezte a szervezetek, a regionális és

nemzeti szövetségek viszonyát. A nemzeti szövetségek többek közt nem ismerték el a whistleri klub önkéntes képzsét hivatalos szinten, mivel multisport önkéntesnek voltak aposztrofálva. Azonban a szoros együttműködés a VANOC-al fejlesztette ezen kapcsolati hálót, így egy organikusabb összeköttetés alakult ki és elismerték a multisport önkéntesek képzettségét. A WAS adta az önkéntesek nagyobb részét a paralimpiára és a további önkénteseket pedig arra buzdították, csatlakozzanak hozzájuk a későbbiekben (Dickson et al, 2020).

A VANOC is külön logót tervezett a két játékhoz, hogy megfelelően legyen reprezentálva a paralimpia is, azonban ez nehézséget okozott a szponzorkapcsolatok terén, ugyanis a legtöbben csak az olimpiát támogatták, annak a logójával látták el termékeiket. Azonban a szervezők a minél magasabb fokú integrációra törekedtek, így például az önkéntesek ruházatán a Vancouver2010 volt az állandó felirat és tépőzáras módszerrel volt rögzítve az olimpiai majd a paralimpiai logó. A média és kommunikáció területén olyan magas szinten folyt az egybevonás, hogy nem volt elkülönítve forrás a paralimpia specifikus tevékenységekre (Misener & Molloy, 2018).

Közös műsorszolgáltatója volt a két rendezvénynek, ezzel is azt kommunikálva, hogy egyenrangúnak tekintik azokat. Azonban a megbízott közvetítő (CTV) tartott az érdektelenségtől, végül 50 órát közvetítettek a paralimpiából és az IPC nyomására élőben sugározták a megnyitót (Misener & Molloy, 2018).

Országos szinten nagy mértékű volt a tájékozatlanság a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban, amit feltétlen orvosolni kellett a játékok előtt. Csupán 2010-ben, az olimpia és paralimpia évében írták alá azon ENSZ-egyezményt, mely a fogyatékossgal élők jogairól szól (Government of Canada, 2010). Emellett célzott kampányt indítottak az iskolákban, a paralimpiai kabala ellátogatott a tanulókhöz, mesélve a paralimpiáról és a parasportolókról. Tartottak Paralimpiai Napot az oktatási intézményekben, melynek keretében tanultak a paralimpiai mozgalomról, a sportágakról és ahol volt lehetőség rá, ki is próbálhatták azokat. A 73 Paralimpiai Nap alatt megközelítőleg 27.500 diákot értek el (Misener & Molloy, 2018).

Annak érdekében, hogy megteljenek a lelátók, továbbá, hogy az emberek megismerkedhessenek a paralimpiai sportolókkal, 30.000 jegyet osztottak ki. Összességében a helyszínen megközelítőleg 230.000-en voltak a nézők, ami jegyeladási rekordot jelentett a téli paralimpiák körében (IPC, 2010). Azért, hogy közelebb hozzák egymáshoz a két közösséget, a paralimpiai helyszíneken ki lehetett próbálni a sportágakat (Misener & Molloy, 2018). Abban bíztak, hogy hosszútávon ez majd mozgásra ösztönzi az ép és a fogyatékossgal élő gyerekeket

egyenként. Azonban egy 2012-es jelentés alapján, a kanadai gyerekek mindössze 36%-a folytat bármilyen sporttevékenységet, míg a fogyatékossgal élő gyerekeknél ez az arány csupán 3% (Standing Senate Committee on Human Rights, 2012). Tehát hiába törekedtek arra, hogy szignifikánsan megnöjjon a sportoló gyerekek száma, a félrepozícionált kampány nem járt sikerrel (Craig & Bauman, 2014). Ugyanis a Vancouver2010 az elit sportot helyezte előtérbe, azt propagálta, ellentétben a WAS-sal, akik a tömegsportra helyeztek hangsúlyt (Dickson et al, 2020).

A 2010-es vancouveri téli olimpia és paralimpia legnagyobb nyertese a WAS, ők elérték a kitűzött céljukat, mert az együttműködés révén nagy figyelem irányult rájuk. Mivel turisztikai sportközpontnak és szabadidősportközpontnak is tekinthetők, vonzó desztinációvá váltak a lakosság és a külföldi fogyatékossgal élők körében, szignifikánsan megnőtt a látogatók száma (Perks, 2015). 2011-ben a fejlesztések révén átadásra került az első, amerikai fogyatékossgal élők törvényeinek megfelelő létesítmény. Egész évben folyamatosan tudnak működni, a téli szezonban a télisportokat, míg tavasszal és nyáron hegyikerékpárt és túrázást, nordic walking-ot biztosítanak vendégeiknek. Emellett megjelenik náluk az élsport is, a paralimpiának köszönhetően a professzionális sportolók számára alkalmas létesítménnyel, pályákkal rendelkeznek, így megfogalmazhatóvá vált az a cél számukra, hogy a 2022-es pekingi téli paralimpián legyen olyan kanadai versenyző, aki náluk készült fel (Dickson et al, 2020).

IV.1.4. London 2012

Sok szempontból sikeresnek könyvelhető el a londoni olimpia és paralimpia kettőse, egyfelől szervezés tekintetében, hiszen elkészültek megfelelő időben és a tudták tartani a kijelölt költségvetési tervet (House of Lords, 2013). Továbbá Misener 2013-ban leírta, hogy paralimpiai örökséggel addig összesen 13 releváns tanulmány született, melyek magukba foglalták az infrastrukturális helyzet, a közlekedés, az önkéntesség és a nemzetközi kormányzás kérdéskörét, azonban ez kevés anyag és nincs elég bizonyíték, lévén, hogy nincs elég kutatás e kapcsán, hogy bizonyítsa ezek hitelességét (Misener et al, 2013). A londoni paralimpiát követően azonban javult az arány, ezen játékok kapcsán már több örökséggel kapcsolatos tanulmány született, bár még így is többségében egy nagyobb anyag kis szegmenseként (Dickson et al, 2014).

A rendezés jogának elnyerését követően a szervező bizottság (London 2012 OC for the Olympic and Paralympic Games, LOCOG) előállt egy örökség tervvel, programmal, pontosan mit és hogyan kell változtatni a játékok kezdetéig és azon túl mi maradna meg. A város,

múltjából fakadóan nem volt megfelelően akadálymentes, így az első változtatás, melyre égető szükség volt, ezzel kapcsolatos (Misener & Molloy, 2018; Gold & Gold, 2007). 2005 és 2012 között nagyjából 6,5 milliárd £ összeget fordítottak arra, hogy a tömegközlekedést és a létesítményeket akadálymentessé tegyék. Az Olimpiai Park helyszínének Kelet-Londont választották, igyekezve a már meglévő létesítményeket felhasználni, olyanokat felépíteni, melyeket amúgy is terveztek és az olimpia és paralimpia kitűnő lehetőséget biztosít rá, illetve ideiglenes csarnokokat húztak fel. A metróhálózat fejlesztésének révén az utazási idők is jelentősen lecsökkentek, a Kelet-Londoni régió nagy mértékben fejlődött ennek köszönhetően. Mindenképpen szeretnék volna elkerülni a fehér elefántok megjelenését, így az előzetes tervben az szerepelt, hogy az olimpiai falu átalakításra kerül majd, a házak 50%-át lakhatásra alkalmas otthonná fejlesztik (House of Lords, 2013). Ezen szám szerint 4500 lakásnak pedig a 10%-át akadálymentes helyé teszik, azaz a kerekesszékes közösség számára élhető környezetet biztosítanak (Ahmed, 2013). A sportlétesítmények jövőbeni kihasználásáról úgy szándékoztak gondoskodni, hogy egyaránt professzionális és közösségi sportolás végezhető lesz bennük, illetve a környékbeli iskolák lehetőséget kapnak azok használatba vételére (House of Lords, 2013).

A terv szerint megfelelő médialefedettséget biztosítanak a paralimpiai játékok idejére is, továbbá képzésben részesítik az alkalmazottakat a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban (Gold & Gold, 2007). Célkitűzéseik közt szerepelt, hogy általános társadalmi befogadásra ösztönözzék a lakosságot, a közoktatásba beépítve a fogyatékkal élők ismertetését (Gold & Gold, 2009). Nagy-Britanniában magas az elhízottság aránya, szeretnék volna, hogy egészségesebb, sportoló nemzetté váljanak, így cél volt nemcsak a fogyatékkal élők sportjának fejlesztése, de az egész társadalom mozgásra buzdítása, azáltal, hogy több lehetőséget biztosítanak számukra (Office for Disability Issues, 2011).

Az örökségtervezést nehezítette azonban az, hogy nem állt rendelkezésükre elég kutatás a paralimpia révén fogyatékkal élők sportjának örökségkialakításáról, illetve, hogy az olimpiával közös örökséget szerettek volna (Weed & Dowse, 2009). Ez utóbbi végül arra módosult, hogy olyan örökséget alakítsanak ki a paralimpiát követően, mely egy lapon említhető az olimpiai örökséggel (Dickson et al, 2011).

Az örökség tervezés részét képezte a társadalmi szemléletváltás a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban, ugyanis az Egyesült Királyságban a lakosság nagy részében mélyen gyökeredzett az ableizmus jelensége, mely a fogyatékkal élők hátrányos helyzetű megkülönböztetése, velük szemben való társadalmi előítéletesség (Goodly, 2011). Napjainkban is van olyan nézet

a neoliberalizmus égisze alatt, ami szociális parazitaként aposztrofálja a fogyatékossgal élőket, ezen vélemények pedig megnehezítik a nemzetek dolgát (jelen esetben Egyesült Királyság) a fogyatékossgal élőket támogató rendszer fenntartásában (Ibled, 2022). Holott egy fogyatékossgal nem jelent automatikusan függést a társadalomtól és rosszabb életet, a fizikai függés mások segítségétől (például kerekesszékes közlekedés) veheti el a szabadságérzetét a fogyatékossgal élőknek. A neveltetés része az, hogy felnőttként független és önálló legyen az ember, sok esetben ezt egy fogyatékossgal élő nem teheti meg, ami szakadékot teremt ép és fogyatékossgal élő között és emiatt tekinthetik egyesek őket kevésbé értékes tagjainak a társadalomnak (Morris, 1996). Éppen ezért a paralimpia révén terveztek foglalkozni a fogyatékossgal élők ügyével, a velük szemben való hozzáállás javításán, minél több lehetőséget biztosítva számukra a sportban és a gazdaságban (DCMS, 2013). A szervezőbizottság együtt dolgozott többek közt az Equality 2025 nevű fogyatékossgal élőkért jogaiért küzdő csoporttal, akik tanácsadói szerepben funkcionáltak, segítve a munkájukat (Misener, 2017). Több munkahelyet, munkalehetőséget teremteni számukra, javítva a gazdasági, pénzügyi helyzetüket, hogy kevésbé legyenek rászorulva a támogatásokra. A sportban a részvételi lehetőségek megteremtésének érdekében 2 év alatt a Sport England 8 millió £-ot fordított arra, hogy több alternatívájuk legyen a sportban, illetve a már meglevő létesítményeknek legyen megfelelő kapacitásuk (Office for Disability Issues, 2011). Ezen támogatások a paralimpiát megelőzően fellendítették a fogyatékossgal élők sportját, ugyanis tudták finanszírozni a költséges eszközeiket, mint egy verseny kerekesszék (Bush et al, 2013).

Médiamegjelenés, lefedettség és reklám tekintetében a londoni olimpia és paralimpia egyedülálló volt, a szervező bizottság döntése révén ugyanis ugyanazt a logót használták a két játék során, annyi változtatással csupán, hogy az öt karikát kicserélték a paralimpiai mozgalmat és annak mottóját („spirit in motion”) szimbolizáló 3 Agitora (Misener & Molloy, 2018). Továbbá a szervező bizottság nevében megjelenik az utalás a paralimpiai játékokra (London 2012 OC for the Olympic and Paralympic Games), azonban a rövidítésben már semmi sem utal a közös névre (LOCOG) (Misener & Molloy, 2018). A médiában levő jelenlétnek köszönhetően a 2004-2005-ös periódushoz képest 2010-11-re 40%-kal megnőtt azon cikkek aránya, melyben a fogyatékossgal élőkkel foglalkoztak (Brian et al, 2011). Egyedülálló szponzori szerződést kötöttek a műsorszolgáltatás tekintetében, a paralimpiának a Channel 4 lett a hivatalos műsorszolgáltatója, míg az olimpiának a BBC. Ez lehetővé tette, hogy a Channel 4 egy paralimpia fókuszú kampányt indítson, ugyanis nem megosztott büdzséből kellett dolgoznia. Előzetes marketing kampányuk *Meet the Superhumans* néven futott, piedesztálra emelve a

paralimpiai sportolókat. Specifikusan kerestek fogyatékossgal élő kommentátort, továbbá kampányoltak a paralimpia és olimpia közötti rövid átállási szakaszban a „*Thanks for the Warm-up*” szlogenel (Misener & Molloy, 2018). Ez volt az addigi legátfogóbb közvetítése a játékoknak, minden eddiginél nagyobb figyelem irányult a paralimpiára, 500 közvetített órával, hazai szinten 40 millió nézővel, mely azt jelentette, a lakosság 69%-a nézte a közvetítést. Világ szinten 3,4 milliárd ember követte figyelemmel a paralimpiai játékokat, mely 37%-kal több, mint amit a pekingi paralimpia produkált (DCMS, 2013). Azonban az Egyesült Államok-béli közvetítés részéről érdektelenség jellemezte a játékokat, egyáltalán nem közvetítették élőben, csupán egy 5,5 órás összefoglalót adtak le (Beacam et al, 2016).

A nagyívű kampánynak köszönhetően 2,7 millió jegyet adtak el a paralimpiára, ami több, mint a duplája a sydney-i paralimpia helyszíni nézőinek (Brittain & Beacom, 2016). Gondolva a fogyatékossgal élő nézőkre, voltak olyan helyek, melyek kerekesszékes vendégek számára voltak elérhetőek, azonban nem elég mennyiségben. Ennek révén több potenciális helyszíni nézőt veszítettek, mert előzetes nem mérték fel megfelelően, mekkora igény van a körükben arra, hogy élőben megtekintsék a versenyt (Brown & Pappous, 2018).

Purdue és Howe (2012) szerint az IPC célja, hogy a paralimpia során az elit sporton és a teljesítményen legyen a fókusz, ne a fogyatékossgon (Purdue & Howe, 2012). Ezen szemlélet miatt a nézőközönség kettészakad, egyrészt az épekre, akik a sportteljesítményre fókuszálnak, másrészt a fogyatékossgal élőkre, akik a sportteljesítmény mellett ösztönözve kellene érezniük magukat a mozgásra, sportolásra. Ez indukálta a londoni paralimpia egy frusztráló hatását, ugyanis az elit parasportolók nem egyenlők az összes fogyatékossgal élővel (Hodges et al, 2014). Túl nagy hangsúlyt fektettek az élsportra, a média a celebritás szintjére emelte a paralimpikonokat, ami károsan hatott a fogyatékossgal élők közösségére, ugyanis a társadalom nagy része egy lapon tekintette őket (Weed & Dowse, 2009; Braye et al, 2013). A lakosság egy része továbbra sem tudott különbséget tenni a paralimpikon és egy átlagos fogyatékossgal élő között, megkérdőjelezve őket, miért nem készülnek a következő játékokra ők is (Brittain & Beacom, 2016). A kormány kommunikációja ehhez hasonló, ezáltal az emberekben az a kérdés merült fel, hogy akkor az összes fogyatékossgal élőnek sportolnia, versenyeznie, nyernie kéne, ugyanakkor az ép társadalomban is alacsony arányú azok száma, akik olimpiai sportolókká válnak életük során (Brown & Pappous, 2018).

A médiakampány másik árnyoldala, hogy nem diverz módon mutatta be a fogyatékossgal élőket, azon fogyatékossgal élő paralimpikonok kerültek előtérbe, akiknek valami heroikus története van a sérültségének, azok, akik így születtek nem. Nem átfogóan mutatta be a

fogyatékossgal élők közösségét, még a paralimpikonok közt sem, ugyanis a heroikus úton szerzett sérülések mellett azokat emelik ki, akik a legkorszerűbb protézisekkel rendelkeztek, jelezve a technológiai fejlettséget, illetve azt, hogy fogyatékossgal élő sportolóról van szó. Elmaradt az ábrázolása például a központi idegrendszeri sérülteknek, akiknek kevésbé, vagy szemmel nem látható sérültsége van. Egyfelől így a társadalomban hamis kép alakul ki a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban, másrészt a fogyatékossgal élők közössége nincs megfelelően reprezentálva. A média, a Channel 4 szuperembereknek ábrázolja a paralimpikonok egy kis szeletét, nem foglalkozva a mindennapi élet okozta nehézségekkel, illetve azzal, hogy az összes fogyatékosági típus bemutassa (Bush et al, 2013).

Mindamellet egy paralimpikon nem tud példakép lenni az összes fogyatékossgal élő számára, ugyanis nem mindenki képes ilyen magas szintű sportteljesítményre. Ha azt látják, hogy ezt jelenti sportolni, reálisan felmérve a saját képességeiket tudják, hogy ez számukra nem elérhető, nem kezdenek el sportolni (Brown & Pappous, 2018). Ennek ellenére közvetlenül a játékok után 19,1 %-ra nőtt az aránya azon fogyatékossgal élőknek, akik legalább heti egyszer folytatnak valamilyen sporttevékenységet, azonban ez az arány 2016-ra visszaesett 16,8%-ra (Active People Interactive, 2017). Az elképzelés szerint az elit sport inspirálja a társadalmat a sportolásra, azonban a valóság az, hogy sem az olimpia, sem a paralimpia nem tudta elérni azt, hogy szignifikánsan megnöjjön a sportolók száma (Weed, 2009; Weed et al, 2015). A paralimpia hatása nem volt elég erős ahhoz, hogy megugorja az akadályait annak, hogy egy fogyatékossgal élő sportoljon. Kezdve azzal, hogy hiába volt motiváció, létesítmény tekintetében szűkös lehetőségekkel rendelkeztek, a kevés alkalmas helyszín pedig várólistákat eredményez, mely tovább csökkenti a lelkesedést a sportolni vágyók körében (Brown & Pappous, 2018). Akadálymentes, fogyatékossgal élők számára megfelelő edzőtermi, sportolási helyszínek megléte szükséges ahhoz, hogy egy későbbi rendezvény (jelen esetben paralimpia) pozitívan hasson a sportolási arányra, ez mutatná a stratégiai tervezést és a multidimenziós hatást és ez nem valósult meg a londoni játékok során, ugyanis nem volt megfelelően kiépített infrastrukturális rendszer a paralimpia előtt, továbbá az edzői képzésben sem jelent meg a fogyatékossgal élők edzése (Brown & Pappous, 2018). Az edzőképzésben fellelhető hiányosságok okán a szakemberek az esetek többségében nem vállalják el az edzeni érkező fogyatékossgal élőket, vagy ha igen, akkor is csak egy bizonyos szintig tudják edzeni tanítványaikat. Ezzel együtt az edzők körében is elterjedt az ableizmus, lenézik azon társaikat, akik foglalkoznak fogyatékossgal élővel, amely tovább nehezíti a helyzetüket. Jellemző a befogadó kultúra teljes hiánya, megfelelő ismeretek híján nem tudják hogyan vonzzák be a

fogyatékosággal élőket a sportba. A fókusz a paralimpia révén a fiatal sportolókra helyezték, akik a jövő paralimpikonjai lehetnek, a versenysportot propagálva, ezzel megelégedkezve, háttérbe szorítva azon fogyatékosággal élőket, akik csak sportolni vágytak. Emellett csak a számbeli növekedésre figyeltek, annak fenntarthatóságára nem (Nichols et al, 2016).

További nehézséget jelent a drága sporteszköz, egy bizonyos szintig el lehet jutni a meglévő eszközeikkel, mint protézis vagy kerekesszék, de a fejlődés egyik kulcsa a minél modernebb eszköz, melyet nem tudnak megengedni maguknak. A paralimpiát megelőző szakaszban fordítottak összeget arra, hogy a feltörekvő sportolókat (a jövő paralimpikonjait) támogassák, akik így be tudták szerezni a szükséges eszközöket, felszerelést, de a paralimpiát követően ezen támogatások elmaradoztak. Így azok, akiket a paralimpia szólított meg, motivált arra, hogy sportoljanak, nem tudtak hozzájutni a megfelelő eszközökhöz, mely megnehezítette őket abban, hogy motiváltak maradjanak és sportoljanak tovább (Bush et al, 2013).

A paralimpiát követően nem minden azzal kapcsolatos újítást, változtatást tartottak fent, így a közlekedés, szállás és létesítményhelyzet is sok esetben visszatért az origóra. Kipukkadt a „paralimpiai buborék”, holott az lenne a cél, hosszútávon is elérhetőek legyenek ezen szolgáltatások számukra. Közlekedés és akadálymentesség kérdéskörében továbbá felmerül, hogy nem az egész város lett akadálymentes, a Kelet-Londoni régió az olimpia és paralimpia révén fel lett újítva, fejlesztve, de a város másik felén továbbra is vannak olyan metróállomások, ahol kerekesszékekkel közlekedők nem tudnak feljutni a felszínre (Bush et al, 2013). Több esetben jelent problémát otthonot találni a kerekesszékes személyeknek, ugyanis nincs elég olyan lakás, mely alkalmas a befogadásukra, ezért kénytelenek nem megfelelő otthonokban élni, míg a kihalásos rendszer alapján hozzá nem jutnak egy megfelelő lakáshoz (Peck, 2012). Ehhez kapcsolódik az örökség tervezés és fenntarthatóság azon pontja, miszerint az olimpiai falunak egy részét lakóházakká alakítják, melynek 10%-a kerekesszékes lakók számára lesz kialakítva. Azonban Ahmed (2013) tapasztalatai alapján az egykori olimpiai falu környékén nincs megfelelő ingatlan (Ahmed, 2013).

A kormány a fogyatékosággal élők helyzetének kezelése tekintetében még elmaradásban van. A nemzeti kormányzati testületben van felelős beosztott ezen társadalmi csoport számára, azonban nem ez kizárólagos munkaköre, így a fogyatékosággal élők problémái hátrébb kerülnek a prioritási listán. A paralimpia sem tudta elérni azt, hogy specifikus munkacsoport foglalkozzék a fogyatékosággal élőkkel, holott egy 2014-es felmérés alapján ez 8.657.000 embert jelentett országszerte, mely a lakosság közel 14,5%-át jelentette (Brown & Pappous, 2018; UK, Data Service, 2014). A kormány a 2012-es paralimpiát követően jelentősen

csökkentette vagy megszüntette a juttatásokat, támogatásokat, melyet a fogyatékossgal élők igényelhettek, ezen döntés részét képezte a játékokat követő gazdasági felépülésnek, emellett azt a hamis képet szülte a társadalomban, miszerint a fogyatékossgal élők jobb helyzetbe kerültek a paralimpiát követően, nincs szükségük támogatásra (UK Government, 2014). Egyfajta kettősség jellemezte azt, hogyan vélekedik a lakosság a fogyatékossgal élőről, egyfelől a paralimpia révén nyitottak irányukba, csökkent az ableizmus, másfelől azonban úgy látták, hogy nem is érdemlik meg az állami segítséget, hamisan igénylik az ellátást (Quarmby, 2012).

A közvetítések, médiareprezentáció is kérdőjeles helyzetbe került a játékokat követően, az akkori jelentős közvetítési arányok drasztikusan csökkentek a paralimpia után. Ennek oka, hogy nem volt szponzora a parasportnak és mivel nem volt szponzor, nem tudták finanszírozni a közvetítéseket, emiatt nem voltak közvetítések és ezért nem szeretne volna szponzorálni őket senki (Brown & Pappous, 2018). Ezen ördögi kör feloldása akkor sikerülhetett volna, ha összeszedett örökségtervvel rendelkeztek volna.

Felmerül a kérdés, hogy ezek után hogyan értékeli a kormány a paralimpiát, mennyire tartja sikeresnek, lát-e változást a fogyatékossgal élők körében. 2013-ban kiadott publicisztikájukban kijelentésre került, hogy a megkérdezettek 81%-a szerint a paralimpia pozitív hatással volt a fogyatékossgal élők megítélésére a közvéleményben. A sportban résztvevők és a sportban megjelenő támogatások összege is megnövekedett, nemcsak versenysport, közösségi sportolása tekintetében is. Városszerte javult az akadálymentesség, könnyebben tudnak egyes létesítményekbe, épületekbe bejutni, a tömegközlekedés is kevésbé jelent kihívást számukra. Sőt, a kabinet által létrehozásra került egy paralimpiai örökséggel foglalkozó tanácsadói csoport (UK Government/Mayor of London Office, 2013).

Ezzel szemben, ugyanezen időszakban a Fogyatékossgal Élők Szervezete (Disabled People's Organizations, DPO) is közzétett egy kutatást, melyben 1000 fogyatékossgal élő lakost kérdeztek arról, mit tapasztaltak, a paralimpiát követően, hogyan változott az életük. A válaszadók 81%-a, tehát nagyjából 810-en nyilatkoztak úgy, hogy nem javult a megítélésük társadalmi szinten, 22%-uk specifikusan kijelentette, hogy azóta romlott a helyzet, sőt 17%-uk tapasztalt ellenséges viselkedést az ép lakosság részéről. Az akadálymentesség kérdéskörében is eltérő eredmények születtek, mint a kormány által kiadott közleményben, ugyanis a DPO jelentése alapján a fogyatékossgal élők közel felének nehézséget okoz, hogy részt vegyen a sportolásban az akadálymentesség hiánya okán. Továbbá 16%-a a megkérdezett fogyatékossgal élőknek mondta azt, hogy anyagi gondjaik vannak, nehezen tudják fedezni a

létminimumhoz szükséges költségeiket, ezért van az, hogy jóval nagyobb eséllyel vesznek fel magas kockázatú, magas kamatozású hitelt, mint ép társaik (Scope, 2013).

A hasonló időben készült jelentések több pontban is ellentmondanak egymásnak, további szakirodalmi források is utalnak arra, hogy a kormány és a fogyatékossgal élők közössége eltérően látja a helyzetük változását, ezáltal eltérő jelentéseket adnak ki (Misener, 2017).

Összességében kijelenthető, hogy a londoni paralimpia eddig soha nem látott figyelmet irányított a fogyatékossgal élők közösségére, azonban rosszul pozícionálták magukat abban a tekintetben, hogy túlságosan nagy hangsúlyt fektettek az élsportra, megfélekezve az átlagos lakosságról, továbbá a paralimpikonok közt sem volt egyensúly, nem reprezentáltak minden sérültségi típust. A 2012-es játékok jól mutatják, hogy egy fejlett ország, mint Nagy-Britannia sem feltétlen tud hibátlan rendezvényt szervezni, még akkor sem, ha végig a jószándék vezérelte a szervezőket.

IV.1.5. Összegzés

Nehéz megállapításokat tenni a kapcsán, hogy milyen öröksége volt az egyes paralimpiáknak, mert sok esetben elmaradtak azon kutatások, vizsgálatok, melyek a játékokat követő helyzetet mérték fel, vagy ilyen egy-két éves távlatban vizsgálták azokat. Kijelenthető azonban, hogy a szervező bizottságok részéről stratégiai tervezés csak nyomokban fedezhető fel. Kína esetében a paralimpia egy nagyobb terv egyik alkotóeleme, így nem feltétlenül amiatt történtek az egyes változtatások, újítások, az csupán egy jó indok volt, de ha nem nyerik el a szervezés jogát, akkor is valószínűleg elindítják ezen programjaikat (Nemzeti Fitnesz Program, Fitnesz Támogatási Projekt), csak feltételezhetően akkor egy hosszabb folyamat lett volna. Vancouver esetében pedig nem a vancouveri szervező bizottság részéről, hanem a stratégiai partner, a Whistler Adaptive Sports részéről valósult meg a stratégiai tervezés, ők szintén ugródeszkának használták a paralimpiát.

Az IPC kézikönyve ad egy iránymutatást a szervező bizottságoknak afelől, milyen kézzelfogható körülményekre van szükség a paralimpia megrendezéséhez infrastrukturálisan, beleértve a létesítmények hozzáférhetőségét és a közlekedés átalakítását. Bár leszögezi, hogy szükséges a szemlélet váltás, arra azonban nem tér ki, hogyan keltse fel a lakosság érdeklődését a fogyatékossgal élők sportolása, paralimpiai szereplése iránt, milyen eszközök segítségével nyújtson megfelelő tájékoztatást, hogyan edukálja őket, melyek szakmaiságában természetesen segítő kezet nyújtanak, hogyan segítse elő azt, hogy a két közösség, az épek és a fogyatékossgal élők közelebb kerüljenek egymáshoz. A szervező bizottságon múlik, milyen

szerződést köt a szponzorokkal, a műsorszolgáltatókkal, hány órát közvetítenek a paralimpiából, azon kikötéssel, hogy közvetíteni kötelező. A szervezők és a kormány felelőssége, hogyan profitálnak a későbbiekben a rendezvényből, mennyire bizonyulnak fenntarthatónak a változtatások.

Az alábbiak táblázatban konkrét számadatokkal szemléltetem az egyes játékok elééréseit, továbbá összegyűjtöttem néhány szempontot, mely megmutatja, hogy a négy vizsgált paralimpia kapcsán mennyire eltérően gondolkodtak a szervezők.

	Sydney 2000	Peking 2008	Vancouver 2010	London 2012
Szervezőbizottság neve	SOCOG & SPOC	BOCOG	VANOC	LOCOG
Logó	külön	külön	külön	közös
Média, közvetítés	~100 óra	~240 óra	~ 50 óra	~ 500 óra
Helyszíni nézők száma	1,16 millió	3,42 millió	230.000	2,7 millió
Tájékoztatás	Fogyatékosági Oktatási Program	Közoktatás, közvetítések kivetítőkön	Paralimpiai Nap az iskolákban	Közoktatásba beépítve, Channel 4 célzott kampánya
Fogyatékosággal élő sportolók arányának változása	nincs szignifikáns változás	nőtt	nincs szignifikáns változás	eleinte nőtt, majd csökkent
Fókusz	élsporton	élsporton és tömegsporton	élsporton (WAS esetében mindkettőn)	élsporton
Kuriózum	szervezők specifikusan mindkét játék megrendezésére jelentkeztek	sportnagyhatalmi vízió	az IPC elnöke az igazgató tanács tagja, együttműködés a WAS-sal	közös logó, Channel 4 kampánya

1. táblázat: A vizsgált paralimpiák összehasonlítása

Forrás: saját szerkesztés, 2023

A szervezők minden esetben a lehető legjobb szervezésre törekedtek, hogy megfelelő mértékben, kellő tisztelettel tudják prezentálni a paralimpiai játékokat. Számos tanulság

levonható abból, ahogy dolgoztak, ezek egy része az IPC kézikönyvében megfogalmazott kézzelfogható dolgokra, tényezőkre reflektál, másrészt az olyan immateriális komponensekkel függ össze, mint a társadalmi beágyazottság, társadalmi elfogadás és a lakosság tájékozottsága a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban.

Elsők közt mindenképpen kiemelendő, hogy már a pályázati időszakban érdemes bevonni a tervezésbe a fogyatékossgal élők szervezeteit, hogy megfelelő struktúrát és város-, közlekedés-, létesítményfejlesztési víziókat mutassanak be. Egy ilyen grandiózus rendezvény jó apropója a nagyívű városfejlesztéseknek, nem csak a játékok helyszínéül szolgáló stadionokat, létesítményeket és azok közvetlen környezetét kell hozzáférhetővé és akadálymentessé tenni, hanem az egész várost. A játékokat követően érdemes megtartani a forgalomba helyezett alacsonypadlós buszokat, illetve a továbbiakban is törekedni arra, hogy a jövőbeni felújítások, építkezések kapcsán kitétel legyen az akadálymentesség. Ahogy azt a vancouveri szervezés kapcsán láttuk, szervező bizottság körébe ajánlott lenne meghívni a nemzeti paralimpiai bizottság egy tagját (elnökét, főtitkárát), hogy vezetői szinten képviselve legyenek a fogyatékossgal élők érdekei, így gördülékeny lenne a szakmai tudás átadása és zökkenőmentes működést tenne lehetővé.

Több esetben is a rendezés jogának elnyerését követően tudatosult a szervezőkben és a kormányban, hogy perifériára vannak helyezve a fogyatékossgal élők, ezért még a játékok előtt hozni kellett rendelkezéseket, jogszabályokat a kapcsán, hogy egyenlőbben kell kezelni őket, nem csak munkalehetőség, bérezés vonatkozásában, de a társadalmi, szociális élet terén is ugyanolyan lehetőségek illetik meg őket, mint a lakosság többi részét. Peking és Vancouver esetében is a játékok révén írták alá a kormányok az ENSZ-egyezményt, mely a fogyatékossgal élők jogairól, jólétének javításáról, az egyenlő esélyeikről szól.

A paralimpia szervezése során felmerült problémaként a tájékoztatatlanság, tudatlanság, amely adott esetben idegenkedéssel társul. Átlagos életviteli szinten a lakosság nagy része nem kerül interakcióba a fogyatékossgal élőkkel, nem ismeri őket. Emiatt a szervezők jogosan aggódtak, hogy érdektelenség övezi majd a játékokat, ennek elkerülése érdekében pedig több megoldással álltak elő. Célzott kampányolásokkal igyekeztek elérni a lakosságot, mint a brit Channel 4 paralimpia felvezető kampánya („*Meet the Superhumans*”) vagy Kína esetében az ingyenes közvetítése a parasportversenyeknek a városi kivetítőkön. Emellett az iskolai tananyag része lett a paralimpiai mozgalom ismertetése, vagy a rendezvényt megelőzően programok keretében lehetett megismerkedni a paralimpiával, parasporttal a közoktatási intézményekben. Ezek minden esetben a paralimpia évében, vagy az azt megelőző egy-két

évben kezdődtek viszont nem minden esetben van információ arról, hogy fennmaradtak-e a játékokat követően, illetve arról, hogy az oktatásnak mennyire maradt része a fogyatékossgal élők ismertetése. Ideális esetben már alaptól része az oktatásnak, nem csak általános iskolai, középiskolai szinten, hanem az egyetemeken is, hiszen például a londoni paralimpia kapcsán felmerült problémaként az edzők képzetlensége. Ez megelőzhető vagy orvosolható lehet úgy, ha az egyetemi képzésük során akár csak néhány kurzus erejéig, de foglalkoznának a fogyatékossgal élők sportolásával. Továbbá, ha megismerik az egyes fogyatékossgai típusokat, sérültségi kategóriákat, csökkenthető az előítéletesség, idegenkedés az irányukba, így jobban ki tudják venni részüket a társadalmi életben.

Ügyelni kell arra, hogy mindkét játék megjelenítése, közvetítése, reklámozása megtörténjen, a szponzorációs szerződésekbe bele kellene foglalni, hogy amennyiben nem specifikus szponzorról van szó (például Ottobock), mindkét játékot támogassák, mindkettőt reklámozzák. Szerintem a londoni paralimpia kapcsán az, hogy külön műsorszolgáltatói, közvetítői voltak a két játéknak, kitűnő szervezés volt, ez lehetővé tette a célzott kampányolást, reklámozást a csatorna részéről a paralimpiai játékok kapcsán, mely nem feltétlenül valósult volna meg, ha mindkét játékért egyazon szolgáltató felel. Így mindkét játékra irányul figyelem, azonban nagyon fontos, hogyan reklámoznak, hogyan próbálják elérni a társadalmat, hogyan próbálják megszólítani a lakosságot és azon belül a fogyatékossgal élőket. A hozzáértő szakértők, szervezetek bevonásával olyan karaktereket tudnak kialakítani, melyek paralimpia fókuszúak és széleskörben reprezentálják a fogyatékossgal élők tulajdonságait, igényeit. Javasolt figyelmet fordítani az összes sérültségi kategóriára, nem csak a szemmel láthatóakra, vagy azon sérülésekre, melyet tragikus úton-módon szerzett az illető. A tanulmányok alapján kijelenthető, hogy idejétmúlt az a hozzáállás az olimpiai és paralimpiai mozgalom részéről, hogy majd a játékok motiválják a társadalmat a sportolásra. Ennek oka az, hogy egy átlagember a legtöbb esetben fel tudja mérni a maga képességeit, korlátait és belátja, hogy reálisan nem lesz képes olyan teljesítményre, amilyenre az olimpiai és paralimpiai sportolók képesek. A társadalom kis szelete képes ilyen magasszintű sporteredmények elérésére, éppen ezért leginkább az emberek azon kis szeletét motiválják, akikben van potenciál, versenyszerűen sportolnak. Természetesen érhető, hogy az IOC és az IPC célja, hogy minél jobb eredményeket érjenek el a sportolók, a játékok már rég nem az amatőr sportról szólnak. Azonban, ha a tömegsportra és az erős utánpótlásbázis kialakítására fókuszálnának, nagyobb merítési lehetőségük lenne, hogy megtalálják a jövő olimpikeit, paralimpikeit. Kiemelném a pekingi játékok előtt bevezetett sportprogramokat, a Nemzeti Fitness Program keretében a tömegsport és az alulról

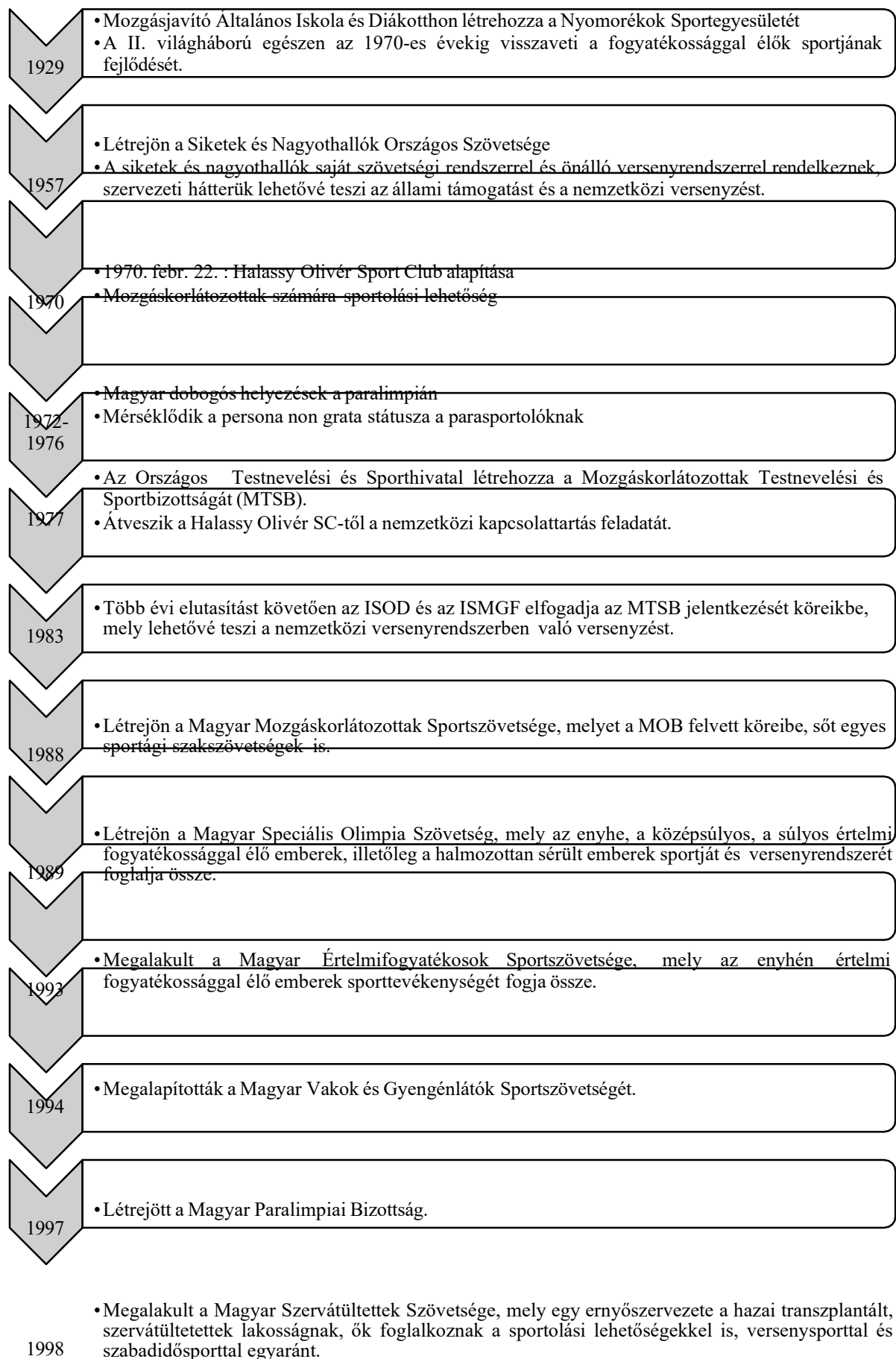
szerveződés volt hangsúlyos mely segítségével a lakosság nagyobb arányát tudták bevonítani. A tömegsport-, és szabadidősportjellegű programok létrehozása, reklámozás teljesíthetné az országok azon vágyalmát, hogy a lakosság nagyobb arányban sportoljon, csökkenjen az elhízottság.

Összességében kijelenthető, hogy mindegyik paralimpia sikeres volt bizonyos szempontokból, a számok magukért beszélnek. Ami cél lenne a továbbiakban, hogy a játékok okán bevezetett változtatásokat, újításokat megtartsák, tehát például maradjon meg a Paralimpiai Nap, az oktatási anyagban a fogyatékossgal élők bemutatása, az edzők képzése, továbbképzése, a közlekedésben az alacsonypadlós buszok, a parasportversenyek országsszintű közvetítése.

Az első kutatási kérdésem, miszerint milyen kimenetelek azonosíthatók a nemzetközi parasport-rendezvények szervezésében, illetve megvalósul-e a stratégiai tervezés megválaszolásra került. A stratégiai tervezés csak kis mértékben jelent meg a szervezések kapcsán (Peking és a WAS), inkább az örökség kialakítására való törekvés fedezhető fel. Leszögezendő, hogy a tanulmányok töredéke foglalkozik azzal, hogy hosszútávon mi bizonyult fenntarthatónak, azonban ha már rövid távon sem tudtak fenntartani egyes újításokat, megkérdőjelezhető, hogy hosszútávon vajon sikerült-e. Elmondható, hogy társadalmi szinten jobban köztudatba kerültek a fogyatékossgal élők, van ahol a paralimpia révén kerültek bevezetésre jogszabályok a jogaikat illetően, azonban adatok híján vagy azok ellentmondásossága okán nem tudom kijelenteni, hogy javult vagy romlott általános élethelyzetük.

IV.2. Magyar parasport helyzete

Az alábbi idővonalon összegezve ábrázoltam a hazai parasportélet legfontosabb fordulópontjait, mikor alakultak az egyes szövetségek, honnan indult ki a mozgalom és mi vezetett a jelen helyzet kialakulásához.

- Törvényi úton létrehozásra került a Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetsége (FONESZ), mint köztestület és ez megnehezítette az MPB működését.

2001

3. ábra: A magyar parasport kialakulásának fő pontjai 1929 és 2001 között.

Forrás: Nadas, 2005b; Nadas, 2018a; Dorogi, 2017; Nadas, 2018b; Nadas, 2005c; Magyar Speciális Olimpia Szövetség, Magyar Szervátültetettek Szövetsége & Nadas, 2018c alapján saját szerkesztés, 2023

Jelenleg a parasport fő irányító szervei, mozgatórugói a Magyar Paralimpiai Bizottság mellett, mely a mozgássérült, a vak és gyengénlátó, az amputált, a központiidegrendszeri sérült és az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) sportolókat protezsálja, 2008 óta működik a Fogyatékosok Országos Diák-és Szabadidősport Szövetsége (FODISZ), a Magyar Speciális Olimpia Szövetség, a Magyar Hallássérültek Szövetsége és a Fogyatékkal Élők Sportegyesületeinek Országos Szövetsége. A FODISZ fő küldetése, hogy népszerűsítse a sportot a fogyatékossgal élő diákok, tanulók körében, ezzel szélesítve az utánpótlásbázist és népszerűsítve az egészséges életmódot (Dorogi, 2017).

Ahogy nemzetközi szinten, úgy hazai szinten is a legtöbb sportág esetében (pl. vívás, kajak-kenu) az országos sportági szakszövetségen belül van külön szakosztálya a fogyatékossgal élő sportolóknak, azonban néhány sportág továbbra is a Magyar Paralimpiai Bizottság fennhatósága alá tartozik. Ez azt jelenti, hogy az ő versenynaptárukat a Bizottság alakítja ki, ők felelősek a verseny megszervezéséért (Magyar Paralimpiai Bizottság, na).

Maslow (1943) piramisa alapján azonban a prioritási sorrendben előrébb helyezkednek el az alapvető élet funkciói, mint a sportolás. Az ember lét elsődleges célja, hogy életben maradjon, tehát, hogy kielégítse a fiziológiai szükségleteit. Amennyiben sikeresen kielégítette a piramis legalsó fokán található igényeit, akkor tud továbblépni a következő szintre, és a piramis csúcsán jelenik meg az önmegvalósítás fogalma, ahol az ember az elementáris szükségletein túl cselekedjék (Maslow, 1943)

A hazai helyzetet felmérve azonban egyértelműen kijelenthető, hogy a lakosság fogyatékossgal élő szegmensének nehezebb kielégíteni a piramis alsóbb fokain megjelenő szükségleteiket, már az átlagos napjaik során is tapasztalnak akadályozottságot. A 2011-es népszámlálás adatai alapján a lakosság 4,9%-a (ez akkor 490 578 személyt jelentett) vallotta magát valamilyen fogyatékossgal élőnek. Fontos hozzátenni, hogy mivel a fogyatékossgal lehet szerethető is, nem feltétlenül veleszületett, jóval magasabb a felnőtt vagy idősebb korosztály köreiben tapasztalható fogyatékossgák aránya. Ezen embereknek pedig 72,6%-a jelölt meg akadályozó tényezőket az életükben, leginkább a mindennapi életben és a közlekedésben tapasztalnak nehézségeket. Mivel a magyar fogyatékossgal élők között legmagasabb arányban a mozgássérültek szerepelnek (232 206 fő a 2011-es adatok alapján), nem meglepő, hogy a közlekedésben észlelnek akadályozottságot. Továbbá csupán 14%-uk foglalkoztatott és mivel nehezebben találnak munkát az ép lakosoknál, magas a rokkantnyugdíjas vagy baleseti járadékos, hogy fent tudja tartani magát. A foglalkoztatottsági

arány alacsonysága abból is fakadhat, hogy az iskolai végzettségük szignifikánsan alacsonyabb az ép lakosokhoz viszonyítva (Központi Statisztikai Hivatal, 2015).

2016-ra valamelyest csökkent a fogyatékossgal élők száma, a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisa alapján 408 021 személy vallotta magát fogyatékossgal élőnek, akkor a magyar lakosság 9 millió 799 főre volt tehető, mely alapján a hazai társadalom 4,16%-a volt fogyatékossgal élő (Központi Statisztikai Hivatal, 2017a, Központi Statisztikai Hivatal, 2017b).

Annak ellenére ilyen alacsony a foglalkoztatottsági arány, hogy Magyarország az első közt ígérte meg, hogy betartja a 2006-ban kiadott ENSZ-egyezményben foglaltakat, mely a fogyatékossgal élők jogairól szól. Az egyezmény egyes kitételei szerint egyenlő esélyeket kell biztosítani a fogyatékossgal élőknek munkavállalás terén, joguk van a teljes élethez, mely magába foglalja kulturális életben, sporttevékenységben és szabadidős tevékenységekben való akadálytalan részvételt (2007.évi XCII. tv.).

A sportolás kérdése ráadásul kiemelten fontos lenne a fogyatékossgal élők körében, ugyanis az egészségmegőrzésen és a mozgás szeretetén túl rehabilitáló erővel bírhat (Nádas, 2005b). Készült hazai szinten kutatás arról, hogyan lehetne könnyebbé tenni a fogyatékossgal élők számára a sportolást. Sáringerné Dr. Szigeti Zsuzsanna 2017-ben a habilitációs értekezésében összeállított egy táblázatot, mely azt hivatott bemutatni, az egyes tényezők mekkora hatással tudnak lenni a fogyatékossgal élők sportjára, hogyan könnyíthetik a sportolást számukra (Sáringerné, 2017)

Sporteszközökkel	91%
Kísérő szolgálattal	84 %
Segítő szolgálat	88%
Több sportolási lehetőség megteremtésével	87%
Akadálymentesítéssel	77%
Információk biztosításával	87%
Szakképzett edzőkkel	89%
Közlekedés támogatásával	88%

5. táblázat: Hogyan könnyíthető a sportolás a fogyatékossgal élők számára

Forrás: Sáringerné, 2017

Látható, hogy a legnagyobb változást a sporteszközök segítségével lehet elérni, több nemzetközi szintű kutatás is bizonyította, hogy a közlekedés mellett egyrészt a specifikus

sporteszközök hiánya, másrészt magas költsége okozza a legnagyobb nehézséget a fogyatékossgal élő lakosság körében (Kean et al, 2017).

Hazai szinten is készült kutatás arról, hogy a fogyatékossgal élő gyerekek körében mi minősül akadályozó tényezőnek a sportolás elkezdésében, sporttevékenység folytatásában. A kutatás az Észak-alföldi régióra szorítkozott, ahol 283 tanuló töltötte ki a kérdőívet sportolási szokásaikról. A válaszadók nagy arányban szeretnek sportolni és van is lehetőségük a lakóhelyükön különbség tapasztalható a megyeszékhely, az egyéb város és a községben lakók között. Az integrált sportolási lehetőség kapcsán azonban egyértelműen kiderült, nagy arányban nem tudnak ilyen opcióról, holott szívesen sportolnának együtt az épekkel (Laoues-Czimbalmos et al, 2019). Szekeres Pál is hangsúlyozta interjúnk során, (a teljes interjú megtekinthető az V. mellékletben) a sportban nem feltétlenül fogyatékossgal élő és ép kategóriákra bontaná a sportolókat, véleménye szerint szorosabb a kapcsolat a sportágon belüli ép és fogyatékossgal élők között, mint két különböző sportág ép sportolói közt (Szekeres, 2023).

Akadálymentesítettség kérdéskörében összesen 59,7%-uk felelte a megkérdezetteknek, hogy a helyszín csak részben (42%) vagy egyáltalán nem (17,7%) akadálymentesített. Arra a kérdésre pedig, hogy mire lenne szükségük ahhoz, hogy a létesítményt zavartalanul tudják látogatni az alábbi válaszok születtek: 29,4%-uk kísérőt vagy segítő szolgáltatását venne igénybe, 28,3%-uknak szállításra lenne szüksége, míg a válaszadók ¼-e az információ hiányát jelölte meg problémának. Pozitívumnak tekinthető, hogy csupán 6%-uk jelezte a rámpát szükségesnek, ami azt mutatja, hogy napjainkban már a sportlétesítmények magas arányban számítanak akadálymentesítettnek (Czimbalmos et al, 2019). Szekeres Pál elmondása alapján a '90-es években ez az arány fordítva volt a középületek tekintetében, mára már mondhatni alapkövetelménnyé vált az akadálymentesítés, evidenciának tekintendő, hogy egy kerekesszékes személy gond nélkül be tudjon jutni egy létesítménybe (Szekeres, 2023).

V. Primer kutatás eredményei

7 szakértői interjú segítségével kerestem a választ azon kérdésekre, hol tart ma Magyarország a fogyatékossgal élők sportjának tekintetében. Az interjú kérdések és a teljes beszélgetés a mellékletben olvasható.

Az interjúk során volt 6 kérdésem, melyet minden alanyomnak feltettem, a többit pedig pozíciójuk, munkakörük, sportoló státuszuk alapján határoztam meg. A 6 kérdés témakörök mentén haladt, egyfelől arra voltam kíváncsi, megítélésük szerint ma Magyarország alkalmas—e egy nemzetközi szintű parasport-rendezvény megrendezésére, indokolva a választ és ha igen, mely sportágak esetén ítélik alkalmasnak. Illetve, hogy milyen hatást váltana ki társadalmi szinten és eggyel szűkítve a kört, a fogyatékossgal élők körében.

Rákérdeztem arra, hogyan ítélik meg a jelenlegi kommunikációt a két közösség, épek és fogyatékossgal élők között, továbbá, hogy hogyan hoznák előtérbe a fogyatékossgal élőket társadalmi szinten. A 6. és egyben utolsó általános kérdésem arra vonatkozott, hogy teoretikus szinten, ha hazai szinten megrendezésre kerülne egy nemzetközi szintű parasport-rendezvény, milyen marketingeszközökkel és médiamegjelenésekkel hoznák köztudatba azt, hogyan kommunikálnák a társadalom felé.

A továbbiakban két részre bontottam az általános kérdések elemzését, egyfelől az alkalmasság és hatás kérdéskörét boncolgattam, másfelől a kommunikáció és marketing, médiamegjelenés helyzetét vizsgáltam egy másik táblázatban. A válaszok alapján vontam le következtetéseket afelől, hogy interjúalanyaim hogyan látják a helyzetet, mik az aggályaik, miben látják a lehetőséget, hogy változtatni lehessen az aktuális állapoton.

Az alábbi táblázatban összegyűjtöttem, kiemeltem az interjúkból a lényeges szempontokat alkalmasság, képesség, illetve potenciális hatás tekintetében.

	Alkalmasság - képesség	Hatás
Szabó László	• 3 szemponthoz kötött: infrastruktúra, pénzügy, szellemi-kulturális nyitottság • fontos a verseny szintje • kisebb horderőjűekre alkalmas	• fennmaradó akadálymentes infrastruktúra (közlek., lét., száll.) • szellemi akadálymentesség • sportszakmai fejlődés • „fogyatékosnak lenni nem egyenlő azzal, vesztesnek lenni” -> motiváció

Urr Anita	• bizonyos sportágakban igen (vívásnál 300 fős versenyre Egerben, kajak-kenu) • sokszakágas sportágakra nem alkalmas	• integráció, inklúzió elősegítése • a megfelelő közvetítéssel sok ember elérése társadalmi nyitottságot eredményezhet • motiváció a fogyatékossgal élők számára • példaképpé válás
Access4you (Csuri Ferenc)	• kisebb kaliberűre egyértelműen alkalmas • idővel mindenképp, mert ○ a zajló infrastrukturális fejlesztések kiemelt szempontja az akadálymentesség ○ fejlődés van a szakemberek tekintetében	• mindenképp pozitív hatás, mert a magyar társadalom képviseltetik • nyitottság tovább fejlődne • nemzetközi rang • löket és motiváció a fogyatékossgal élők számára a sportoláshoz
Szekeres Pál	• kulcs a szemléletváltás a sportújságírók és az edzők esetén • szükséges állami támogatás • szükséges médiamegjelenés, a láthatóság miatt • Eger már bevált helyszín, alkalmas	• döntéshozók figyelmének felkeltése • társadalmi elfogadás • nagy a hibázási lehetőség is, kulcs a megfelelő környezet • családokban szemléletváltás • fogyatékossgal élők para-példaképének látványa pozitív
Weisz Róbert	• több sportágban alkalmas • Szeged már kipróbált, bevált helyszín ○ para kajak-kenu vb, világkupa • paralimpiára még nem, túl nagy horderejű	• szemléletmód változása • hozzáállás javulása • fókuszba kerülne a fogyatékossgal élők, nem a csak a sportban, a mindennapi életben, ami esélyt ad a segítségnyújtásra
Ekler Luca	• több sportágban alkalmas (pl. vívás) • szállás és tömegközlekedés akadálymentessége kérdőjeles • szakember hiány van • anyagi háttér bizonytalan	• kulcs a promó és a kommunikáció a rendezvényről, hány embert ér el • maga a rendezvény nem ér el hatást, inkább az a kapcsán történő kommunikáció segíthet az elfogadásban • motiváció a fogyatékossgal élő sportolók számára
Kiss Péter Pál	• egyes sportágakban alkalmas (vívás, boccia) • kajak-kenu kiemelten jól működik ○ kitűnő minőségű pálya, környezet ○ pedig nehéz szervezni	• elfogadás szintje még nem megfelelő • csak bizonyos közeg tudná értékelni • elérheti a nem sportoló fogyatékossgal élőket, akiket motiválhatna a sportolásra

		• több lehetőség teremtné sportolásra
--	--	---------------------------------------

6. táblázat: Magyarország alkalmassága nemzetközi szintű parasport-rendezvény szervezésére és annak lehetséges hatásai

Forrás: szakértői interjúk alapján saját szerkesztés, 2023

Az interjúk alapján kijelenthető, hogy egyelőre csak kisebb kaliberű parasport-rendezvények megrendezésére tartják alkalmasnak Magyarországot, viszont azokban (kerekeszékes vívás, kajak-kenu) kiemelkedő színvonalú és minőségű a lebonyolítás. A sokszakágas, vagy több sportágat felvonultató rendezvényekre (olimpia-paralimpia, atlétika vagy úszás világbajnokság) még nem áll készen infrastrukturálisan, sportlétesítmény, szállás, közlekedés tekintetében, a társadalmi nyitottság, elfogadás hiánya is nehezítő tényező és hiányzik a szükséges pénzügyi háttér. Azonban alapvetően bizakodóak, sokat fejlődött a parasport-mozgalom az elmúlt időkben, a jövőben már nagyobb esélyét látják annak, hogy Magyarország otthont adjon egy nagyobb horderejű nemzetközi szintű parasport-rendezvénynek.

Hatás tekintetében, hogy hogyan érintené a fogyatékkal élők közösségét egységes válaszokat kaptam. Mindenképpen motiváló tényező lenne egy rendezvény, egyrészt láthatnák a példaképeiket versenyezni, másrészt ösztönözheti őket a sportolásra. Társadalmi szinten is leginkább az a vélemény jellemző, hogy nyitottabbá válnának, azonban Kiss Péter kifejezte aggályát azt illetően, milyen széles körben lenne pozitív fogadtatása a rendezvénynek. Szekeres Pál felhívta a figyelmet arra, hogy minél nagyobb horderejű a rendezvény, annál nagyobb a hatása és annál nagyobb a hibázási lehetőség is, így fokozott figyelemmel kell kísérni a szervezést. A rendezvény felkeltheti a döntéshozók figyelmét és ha megfelelő a szervezés, a jövőben könnyebben lehet finanszírozni egy soron következő rendezvényt, könnyebben lehet kormánygaranciát szerezni rá, mely kielégítheti a Szabó László által említett egyik kulcstényezőt, a pénzügyi faktort.

Vannak materiális, kézzel fogható hatásai is a rendezvénynek, az akadálymentes sportlétesítmény fennmarad, ahogyan az akadálymentes szálláshelyek és az akadálymentesített közlekedés is, mely segíti a fogyatékkal élők teljes közösségét a mindennapi életben.

Az alábbi táblázatban a jelenlegi kommunikáció értékelése, a jövőre vonatkozó javaslatok láthatóak az első oszlopban, míg a másik oszlopban azokat az ötleteket gyűjtöttem össze, az interjúalanyaim szerint hogyan kellene reklámozni, hirdetni, közvetíteni, kommunikálni egy hazai rendezésű nemzetközi szintű parasport-rendezvényt.

	Kommunikáció – jelenleg, a jövőbeni változtatás	Médiamegjelenések, marketing egy nemzetközi parasport-rendezvény kapcsán
Sz. L.	• az épek egyre kevésbé dugják homokba a fejüket • láthatóság ◦ felület kell számukra (pl. DwtS) ◦ eseményekre van szükség (pl. Magyar Parasport Napja) ◦ MPB ennek biztosításán munkálkodik	• márkaépítés, brandépítés • személyiségeken keresztüli kommunikáció (pl. Illés Fanni) • közmédia, M4Sport parasport közvetítései • esemény általi kommunikáció (pl. Magyar Parasport Napja, Fogyatékos sportágválasztó) • MPB Facebook oldalának aktivitása
U. A.	• kíváncsiság uralta • a fogyatékosággal élőknek tudnia kell segítséget kérni és megtanítani az épeknek, hogyan kell • láthatóság ◦ események által (pl. Magyar Parasport Napja) ◦ para-rendezvények • reklámok, céges érzékenyítő programok • tájékoztatásra van szükség, internet könnyíti	• ugyanúgy kell reklámozni, mint az ép rendezvényeket • ép sportolók bevonása a kampányolásba a nagyobb elérések miatt • időrend szervezése úgy, hogy izgalmas blokkot lehessen közvetíteni • kampányidőszak során ép versenyeken legyen parablokk
Access4you	• egyre elfogadóbbak, nyitottabbak • sport és rendezvények hidat jelentenek, közelebb hozzák a két közösséget • az események révén bekerülés a köztudatba • médiamegjelenések, közösségi média és az MPB a kulcs	• utolsó negyedévben célzott média kampány hazai és nemzetközi szinten • szervező bizottságba külön munkakör legyen • kísérő programok (pl. parasportágak kipróbálása) • nyitottság a fogyatékosággal élők részéről, keresni a lehetőségeket a láthatóságra • kellenek parasportoló jelenségek (pl. az épeknél Hosszú Katinka)
Sz. P.	• jogszabály által egy fogalom alá terelve az összes fogyatékosággal élő, pedig nagyon különbözőek ◦ nehezíti a kommunikációt • sportágon belül jobb • inkluzív oktatásra van szükség • „integrálj amennyire lehet, szegregálj amennyire szükséges”	• ugyanúgy kell reklámozni, hirdetni, mint az ép rendezvényeket • kapcsolódó rendezvények ◦ diákversenyek, vetélkedők ◦ parasport versenyre kivinni őket szurkolni

W. R.	- mindennapi életben nem jó a kommunikáció, a sporton belül jobb - akiknek van a környezetében fogyatékossgal élő, nyitottabb - integrált rendezvények segítenek (Magyar Paraspport Napja) - médiás szereplések - iskolalátogatások, oktatásba beépíteni	- ugyanúgy kell reklámozni, hirdetni, mint az épeknel - írott és elektronikus sajtó, plakátok, cikkek - paraspportolók életútját bemutató tartalom, hogy az épek lássák, lehet teljes életet élni
E. L.	- javul, de vegyes, előítéletesség nehezíti - közösségi média és a rendezvények javítják - kulcs a közös programok - iskolai oktatásba beépíteni	- közösségi média, influenszerek, közéleti szereplők, mert az ő elérésük széleskörű - volt és aktív olimpiikonok bevonása - sportágbéli paraspportolók bevonása
K. P. P.	- változó, sportágon belül jó - Év Sportolója Gála segít - kulcs a láthatóság, megjelenések - szemléletváltás szükségessége - játékosan beépíteni az oktatásba	- influenszerek, paraspportolók bevonása - TikTok videók tematikus tartalmakkal - óriás plakátok - hagyományos média, köztvé, hogy az idősebb generációt elérjék

7. táblázat: Jelenlegi és jövőbeni kommunikáció az épek és a fogyatékossgal élők közt és egy nemzetközi szintű paraspport-rendezvény hirdetésének javasolt módjai

Forrás: szakértői interjúk alapján saját szerkesztés, 2023

Általános vélekedés a fogyatékossgal élők és az ép lakosság között jelenleg folyó kommunikációról, hogy a tájékoztatatlanság, ismeretlenség okán kíváncsiság, idegenkedés, előítéletesség jellemzi az épek hozzáállását. Azonban javuló tendenciát vélnek felfedezni, főleg a sporton belül, illetve azok kapcsán, akiknek a közvetlen környezetében él fogyatékossgal élő személy. Kulcs tényezőnek tartják a rendezvényeket, mely hidat képezhet a két közösség között, ugyanakkor felhívják a figyelmet a fogyatékossgal élők közösségébeni sokszínűsége, mellyel sokszor nincsenek tisztában az épek és ez nehezíti a kommunikációt, nyitást.

Szinte kivétel nélkül megemlítették a láthatóságot, mely révén a köztudatba kerülhetnének a fogyatékossgal élők, leginkább a rendezvényeket, eseményeket tartják gócpontnak, mint például a Magyar Paraspport Napja, mely amellet, hogy összefogja a fogyatékossgal élők közösségét, edukációs programot jelent azon intézményekben, iskolákban, ahol tartanak e kapcsán előadást. Felület kell számukra a közmédiában, közösségi médiában, Szabó László kiemelte a Dancing with the Stars című táncos vetélkedőt, ahol magyar hírességek, sportolók,

celebek táncolnak profi tanárokkal, hétről hétre bemutatva, mennyit fejlődtek. Ezen műsornak volt vendége Iván Bence, paralimpiai úszó és folyamatos szereplése lehetőséget jelentett arra, hogy párbeszéd folyjék a fogyatékossgal élőkrol.

A szemléletváltáson, nyitottabbá váláson segítene a tájékoztatás, ebben nagy szerepe van az internetnek és a közösségi médiának. Azonban amit többen is kiemeltek kulcstényezőnek, az az oktatás. Véleményük szerint, mellyel egyetértek, fontos lenne beépíteni a közoktatásba a fogyatékossgal élők ismertetéséről szóló anyagokat már általános iskolás kortól. Játékos módon része lenne a testnevelés óráknak, kipróbálhatnák az egyes parasportágakat, illetve az egyetemi oktatásban is megjelenne, így a jövőbeli tanárok megfelelően ismeretekre tennének szert, melyet tovább tudnak adni a diákoknak.

A jövőben esetlegesen megrendezésre kerülő nemzetközi szintű parasport-rendezvény kapcsán egyöntetűen jelezték, hogy ugyanúgy kéne kommunikálni a társadalom felé, mint az épek rendezvényeit. A hagyományos média, köztvé, sajtó az idősebb generáció eléréséért és a közösségi médiás platformok, influenszerek segítségével a fiatalabb korosztály irányába zajlana a kommunikáció, továbbá óriás plakátok lennének kihelyezve város-, országszerte. Kiemelték a kapcsolódó, kísérő rendezvények, események fontosságát, mint diákversenyek, vetélkedők, melyek révén ismeretekre lehet szert tenni a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban és felkeltheti az érdeklődést a parasport-rendezvény iránt. Az Access4you-t képviselő Csuri Ferenc szerint a rendezvényt szervező bizottságba feltétlenül kéne lennie olyan alkalmazottnak, akinek az a munkaköre, hogy a megfelelő kommunikációval minél szélesebb réteget érjen el a parasport-rendezvény kapcsán. Nagy hangsúlyt fektetnének a személyekre, magukra a parasportolókra, egyrészt lehet rájuk építeni egy kampányt, brandet, rajtuk keresztül elérve a társadalmat. Másrészt, ha az emberek megismerik az életútjukat, jobban tudatosul bennük, így is lehet teljes életet élni. Azonban tisztában vannak azzal, hogy a parasportolóknak jelenleg nem akkora az elérésük, mint az ép sportolóknak, vagy akár a közéleti szereplőknek, így javaslatuk szerint aktív vagy visszavonult olimpikonokat is érdemes lenne segítségül hívni a kampányolás során.

A Magyar Paralimpiai Bizottság elnökét és főtitkárát kérdeztem arról, specifikusan a Bizottság milyen intézkedéseket javasolna egy potenciális rendezvény kapcsán, melynek hosszútávon pozitív hatása lenne a fogyatékossgal élők közösségére. Két részre bontva megemlítették az infrastrukturális fejlesztéseket, melyeket megtartának a későbbiekben is. Az alacsonypadlós buszok, liftek a metrómegállóknál nem csak a fogyatékossgal élőknek, de a nehezebben mozgó nyugdíjasoknak és a kismamáknak is könnyebbséget jelentenének. Szükség lenne

szállodai fejlesztésekre, ugyanis Urr Anita rendelkezésemre bocsájtott egy anyagot (a VIII. mellékletben megtekinthető), mely a 2024-es budapesti olimpiai pályázat kapcsán készült, tartalmazza az akadálymentes szobákkal rendelkező hoteleket, szállodákat Budapesten és a számok nem megfelelőek, az elérhető szobáknak a 2,3%-a (1175 db) volt csupán akadálymentes. Az olimpia és paralimbia kapcsán is fontos lenne az, hogy a szállodák, hotelek rendelkezzenek akadálymentes szobákkal, mert bár a versenyzőknek, személyzetnek épül falu hozzáférhető lakhelyekkel, de érkeznek fogyatékkal élő turisták, akiknek a lakhatásának megoldása problémát jelenthet, nem beszélve az olyan egysportágas nemzetközi szintű rendezvényekről, amely sok szakággal rendelkezik, mint az úszás vagy az atlétika. Az Access4you munkájából fakadóan tudna segítséget nyújtani a hotelek, szállodák átalakításában, hogy a lehető leginkább akadálymentesek legyenek, ahogyan az épülő létesítmények kapcsán is, ha bevonják őket a munkafolyamatba akkor már a kezdetektől hozzáférhető szobák épülnének.

A másik intézkedés, melyet fogantatásának az oktatással kapcsolatos. Urr Anita a Magyar Paraszport Napja kapcsán emelte ki, hogy a résztvevő iskolákba ellátogatnak a parasportolók, tartanak előadást, testnevelés órán kipróbálnak egy-két parasportágat és a Magyar Paralimpiai Bizottság filmeket juttat hozzájuk, melyek parasportról szólnak. Beépítenék az oktatásba a mindennapos testnevelés keretében, ha fiatalon találkoznak a fogyatékkal élők helyzetével nyitottabbá válnának, elindulna egy szellemi akadálymentesítés, mely hosszútávon azt tenné lehetővé, hogy érdeklődjenek a parasport iránt. Ahhoz pedig, hogy a közoktatás része lehessen, meg kell, hogy jelenjen a tanárok képzése során is egyetemi szinten, így megfelelő háttértudással rendelkezzenek. Urr Anita kiemelte, hogy nem csak a testnevelő tanárok oktatásának lehetne része, hanem mindegyikének, mert pedagógiai szempontból elengedhetetlen a tájékozottság, illetve szükség van parasport-szakemberekre is.

2022-ben Eger adhatott otthont a Kerekesszékes Vívó Világkupának, ennek kapcsán Szabó László úgy vélekedett, egy rendezvénytől még nem várhatunk el teljes társadalmi szemléletváltást, a rendszerszintű hatáshoz folyamatosan kell több és több, újabb és újabb parasport-rendezvényt szervezni. Azonban az nem elhanyagolható, hogy a rendezvény eredményeiről magától tudósított a média, ami jelzi azt, hogy a nyitás, érdeklődés megkezdődött. Urr Anita válasza ezt azzal egészítette ki, hogy mikrokörnyezeti szinten, tehát Egerben tapasztalható szemléletformálódás, az önkéntesek visszajárnak, ugyanis a város rendelkezik olyan hellyel, ahol megfelelő körülmények állnak fent egy kerekesszékes vívó

verseny megrendezéséhez, így nem ez volt az első alkalom, hogy ők adtak otthont ilyen bajnokságnak.

Ehhez szorosan hozzátartozik, hogy a vívás egyike azon sportágaknak, ahol hazai szinten jól működik az integráció. A szövetség ugyanúgy tudósít a paravívók által elért sikerekről és ha egy egyesület szeretne paravívó szakágat indítani rögtön segítenek, speciális pástot és kerekesszéket bocsájtanak rendelkezésükre. Szekeres Pál személyes tapasztalatai jól mutatják a sportág befogadókészségét, nyitottságát, elmondása alapján az 1991-es balesete óta a vívással kapcsolatban adódott a legkevesebb nehézsége.

A másik sportág, ahol kiemelkedően jól működik a sportágon belül az integrálás, az a kajak-kenu. Nemzetközi és hazai szinten közel egyidejűleg jelent meg, a Kajak-Kenu Szövetség az első pillanattól fogva a saját feladatának tekintette a fogyatékossgal élő sportolók sportolásának szervezését, biztosítását. A Szövetség finanszírozza a felmerülő költséget nagyobb részét, de az MPB is biztosít számukra segítséget egy-egy költségesebb sporteszköz beszerzésekor. A nemzetközi szövetség versenykiírásaival rezonálva hazai szinten is integrált versenyeztetés zajlik, a folyamatosan gyarapodó parasportolók révén pedig már több naposra bővült a világbajnokság. Felmerül a kérdés, hogy ha továbbra is ilyen mértékben, ilyen sebességgel növekszik a paramozgalom, kettéválasztják az épek és a fogyatékossgal élők versenyeztetését. Sem Weisz Róbert, sem a sportolói oldalról megkérdezett Kiss Péter Pál nem támogatja a szétválasztás gondolatát, egy sportág, egy verseny, illetve félő, hogy nem irányulna akkor elég figyelem a fogyatékossgal élő versenyzőkre.

Azonban nem minden sportág esetében működik ilyen jól az integráció, Weisz Róbert szerint a sokszakágas sportágak esetén ez bonyodalmas lehet. Ekler Luca tapasztalatai és elmondása alapján, ami a kajak-kenu és a vívás sportágakban megfigyelhető, az inkább üdítő kivétel, mintsem általános alaphelyzet. Újfént felmerül a tájékozatlanság kérdése, ezt a szituációt pedig a kommunikáció tudná feloldani. Ahhoz viszont elengedhetetlen az, hogy a fogyatékossgal élők is nyitottak legyenek, merjenek segítséget kérni, tanítsák meg az épeket arra, hogyan lehet segíteni nekik, mi tehetné gördülékenyebbé a közös munkát.

A második kutatási kérdésem a jelenleg tapasztalható hazai parasport helyzetre vonatkozott, mely kapcsán kijelenthető, hogy fejlődés alatt álló. Amíg a fogyatékossgal élők egy része a megélhetésért küzd és azért, hogy a mindennapi szükségleteit ki tudja elégíteni, sokadlagos igényként jelenik meg a sport. Ha az ENSZ-egyezményben foglaltak maradéktalanul teljesülnének, lehetővé válna a fogyatékossgal élőknek az aktív sportban való részvétel.

Hazai szinten is fellelhető kutatás (dr. Sáringerné habilitációs értekezése) azzal kapcsolatban, hogyan lehetne könnyíteni a sporttevékenységben való részvételüket. Szervezeti szinten a legtöbb sportág fogyatékossgal élőkét összefogó szakága az országos sportági szakszövetség fennhatósága alá tartozik és a szövetségen múlik, mennyire foglalkozik vele, így szignifikáns különbség lelhető fel az egyes sportágak közt. Primer kutatásom során interjúalanyaim a tájékoztatlanságot emelték ki, mint nehezítő tényező, szükség lenne akadálymentes gondolkodásra és arra, hogy az oktatásnak része legyen a fogyatékossgal élők ismertetése. Ezen helyzet már javuló tendenciát mutat, a Magyar Parasport Napja révén egyre inkább köztudatba kerül a hazai parasport.

A harmadik kutatási kérdésem megválaszolásra került a primer kutatásom segítségével. Hazai szinten már több kisebb kaliberű parasport-rendezvény szervezése megvalósult, mint az egri vívó világbajnokság vagy a szegedi kajak-kenu világbajnokság, így kijelenthető, hogy bizonyos esetekben igen, alkalmas. Nagyobb horderejű rendezvényekre, mint egy paralimpia vagy egy sokszakágas sportág Európa-, vagy világbajnoksága még nem, mert nem áll rendelkezésre a szükséges infrastruktúra, jelenleg nem tudnák finanszírozni a költségeit. Továbbá társadalmi szinten, azon belül kiemelten az edzői, sportújságírói rétegben szemléletváltásra van szükség. Viszont, ha ezen tényezők megvalósulnak, kijelenthető, hogy a jövőben Magyarország alkalmas lesz nemzetközi szintű parasport-rendezvény szervezésére.

VI. Összefoglalás

A szekunder és primer kutatásaim során több tanulmány és kutatás rávilágított arra, hogy a fogyatékossgal élők a társadalom perifériáján helyezkednek el, nagy eséllyel szenvednek hátrányt munkakeresés, lakhatás, közlekedés, tehát a mindennapi élet során, ezáltal nehezebben veszik ki részüket az egyéb, szabadidővel kapcsolatos tevékenységekben, mint például a sportolás vagy az utazás. Annak ellenére, hogy törvényi, jogszabályi rendelet szól arról, hogy az épekkel egyenlő esélyek illetik meg őket az élet minden területén.

Mivel a társadalom egy kisebb szeletét teszik ki és a nehézségeik révén kevesebbet tudnak részt venni egyéb tevékenységekben, kevésbé vannak előtérben, kevesebb a találkozási felület, lehetőség velük, a lakosság nagy mértékben tájékozatlan a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatban. Ez a jelenség a nemzet nagy részére értendő, akik nem érintettek, vagy a közvetlen környezetükben nincs fogyatékossgal élő, minimális mértékű információval rendelkeznek róluk.

A nemzetközi szintű sportrendezvények megrendezési jogának elnyerését követően döbbsentek rá a szervezők arra, mennyivel több teendő vár rájuk, ha parasport-rendezvényt szeretnének szervezni. Infrastrukturális fejlesztések, átalakítások, nem csak a sportlétesítmények esetén, hanem város szinten, általánosságban akadálymentesítésre, hozzáférhetőségre van szükség. Felveti a kérdést, hogy ha eddig nem vagy csekély mértékben voltak akadálymentes közlekedési eszközök, megállók, mégis hogyan jutottak el a fogyatékossgal élők úti céljukhoz. A paralimpia szervezése nyomán derült fény arra, hogy turisztikai látványosságok voltak elérhetetlenek eddig a mozgássérült látogatóknak, hogy a tömegközlekedés mennyivel bonyodalmasabb, ha nem, vagy nagyon ritkán járnak alacsonypadlós buszok, vagy ha egyes megállók helyek nem rendelkeznek rámpával.

Az IPC minden esetben a potenciális házigazdák rendelkezésére bocsájtja kézikönyvét, mely tartalmazza, hogy milyen infrastrukturális körülményeknek kell teljesülnie, az ezzel kapcsolatos fejlesztéseket, tervezeteket a pályázati fázis utolsó szakaszában be kell mutatnia a pályázóknak. Mind a négy vizsgált paralimpiánál szükség volt város szintű akadálymentesítésre, egyes esetekben pedig a játékokat követően is fent tudtak maradni az újítások. Hazai szinten a 2011-es népszámlálás alapján a fogyatékossgal élők közel 73%-a tapasztal akadályozottságot a mindennapi élete során, főleg a közlekedésben. Egy észak-alföldi regionális kutatás válaszadóinak több, mint a fele szerint a környezetükben található sportlétesítmények egyáltalán, vagy csak részben akadálymentesítettek.

Az akadálymentesítés és hozzáférhetőség mellett a másik kulcs tényező a szemlélet, szellemi-kulturális nyitottság. A tájékozatlanság, tudatlanság bizalmatlanságot, sokszor előítéletességet szül. Ennek feloldására feltétlen szükség van ahhoz, hogy egy sikeres rendezvényszervezés történhessen. A társadalomba beívódott szemléleteken változtatni kell, ez szerepel az IPC kézikönyvében is. Egyfelől a paralimpiai alkalmazottaknak, önkénteseknek képzésben kell részesülniük a fogyatékkal élővel kapcsolatban, másfelől társadalmi szintű tájékoztatásra, edukálásra van szükség. Az egyik legjobb módja ennek, ha beépül az oktatásba, a legtöbb esetben paralimpia specifikusan jelent meg az iskolákban a fogyatékkal élők ismertetése. Javasolt továbbá az egyetemi oktatásba beépíteni, hogy a képződő szakemberek hozzáértőek legyenek, az edzői képzetlenség ne lehessen akadályozó tényező a fogyatékkal élők sportolásában, ezt alátámasztja dr. Sáringerné kutatása is, mely szerint a szakképzett munkaerő jelentős hatással lenne a fogyatékkal élők sportjára (Sáringerné, 2017). Hazai szinten is, a közoktatásba, testnevelés órákba játékos módon csepegtetnék a parapsortokat, a paralimpiai mozgalom ismertetését a primer kutatásban résztvevő interjúalanyok. A szervezők eltérő eszközök segítségével informálták a lakosságot a fogyatékkal élővel kapcsolatban. Fontos tanulság volt például a londoni paralimpia kapcsán, hogy hiába volt nagyívű médiakampány és médiamegjelenés, a helytelen reprezentáció visszafelé sült el, így minden esetben törekedni kell arra, hogy az összes fogyatékosági, sérültségi kategóriát mutassák be, ismertessék.

A szellemi akadálymentesítés egyik eleme lehet a tapasztalás, a játékok kapcsán ki lehetett próbálni parasportágakat, előzetesen országszerte közvetítettek paraversenyeket, melyek mind hatottak a társadalomra. Az interjúim során megkérdezettek közül is állították, hogy ha már fiatal korban megjelenik az oktatásban a fogyatékkal élők helyzetének bemutatása, jóval nyitottabb szemlélet figyelhető meg. E kapcsán a szekunder kutatásban vizsgált paralimpiák szervezői is hasonlóan vélekedhettek, ugyanis sok jegyet osztottak szét fiatalok között, akik így ingyenes láthattak egyes paralimpiai versenyszámokat.

A harmadik tényező, melyet szeretnék kiemelni, az az élsport és tömegsport kérdése. A paralimpiai mozgalom, az olimpiai mozgalomhoz hasonlóan az élsportot propagálja és azt feltételezi, a rendezvény katalizátora lesz annak, hogy a társadalom nagy része sportolni kezdjen. Azonban a paralimpia nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, a lakosság az elérhetetlen szintű sportteljesítményt látta meg a szereplésükben, nem a sportolás, mozgás örömét. Kevesekre hatott motiválóan a paralimpia és esetükben más akadályozó tényezők merültek fel sporttevékenységük kapcsán, mint a nem akadálymentesített létesítmény vagy az

edzői képzetlenség. A Kínában újtárá indított Nemzeti Fitnesz Program, mely az alulról szerveződő tömegsportot népszerűsítette, támogatta produkált olyan elééréket, miszerint elmondható, hogy 2013-ra a fogyatékoszággal élők közel fele (43,1%) folytat valamilyen sporttevékenységet. A vancouveri paralimpia esetében is a Whistler Adaptive Sports ért el jelentős fejlődést, annak köszönhetően, hogy a tömegsportra helyezte a hangsúlyt.

Az utolsó szempont melyet megemlítenék az összegzésben a finanszírozás helyzete, nemcsak a rendezényszervezés kapcsán, hanem a fogyatékoszággal élők személyes sporttevékenységi érintettsége okán. A drága sporteszközökre való beruházást nem mindenki engedheti meg magának, a KSH elemzése alapján hazai szinten a fogyatékoszággal élőknek csupán 14%-a foglalkoztatott, az aktív bevétel hiánya pedig nem teszi lehetővé, hogy a létszükségleteken túl egyéb dolgokra költeni tudjanak (Központi Statisztikai Hivatal, 2015). Sok esetben a költséges felszerelés jelent akadályozó tényezőt a fogyatékoszággal élők sportolásában. Rendezényszervezés kapcsán pedig felmerül a szponzor kérdése, melynek paradoxonára már rámutattam a korábbiakban. Amíg nincs felület, megfelelő eléérése a fogyatékoszággal élők sportjának, nehezen állnak be mögé a szponzorok, a pénz hiánya pedig nem teszi lehetővé azt, hogy médiában történő megjelenéseket tudjanak finanszírozni. A nagyobb horderejű parasport-rendezvények kapcsán már külön költségvetési terv készül, jóval költségesebbek az átlagnál, így kormánygaranciára is szükség lenne, melyet sok esetben nem kapnak meg (Urr, 2023).

VII. Konklúzió

A tanulmány végső célja, hogy választ kapjon arra a kérdésre, milyen fejlesztések szükségesek ahhoz, hogy Magyarország otthont tudjon adni egy (nagyobb horderejű) nemzetközi szintű parasport-rendezvénynek. Az első és legfontosabb tényező, hogy stratégiai tervezés valósuljon meg, tehát már a pályázati szakaszban fordítsanak figyelmet a fogyatékossgal élők helyzetére, fogyatékossgal élők sportjára. Ezen belül két szálon fut a szervezés, egyfelől a materiális vonalon, azaz, hogy milyen infrastrukturális követelményeknek kell teljesülnie, fel kell mérni a város akadálymentesítettségét, hozzáférhetőségét. Vagy a jelenleg létező sportlétesítményeket kell átalakítani, vagy az épülőek esetén kell kiemelt figyelmet fordítani az akadálymentességre. Ezen munkálatok során már az infrastruktúra tervezésekor segítséget tud nyújtani az Access4you, hogy minél több ember számára hozzáférhető legyen. A sportlétesítményeken túl a közlekedés fejlesztése is szükséges és nem csak úgy, hogy a stadion/sportlétesítmény környékén, hanem városszerte akadálymentes legyen a tömegközlekedés. Ez jelenti például az alacsonypadlós járműveket mindenhol, vagy azt, hogy minden metrómegálló legyen ellátva lifttel. Gondolva a rendezvény kapcsán érkező turistákra, illetve arra, hogy a rendezvény okán köztudatba kerülő városban fellendül a turizmus, a szállodák, hotelek, szálláshelyek akadálymentesítése is kiemelt szempontként jelenjen meg a stratégiai tervezés során. Az akadálymentes szobákat, melyek a kerekesszékes vendégek számára ideálisak a későbbiekben kiadhatóak bármely érkező számára.

A másik szál a láthatóság, megjelenés a köztudatban. Ismertté kell tenni a fogyatékossgal élőket, cél, hogy észrevehető, teljes tagjai lehessenek a társadalomnak. Ezen helyzet megoldására több oldalról kell indítani a fejlesztéseket, oktatás, események, már ismert parasportolók szereplése és közvetítések. A folyamatok egy része már megkezdődött korábban, létezik a Magyar Parasport Napja, mely keretében a résztvevő iskolákba parasportolók látogatnak előadást tartani, az MPB oktatási anyagot bocsájt rendelkezésükre. Azonban a kulcsszó a résztvevő iskolákban rejlik, minden közoktatási intézménynek részt kéne vennie a Magyar Parasport Napja kapcsán tartott eseményekben. Sőt nem csak évi egyszer, ezen nap okán kéne megjelennie a fogyatékossgal élőknek, illetve a parasportnak hanem a tananyag részét kéne képeznie. A mindennapos testnevelésbe vannak könnyen beépíthető, speciális eszközöket nem igénylő parasportágak (pl. ülőröplabda) melyet kipróbálhatnának a gyerekek. De együttműködve a fogyatékossgal élők sportjával kapcsolatos szervezetekkel, vagy az MPB-vel, megfelelő szervezést követően eszközigenyes sportágak kipróbálására is lehetne lehetőség (pl. csörgőlabda, kerekesszékes sportágak). A szellemi akadálymentesítést nem lehet

túl korán kezdeni, minél hamarabb megtörténik az interakció a két közösség közt, annál gyorsabban alakul ki a szellemi-kulturális nyitottság.

Ahhoz, hogy a közoktatásban megjelenjen a fogyatékossgal élők helyzete, sportja, mint téma, elengedhetetlen a pedagógusok tájékozottsága. Éppen ezért az egyetemi oktatásnak kell, hogy legyen szegmense, mely a fogyatékossgal élőkkel foglalkozik. A felsőoktatás egy másik ágazata a sportszakember képzés. Ha megvalósul a megfelelő foglalkoztatottsága a fogyatékossgal élőknek, ezáltal megengedhetik maguknak a sportolást és a sportlétesítmények akadálymentesek, gátló tényezőt már csak a sportszakember képzetlensége jelenthet. Az edzőképzés, sőt a sporttal foglalkozó további képzésekben (sportszervező, rekreációs szervező, sportmédia) kötelező törzsanyagként kéne szerepelnie a fogyatékossgal élőknek és a sportolásuknak, hogy a jövőben ez ne lehessen akadálya a sportban való részvételüknek.

A harmadik kulcstényező, amiben változásra van szükség hazai szinten az a megjelenés, média. Közvetítések, tudósítások tekintetében fejlődés tapasztalható, az M4Sport közvetíti a paralimpiát, az egri vívó világkupának az eredményeiről született bejegyzés, illetve nem szorosan a versenysporthoz kapcsolódva, Iván Bence elindult a TV2 műsorában, a Dancing with the Stars-ban (Urr, 2023; Szabó, 2023). Amire szükség lenne első körben, az az, hogy a nemzetközi szintű parasport-rendezvényeket is reklámozzák országszerte, közvetítsék, így az átlag sportfogyasztó találkozzon a parasport mozgalommal. Ehhez szorosan hozzátartozik az, hogy a sportmédiában dolgozók, a sportújságírók, sportkommentátorok értsék, ismerjék a parasportot, így visszacsatolva az oktatás kérdéséhez, a képzésük során érdemes lenne tanulniuk a fogyatékossgal élők sportjáról.

Az utolsó alappillére a szükséges változtatásoknak a tömegsport kérdése, ahogyan az épek sportjánál, úgy a fogyatékossgal élőknel is cél lenne, hogy széles körben mozogjanak, egészségesebbek legyenek az emberek. Nem a versenysportra, élsportra kellene helyezni a hangsúlyt, mert az nem mindenkinek jelent motiváló tényezőt, hanem a mozgás öröme. Ugyanakkor, minél többen sportolnak, annál nagyobb az utánpótlás bázis, annál nagyobb a merítési lehetőség. Ami azonban fontos, hogy hogyan reklámozzák a sportot, meg kell tanulni elérni a társadalom nagyobb rétegét, meg kell tudni szólítani őket, hogy elérjék, felkeljenek a fotelből és sporttevékenységet végezzenek, akár csak heti egyszer.

Ha ezen említett tényezők megvalósulnak és hosszútávon fennmaradnak, véleményem szerint Magyarország kvalitásai már lehetővé teszik a sikeres rendezvény szervezést. Ez egy hosszú

folyamat, melynek megvalósulása évekbe, akár évtizedekbe telhet, továbbá a sikeressége is csak hosszútávon jelenik meg. Azonban hatalmas előrelépés lenne afelé, hogy egyenlőség lehessen az épek és fogyatékossgal élők közt a lehetőségek tekintetében.

A tanulmány hasznos a sportirányítók számára, ugyanis korábban ezen témakörben még nem született kutatás hazai szinten, illetve kevésbé foglalkoznak egy rendezvény örökségével, stratégiai tervezésével. Márpedig a stratégiai tervezés kifejezetten célszerű, előreelendítené a fogyatékossgal élők közösségét. Nemzetközi parasport-rendezvények stratégiai tervezésének első lépése egy ezzel hasonlatos tanulmány, mely összegzi az aktuális helyzetet, rámutatva a fejlesztendő pontokra.

VIII. Korlátok

A szekunder kutatás során felhasznált szakirodalmak leszögeznek az ezen témában fellelhető adatok, anyagok hiányát. Kevés ex post vizsgálat született, nehezen hozzáférhetőek az anyagok. Továbbá hazai szinten kevés friss adat áll rendelkezésre a fogyatékossgal élők helyzetéről.

Irodalomjegyzék

2007: 2007. évi XCII. tv. a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről.
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700092.tv> Letöltés: 2023. 04. 12.

Active People Interactive. (2017) Analyse the data.
[https://activepeople.sportengland.org/Result#Id=135337&OutputType=1&Table.Id=135337&Table.SelectedTabs\[0\]=1&Table.TabDimension=3&Table.ColDimension=4&Table.RowDimension=0&Table.ValueMode=0&Chart.Id=135337&Chart.SelectedTabs\[0\]=1&Chart.TabDimension=3&Chart.ColDimension=4&Chart.RowDimension=0&Chart.ValueMode=0](https://activepeople.sportengland.org/Result#Id=135337&OutputType=1&Table.Id=135337&Table.SelectedTabs[0]=1&Table.TabDimension=3&Table.ColDimension=4&Table.RowDimension=0&Table.ValueMode=0&Chart.Id=135337&Chart.SelectedTabs[0]=1&Chart.TabDimension=3&Chart.ColDimension=4&Chart.RowDimension=0&Chart.ValueMode=0) Letöltés: 2023. 04. 03.

Ahmed, N. (2012) Paralympics 2012 legacy: accessible housing and disability equality or inequality?.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09687599.2012.739367?journalCode=cdso20>
Letöltés: 2022. 10. 11.

Appleby, L. (2007) Legacy of Sydney Paralympics. Paper presented at the Taiwan Olympic Committee Event Management Seminar for Deaf Olympics & World Corporate Games, Taiwan - Cities of Taipei and Kaohsiung.

- Bakos, F. (1974) *Idegen szavak szótára*. Budapest: Akadémia Kiadó – Kossuth Könyvkiadó
- Beacom, A., French, L., & Kendall, S. (2016) Reframing impairment? Continuity and change in media representations of disability through the Paralympic Games. In: *International Journal of Sport Communication*, 9 (1), 42-62. <https://journals.humankinetics.com/view/journals/ijsc/9/1/article-p42.xml> Letöltés: 2023. 04. 03.
- Benczúr, M. (2005) A mozgáskorlátozott gyermekek sportja. In: Nádas Pál (Szerk.) *Paralimpiai történetek*. Budapest: Magyar Paralimpiai Bizottság, 67-74.
- Berente, J. (2017) Szervátültetett és művesekezelt személyek testkultúrája. In: Benczúr Miklósné (Szerk.) *Az adaptált testkultúra és sport fogyatékozságspecifikus alapismeretei*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, 213-224.
- Bianchi, C. (2003) The role of archives and documents in the legacy of the Olympic movement. Paper presented at the Legacy of the Olympic Games 1984–2000
- Bodorné Németh, T., Bencsik, L. (2017) Hallássérülés és testkultúra. In: Benczúr Miklósné (Szerk.) *Az adaptált testkultúra és sport fogyatékozságspecifikus alapismeretei*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, 105-124.
- Braye, S., Dixon, K., & Gibbons, T. (2013) “A mockery of equality”: An exploratory investigation into disabled activists’ views of the Paralympic Games. In: *Disability & Society*, 28 (7), 984- 996. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09687599.2012.748648> Letöltés: 2023. 04. 03.
- Briant, E., Watson, N., & Philo, G. (2011) Bad news for disabled people: How the newspapers are reporting disability. <http://eprints.gla.ac.uk/57499/> Letöltés: 2023. 04. 03.
- Brittain, I. & Beacom, A. (2016) Leveraging the London 2012 Paralympic Games: What Legacy for Disabled People?. In: *Journal of Sport and Social Issues* 40(6), 499-521. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0193723516655580> Letöltés: 2022. 11. 10.
- Brown, A. & Massey, J. (2001) The impact of major sporting events. https://www.academia.edu/481124/Literature_review_the_impact_of_major_sporting_events Letöltés: 2023. 04. 04.
- Brown, C. & Pappous, A. S. (2018) “The Legacy Element . . . It Just Felt More Woolly”: Exploring the Reasons for the Decline in People With Disabilities’ Sport Participation in

England 5 Years After the London 2012 Paralympic Games. In: *Journal of Sport and Social Issues* 42 (5), 343-368. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0193723518781237>
Letöltés: 2022. 11. 10.

Bush, A., Silk, M., Porter, J. & Howe, D. (2013) Disability [sport] and discourse: stories within the Paralympic legacy. In: *Reflective Practice*, 14(5), 632–647. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14623943.2013.835721> Letöltés: 2022. 11. 09.

Byers, T., Haday, E., J., Mason, F., Lunga, P., & Headley, D. (2021) Innovation for Positive Sustainable Legacy From Mega Sports Events: Virtual Reality as a Tool for Social Inclusion Legacy for Paris 2024 Paralympic Games. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fspor.2021.625677/full> Letöltés: 2022. 11. 09.

Cashman, R. (2006) The bitter-sweet awakening: the legacy of the Sydney 2000 Olympic Games.

Cashman, R. (2008) Chapter 8 - The delivery of sport. In: Cashman, R. & Darcy, S. (szerk.), *Benchmark Games: The Sydney 2000 Paralympic Games* 141-160.

Cashman, R., & Darcy, S. (2008) Benchmark Games: The Sydney 2000 Paralympic Games.

Chalip, L. (2004) Beyond impact: A general model for sport event leverage. In: Brent, W. Richie és Daryl Adair (Szerk.) *Sport tourism: Interrelationships, impacts and issues*. Clevedon: Channelview Publications, 226-252.

Chalip, L. (2006) Towards Social Leverage of Sport Events. In: *Journal of Sport & Tourism*, 11 (2), 109-127. <https://sci-hub.se/https://doi.org/10.1080/14775080601155126> Letöltés: 2023. 03. 13.

Craig, C., L. & Bauman, A., E. (2014) The impact of the Vancouver Winter Olympics on population level physical activity and sport participation among Canadian children and adolescents: population based study. In: *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 11 (1) <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25182041/> Letöltés: 2023. 04. 05.

Crompton, J. (1995) Economic impact analysis of sports facilities and events. In: *Eleven sources of misapplication Journal of Sport Management*, 9(1), 14–35.

Darcy, S. (2001). The games for everyone? Planning for disability and access at the Sydney 2000 Paralympic and Olympic games. In: *Disability Studies Quarterly*, 21(4), 70–84. https://www.academia.edu/45259449/The_Games_for_Everyone_Planning_for_Disability_and_Access_at_the_Sydney_2000_Paralympic_and_Olympic_Games Letöltés: 2023. 03. 29.

Darcy, S. (2003) The politics of disability and access: the Sydney 2000 Games experience. In: *Disability & Society*, 18(6), 737–757. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0968759032000119497> Letöltés: 2023. 03. 29.

Darcy, S. & Appleby, L. (2011) Sydney 2000 - Moving from post-hoc legacy to strategic vision and operational partnership. In: Legg, D. & Gilbert, K. (szerk.) *Paralympic Legacies*. 75-99. <https://opus.lib.uts.edu.au/bitstream/10453/17844/1/2011002207OK.pdf> Letöltés: 2023. 03. 29.

Darcy, S., & Cashman, R. (2008) Chapter 12: Legacy. In: Cashman, R. & Darcy, S. (szerk.), *Benchmark Games: The Sydney 2000 Paralympic Games* 218-231.

Department of Culture, Media and Sport. (2013) Beyond 2012: The London legacy story. London, UK: DCMS. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/77993/DCMS_Beyond_2012_Legacy_Story.pdf Letöltés: 2023. 04. 03.

Derman, W., Badenhurst, M., Blauwet, C., Emery, C., A., Fagher, C., Lee, Y., Kissick, J., Lexell, J., Miller, I., S., Pluim, B., M., Schwellnus, M., Steffen, K., Van de Vliet, P., Webborn, N. & Weiler, R. (2021) Para sport translation of the IOC consensus on recording and reporting of data for injury and illness in sport. In: *British journal of sports medicine*, 55(19), 1068-1076. <https://bjsm.bmj.com/content/bjsports/55/19/1068.full.pdf> Letöltés: 2023.02.27.

Dickson, T., Benson, A.M., & Blackman, D. (2011) Developing a framework for evaluating Olympic and Paralympic legacies: looking beyond the fun and games. In: *Journal of Sport & Tourism*, 16(4) 285-302. [Developing a framework for evaluating Olympic and Paralympic legacies: Journal of Sport & Tourism: Vol 16, No 4 \(tandfonline.com\)](https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17467591.2011.604444) Letöltés: 2023. 04. 03.

Dickson, T. J., Benson, A. M., & Terwiel, F. A. (2014) Mega-event volunteers, similar or different? Vancouver 2010 vs. London 2012. In: *International Journal of Event and Festival Management*, 5(2), 164–179. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJEFM-07-2013-0019/full/html> Letöltés: 2023. 04. 03.

Dickson, T., J., Misener, L., & Darcy, S. (2017) Enhancing destination competitiveness through disability sport event legacies: Developing an interdisciplinary typology. In: *International Journal of Contemporary Hospitality Management* 29 (3) 924-946. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJCHM-10-2015-0530/full/html> Letöltés: 2023. 03. 29.

Dickson, T., Darcy, S. és Walker, C. (2020) A Case of Leveraging a Mega-Sport Event for a Sport Participation and Sport Tourism Legacy: A Prospective Longitudinal Case Study of Whistler Adaptive Sports. <file:///C:/Users/borus/Downloads/sustainability-13-00170-v3.pdf> Letöltés: 2022. 10. 09.

Dorogi, L. (2017) A hazai sportélet kialakulása és kapcsolata a nemzetközi szervezetekkel. In: Benczúr Miklósné (Szerk.) *Az adaptált testkultúra és sport fogyasztósságspecifikus alapismeretei*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, 46-63.

Európai Közösségek Bizottsága (2007) *Fehér Könyv a Sportról*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN> Letöltés: 2023.02.24.

Fuller, S., S., és Clinch, R. (2000) The economic and fiscal impacts of hosting the 2012 olympic games on the Washington-Baltimore metropolitan area. <https://www.ubalt.edu/jfi/jfi/reports/Olympics2012.PDF> Letöltés: 2023. 03. 04.

Getz, D. (1991) Festivals, special events, and tourism.

Gold, J. R., & Gold, M. M. (2007) Access for all: the rise of the Paralympic Games. In: *The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 127(3), 133–141. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1466424007077348> Letöltés: 2023. 03. 29.

Gold, J.R., & Gold, M.M. (2009) Future indefinite? London 2012, the spectre of retrenchment and the challenge of Olympic sports legacy. In: *The London Journal*, 34(2), 179–196. [Future Indefinite? London 2012, the Spectre of Retrenchment and the Challenge of Olympic Sports Legacy: The London Journal: Vol 34, No 2 \(tandfonline.com\)](https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00222195.2009.10555555) Letöltés: 2023. 04. 03.

Goodley, D. (2011). Disciplinary studies: An interdisciplinary introduction.

Government of Canada (2006) Policy on Sport for Persons with a Disability

Gratton C., és Preuss, H. (2008) Maximizing Olympic Impacts by Building Up Legacies. In: *The International Journal of the History of Sport* 25 (14) 1922-1938. <https://scihub.se/https://doi.org/10.1080/09523360802439023> Letöltés: 2023. 03. 03.

Hardin, B., & Hardin, M. (2003) Conformity and conflict: Wheelchair athletes discuss sport media. In: *Adapted Physical Activity Quarterly* 20 (3) 246–259. <https://journals.humankinetics.com/view/journals/apaq/20/3/article-p246.xml> Letöltés: 2023. 03. 29.

Hodges, C.E.M., Jackson, D., Scullion, R., Thompson, S., & Molesworth, M. (2014) Tracking changes in everyday experiences of disability and disability sport within the context of the 2012 London Paralympics. <https://microsites.bournemouth.ac.uk/cmc/files/2014/10/BU-2012-London-Paralympics.pdf> Letöltés: 2023. 04. 03.

House of Lords (2013) Keeping the flame alive: the Olympic and Paralympic Legacy. [https://library.olympics.com/Default/search.aspx?SC=CATALOGUE&QUERY=paralympic+legacies&QUERY_LABEL=#/Detail/\(query:\(Id:'1',Index:2,NBResults:269,PageRange:3,SearchQuery:\(FacetFilter:%7B%7D,ForceSearch:!f,InitialSearch:!f,Page:0,PageRange:3,QueryGuid:'92bdc46d-ba32-46ef-9a1a-d38154766503',QueryString:'paralympic%20legacies',ResultSize:10,ScenarioCode:CATALOGUE,ScenarioDisplayMode:display-standard,SearchGridFieldsShownOnResultsDTO:!\),SearchLabel:',SearchTerms:'paralympic%20legacies',SortField:!n,SortOrder:0,TemplateParams:\(Scenario:',Scope:Default,Size:!n,Source:',Support:',UseCompact:!f\),UseSpellChecking:!n\),TemplateParams:\(Scenario:',Scope:Default,Size:!n,Source:',Support:',UseCompact:!f\)\)\)](https://library.olympics.com/Default/search.aspx?SC=CATALOGUE&QUERY=paralympic+legacies&QUERY_LABEL=#/Detail/(query:(Id:'1',Index:2,NBResults:269,PageRange:3,SearchQuery:(FacetFilter:%7B%7D,ForceSearch:!f,InitialSearch:!f,Page:0,PageRange:3,QueryGuid:'92bdc46d-ba32-46ef-9a1a-d38154766503',QueryString:'paralympic%20legacies',ResultSize:10,ScenarioCode:CATALOGUE,ScenarioDisplayMode:display-standard,SearchGridFieldsShownOnResultsDTO:!),SearchLabel:',SearchTerms:'paralympic%20legacies',SortField:!n,SortOrder:0,TemplateParams:(Scenario:',Scope:Default,Size:!n,Source:',Support:',UseCompact:!f),UseSpellChecking:!n),TemplateParams:(Scenario:',Scope:Default,Size:!n,Source:',Support:',UseCompact:!f)))) Letöltés: 2023. 04. 03.

Hua, K. P., Ibrahim, I. & Chiu, L. K. (2013) Sport Tourism: Physically-Disabled Sport Tourists' Orientation. In: *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, (91) 257–269. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813025548> Letöltés: 2022. 11. 04.

Ibled, C. (2022) The 'Optimistic Cruelty' of Hayek's Market Order: Neoliberalism, Pain and Social Selection. In: *Theory, Culture & Society*, 1-21. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/02632764221126305> Letöltés: 2023. 04. 03.

International Olympic Committee (2004) Theme 9, Paralympic Games. In: *2012 Candidature Procedure and Questionnaire, Games of the XXX Olympiad in 2012*. 155-163. <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/Host-City-Elections/XXX-Olympiad-2012/Candidature-Procedure-and-Questionnaire-for-the-Games-of-the-XXX-Olympiad-2012.pdf> Letöltés: 2023. 03. 24.

International Paralympic Committee (2020) Responsibilities of Stakeholders. In: *IPC Handbook*. 14-25. <https://www.paralympic.org/sites/default/files/2020-03/Paralympic%20Games%20Principles%202020.pdf> Letöltés: 2023. 03. 29.

Kean, B., Gray, M., Verdonck, M., Burkett, B. és Oprescu, F. (2017) The impact of the environment on elite wheelchair basketball athletes: a cross-case comparison. In: *Qualitative*

Research in Sport, Exercise and Health 9 (4) 485-498. IPC
Han<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2159676X.2017.1311278> Letöltés: 2023.
03. 16.

Központi Statisztikai Hivatal (2015) 2011. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS 17. A fogyatékkal élők helyzete és szociális ellátásuk.
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_17_2011.pdf Letöltés: 2023. 03.
15.

Központi Statisztikai Hivatal (2017b) Demográfiai helyzetkép. In: Központi Statisztikai Hivatal: Magyarország, 2016, 9-25.
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2016.pdf> Letöltés: 2023. 03. 16.

Laos-Czibalmos, N., Müller, A. és Bácsné, Bába, É. (2019) Fogyatékkal élőgyerekek sport-fogyasztási szokásainak vizsgálata az akadálymentesített kínálati elemek tükrében. In: *Economica* X. (1) <file:///C:/Users/borus/Downloads/Economica+-+Fogyatekkal.pdf> Letöltés: 2023. 03. 16.

Mao, A. & Sun, S. (2018) The Rise of China as a Paralympic Superpower. In: Brittain, B. & Beacom, A. (Szerk.) *The Palgrave Handbook of Paralympic Studies*. England: Palgrave Macmillan, 295-320.
https://www.researchgate.net/publication/323227031_The_Rise_of_China_as_a_Paralympic_Superpower Letöltés: 2023. 04. 04.

Maslow, A., H. (1943) A theory of human motion. In: *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
<https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fh0054346> Letöltés: 2023. 03. 15.

Máté Tünde (2020) Sportrendezvények csoportosítási lehetőségei. In: dr. Gyömörei Tamás (Szerk.) *Egészség Sport GAZDASÁG III.*. Győr: Mobilis Közhasznú Nonprofit Kft., 16-19.
https://www.researchgate.net/profile/Tuende-Mate/publication/342979049_Gyori_sportrendezvenyek_es_az_egeszseg_-_sport_kapcsolata/links/5f10411b299bffe548ba48f2/Gyori-sportrendezvenyek-es-az-egeszseg-sport-kapcsolata.pdf#page=11 Letöltés: 2023.02.27.

Máté Tünde (2022) Bevonódás és értékelés – egy nemzetközi sportrendezvény, a győri Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál (EYOF) a lakosság szemszögéből. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/7502/1/VT_2022n6a6.pdf Letöltés: 2023.02.27.

Misener, L., Darcy, S., Legg, D. és Gilbert, K. (2013) Beyond Olympic Legacy: Understanding Paralympic Legacy Through a Thematic Analysis. In: *Journal of Sport Management*, 2013 (27) 329-341. <https://journals.humankinetics.com/view/journals/jsm/27/4/article-p329.xml>

Letöltés: 2022. 10. 11.

Misener L. (2017) Managing Legacy and the Paralympic Games. In: *Managing the Paralympics*. 93-111. https://link.springer.com/chapter/10.1057/978-1-137-43522-4_4

Letöltés: 2022. 10. 14.

Misener, L és Molloy K. (2018) Organising and Delivering the Modern Paralympic Games: Contemporary Debates Relating to Integration and Distinction. In: *The Palgrave Handbook of Paralympic Studies*. 197-219. https://link.springer.com/chapter/10.1057/978-1-137-47901-3_10#chapter-info Letöltés: 2022. 10. 14.

Morris, J. (1996). Introduction. In J. Morris (Szerk.), *Encounters with strangers: Feminism and disability* 1-12. London, England: The Women's Free Press.

Nádas, P. (2005a) A paralimpiai mozgalom történetéből. In: Nádas Pál (Szerk.) *Paralimpiai történetek*. Budapest: Magyar Paralimpiai Bizottság, 23-33.

Nádas, P. (2005b) A magyarországi parasport története I. In: Nádas Pál (Szerk.) *Paralimpiai történetek*. Budapest: Magyar Paralimpiai Bizottság, 33-37.

Nádas, P. (2005c) A magyarországi parasport története II. In: Nádas Pál (Szerk.) *Paralimpiai történetek*. Budapest: Magyar Paralimpiai Bizottság, 44-59.

Nádas, P. (2018a) A „paraolimpiai-paralimpiai” mozgalom fejlődéstörténete a második világháborút követően. In: Nádas Pál (Szerk.) *Árnyékban született csillagok Paralimpiatörténeti tanulmányok I.* Budapest: Mozgáskorlátozottak Országos Egyesületeinek Szövetsége, 40-75.

Nádas, P. (2018b) Új lehetőségek az MTSB és a MEOSZ-TSB megalakulásával. In: Nádas Pál (Szerk.) *Árnyékban született csillagok Paralimpiatörténeti tanulmányok I.* Budapest: Mozgáskorlátozottak Országos Egyesületeinek Szövetsége, 76-132.

Nádas, P. (2018c) Megalakult a Magyar Mozgáskorlátozottak Sportszövetsége (MMS). In: Nádas Pál (Szerk.) *Árnyékban született csillagok Paralimpiatörténeti tanulmányok I.* Budapest: Mozgáskorlátozottak Országos Egyesületeinek Szövetsége, 133-183.

- Nádori L. (2011) Sportverseny, rajtállapot. In: Rétsági E., Ekler, H. J., Nádori, L., Woth, P., Gáspár, M., Gáldi, G., Szegterné, Dancs, H.: *Sportelméleti ismeretek*. Dialóg Campus Kiadó, 58-60. https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/7893/0025_Nadori-Dancs-Retsagi-Ekler-Gaspar-Sportelmeleti_ismeretek.pdf?sequence=1&isAllowed=y Letöltés: 2023.02.24.
- Nichols, G., Grix, J., Ferguson, G., & Griffiths, M. (2016) How sport governance impacted on Olympic legacy: A study of unintended consequences and the “Sport Makers” volunteering programme. In: *Managing Sport and Leisure*, 21 (2), 61-74. <https://sci-hub.se/10.1080/23750472.2016.1181984> Letöltés: 2023. 04. 03.
- Patatas, J., M., De Rycke, J., De Bosscher, V. & Kons, R., L. (2021) It's a Long Way to the Top: Determinants of Developmental Pathways in Paralympic Sport. In: *Adapted physical activity quarterly: APAQ*, 38 (4), 605–625. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34404027/> Letöltés: 2023. 04. 13.
- Peck, S. (2012) Doors closed to accessible housing.
- Perks, T. (2015) Exploring an Olympic “Legacy”: Sport Participation in Canada before and after the 2010 Vancouver Winter Olympics. In: *Canadian Review of Sociology/Revue Canadienne de Sociologie*, 52(4), 462–474. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/cars.12087> Letöltés: 2023. 04. 05.
- Preuss, H. (2004) Bevezetés: a modern városok és az olimpiai játékok helyzete. In Preuss, H.: *Az olimpiai játékok gazdasági háttere*. Sanoma Budapest Kiadó Zrt., 1-4.
- Purdue, D. E. J. & Howe, P. D. (2012) See the sport, not the disability: Exploring the Paralympic paradox. In: *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health* 4 (2), 189-205. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/2159676X.2012.685102> Letöltés: 2023. 04. 03.
- Purdue, D. E. J. (2013) An (In)convenient Truce? Paralympic Stakeholders’ Reflections on the Olympic– Paralympic Relationship. In: *Journal of Sports and Social Issues* 37 (4) 384-402. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0193723513491751> Letöltés: 2023.03.01.
- Regényi, E., Virányi, A. & Jády, Gy. (2017) Tanulásban akadályozott, valamint értelmileg akadályozott személyek testkultúrája. In: Benczúr Miklósné (Szerk.) *Az adaptált testkultúra és sport fogyatékoságspecifikus alapismeretei*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, 157-192.

Resort Municipality of Whistler (2007) WHISTLER 2020 – moving toward a sustainable future. <https://pub-rmow.escribemeetings.com/filestream.ashx?DocumentId=8655> Letöltés: 2023. 04. 05.

Resort Municipality of Whistler (2008) Delivering the Dream. Whistler – Host Mountain Resort 2010 Olympic and Paralympic winter games 2010, Winter Games Strategic Framework Summary. <https://www.whistler.ca/sites/default/files/related/strategic20framework20summary20-20final.pdf> Letöltés: 2023. 04. 05.

Sáringerné, dr. Szilárd, Zs. (2017) A testmozgás és a sportolás lehetőségei megváltozott teljesítőképességgel élő emberek számára. https://tf.hu/files/docs/habilitacio/Habilit%C3%A1ci%C3%B3s_%C3%A9rtekez%C3%A9s_-_S%C3%A1ringern%C3%A9_Szil%C3%A1rd_Zsuzsanna.pdf Letöltés: 2023. 03. 16.

Song, C. (2022) The Perceived Sustainability of Sports and Social Legacy Goals of Beijing Summer and Winter Olympic and Paralympic Games. In: *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*. 11 (2), 1-12. https://www.researchgate.net/publication/360252837_The_Perceived_Sustainability_of_Sports_and_Social_Legacy_Goals_of_Beijing_Summer_and_Winter_Olympic_and_Paralympic_Games Letöltés: 2023. 04. 04.

Standing Senate Committee on Human Rights (2012) Level the playing field: A natural progression from playground to podium for Canadians with disabilities. https://publications.gc.ca/collections/collection_2012/sen/yc32-0/YC32-0-411-7-eng.pdf Letöltés: 2023. 04. 05.

Sun, S., & LeClair, J.M. (2011) Legacies and tensions after the 2008 Beijing Paralympic Games. In: Legg, D. & Gilbert, K. (Szerk.), *Paralympic Legacies* Champaign, IL: Common Ground Publishing, 111-129.

Sun, S., Yan, R., Mao, A., Chao, L., Jing, T. (2011) China and the development of sport for persons with a disability, 1978–2008: a review. In: *Sport in Society*, 14 (9) 1192–1210. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17430437.2011.614776> Letöltés: 2023. 04. 04.

Sydney Paralympic Organising Committee (2001) Paralympic Post Games Report (1 Vol). Sydney: SPOC. <https://digital.la84.org/digital/collection/p17103coll8/id/40889/rec/85> Letöltés: 2023. 03. 29.

Taks, M., Chalip, L. és Green, B., C., (2015) Impacts and strategic outcomes from non-mega sport events for local communities. In: *European Sport Management Quarterly* 15 (1) 1-6. <https://sci-hub.se/https://doi.org/10.1080/16184742.2014.995116> Letöltés: 2023. 03. 03.

Thomson, E., Schlenker, K. és Schulenkorf, L. (2013) Conceptualizing Sport Event Legacy. In: *Event Management* 17 (2) 111-122. <https://sci-hub.se/https://doi.org/10.3727/152599513X13668224082260> Letöltés: 2023. 03. 10.

UK Government/Mayor of London Office. (2013) Inspired by 2012: The legacy from the London 2012 Olympic and Paralympic Games.

Vancouver Office of Olympic Operations (2006) CITY OF VANCOUVER 2010 Olympic and Paralympic Winter Games, draft strategic plan, version 1. <https://council.vancouver.ca/20060418/documents/rr2strategicplan.pdf> Letöltés: 2023. 04. 05.

Vancouver 2010 OC for the Olympic and Paralympic Winter Games (2010) Staging the Olympic Winter Games Knowledge Report.

Weed, M. (2009) The potential of the demonstration effect to grow and sustain participation in sport. <https://repository.canterbury.ac.uk/item/85zx5/the-potential-of-a-demonstration-effect-from-olympic-games-and-major-sport-events-to-grow-and-sustain-participation-in-sport> Letöltés: 2023. 04. 03.

Weed, M., & Dowse, S. (2009) A missed opportunity waiting to happen? The social legacy potential of the London 2012 Paralympic Games. In: *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 1(2), 170–174. [A missed opportunity waiting to happen? The social legacy potential of the London 2012 Paralympic Games: Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events: Vol 1, No 2 \(tandfonline.com\)](https://doi.org/10.1080/15447750903251111) Letöltés: 2023. 04. 03.

Weed, M., Coren, E., Fiore, J., Wellard, I., Chatziefstathiou, D., Mansfield, L., & Dowse, S. (2015) The Olympic Games and raising sport participation: a systematic review of evidence and an interrogation of policy for a demonstration effect. In: *European Sport Management Quarterly*, 15(2), 195–226. <https://sci-hub.se/10.1080/16184742.2014.998695> Letöltés: 2023. 04. 03.

World Athletics (2020) Bid Guide World Athletics Championships. <file:///C:/Users/borus/Downloads/Bid%20Guide%20-%20World%20Athletics%20Championships.pdf> Letöltés: 2023. 03. 02.

Zhang, X. (2008) The State Sports General Administration Strongly Supported Rapid Development of China Disabled Sports. In: *China Sports Daily*

Zheng, J., Chen, S., Tan, T.-C., & Lau, P. W. C. (2018) Sport policy in China (Mainland). In: *International Journal of Sport Policy and Politics*, 10 (3) 469-491.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19406940.2017.1413585?scroll=top&needAccess=true&role=tab> Letöltés: 2023. 04. 04.

Internetes források

Abcnews (2021) Olympic cities can become multi-billion-dollar graveyards for white elephants after the Games. <https://www.abc.net.au/news/2021-08-07/what-japan-learned-from-olympic-white-elephants/100329488> Megnyitva: 2023. 03. 04.

Australian Paralympic Committee (2008) Did you know?

European Athletics (2022) Birmingham and Budapest are the host city candidates for the 2026 European Athletics Championships. <https://www.european-athletics.com/news/birmingham-and-budapest-are-the-host-city-candidates-for-the-2026-european-athletics-championships> Megnyitva: 2023. 03. 03.

European Championships (2022) <https://www.europeanchampionships.com/> Megnyitva: 2023. 03. 03.

FIFA a (na.) Voting Procedure for the Designation of the Host Country of the 2026 FIFA World Cup™ Final Competition.
<https://digitalhub.fifa.com/m/4d51cd369e70d716/original/z4kk97u5ofuzrujlsu4-pdf.pdf> Megnyitva: 2023. 03. 02.

FIFA b (na) FIFA World Cup 2026: host countries, cities, dates and more. <https://www.fifa.com/fifaplus/en/articles/fifa-world-cup-2026-hosts-cities-dates-usa-mexico-canada> Megnyitva: 2023. 03. 02.

Government of Canada (2010) Promoting Rights of Persons with Disabilities. https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/human_rights-droits_homme/rights_disabilities-droits_handicapees.aspx?lang=eng Megnyitva: 2023. 04. 05.

International Paralympic Committee (2008) Beijing 2008 Paralympic Games. <https://www.paralympic.org/beijing-2008> Megnyitva: 2023. 04. 05.

International Paralympic Committee (2009) Paralympic Media Awards – Best Broadcast. <https://www.dailymotion.com/video/x5kz902> Megnyitva: 2023. 03. 29.

International Paralympic Committee (2010) Vancouver 2010 Paralympic Winter Games. <https://www.paralympic.org/vancouver-2010> Megnyitva: 2023. 04. 05.

International Paralympic Committee (na.) IPC Classification. <https://www.paralympic.org/classification> Megnyitva: 2023.02.27.

Központi Statisztikai Hivatal (2017a) 4.1.1.33. Fogyatékosággal élők*. https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0033.html Megnyitva: 2023. 03. 16.

Lawinsider.com (na.) Sporting event definition. <https://www.lawinsider.com/dictionary/sporting-event> Megnyitva: 2023.02.25.

Magyar Paralimpiai Bizottság (na.) A Magyar Parasport Napja. <https://hparalimpia.hu/magyar-1> Megnyitva: 2023. 03. 14.

Magyar Speciális Olimpia Szövetség (na.) Történetünk. <https://msosz.hu/tortenetunk> Megnyitva: 2023. 03. 14.

Magyar Szervátültetettek Szövetsége (na.) Bemutakozás. <https://www.trapilap.hu/bemutakozas/> Megnyitva: 2023. 03. 15.

Office for Disability Issues (2011) London 2012: A legacy for disabled people. <https://www.gov.uk/government/publications/2010-to-2015-government-policy-2012-olympic-and-paralympic-legacy/2010-to-2015-government-policy-2012-olympic-and-paralympic-legacy#appendix-6-paralympic-legacy> Megnyitva: 2023. 04. 03.

Paralympic.org (na.) About the International Paralympic Committee. <https://www.paralympic.org/ipc/who-we-are> Letöltés: 2023.02.27.

Quarmby, K. (2012) Leveson is showing “wilful blindness” towards disabled people. In: *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2012/may/08/leveson-willful-blindness-disabled-people> Megnyitva: 2023. 04. 03.

Resport Municipality of Whistler (2012) Whistler’s Journey Toward Accessibility. <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=0vywYo6OMs8> Letöltés: 2023. 04. 05.

Scope. (2013) Paralympics legacy in balance as attitudes fail to improve. In: *Politics Home* <https://www.politicshome.com/members/article/paralympics-legacy-in-balance-as-attitudes-fail-to-improve> Megnyitva: 2023. 04. 03.

UK Data Service. (2014) Quarterly Labour Force Survey, January-March, 2014. <https://beta.ukdataservice.ac.uk/datacatalogue/studies/study?id=7501> Megnyitva: 2023. 04. 03.

UK Government. (2014) Policies: Simplifying the welfare system and making sure work pays. <https://www.gov.uk/welfare/welfare-reform> Megnyitva: 2023. 04. 03.

Virtus.sport (na.) About VIRTUS. <https://www.virtus.sport/about-virtus> Megnyitva: 2023.02.27.

World Para Athletics (na.) The World Para Athletics Championships. <https://www.paralympic.org/athletics/world-para-athletics-championships> Megnyitva: 2023. 03. 03.

Wtgf.org (na.) About Us. <https://wtgf.org/about-us/> Megnyitva: 2023.03.01.

Mellékletek

I.számú melléklet

Interjú Szabó Lászlóval, a Magyar Paralimpiai Bizottság elnökével.

1. Véleménye szerint Magyarország jelenleg alkalmas arra, hogy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvénynek adjon otthont? Ha igen, mely sportágban? Ha nem, miért nem?

Van már néhány paraverseny a tarsolyunkban, de azok kisebb horderőjűek, kulcskérdés tehát, hogy milyen szintű versenyről beszélünk, Európa-bajnokság, világbajnokság vagy paralimpia.

De kezdjük az elején, az alkalmasság kérdése 3 szempontra bontandó: fizikai lehetőség, finansziális szempont és szellemi-kulturális szempont. A legelső esetében az infrastruktúrák kerülnek górcső alá, szükség van az akadálymentességeikre, de nem csak magának a sportlétesítménynek, hanem többek közt a transzfernek és a szállásnak is. Pénzügyi perspektívából nézve, a helyzetet a szkeptikusság jellemzi hazai szinten, bár a magyar állam támogató, külföldre képest nagy az elmaradás. Ott a szponzoráció és a jegybevétel jelentős, azonban a magyar üzleti-, támogatói-, és nézőiszektor ennél hátrébb van jelenleg, kevésbé nyitottak, így kevesebb a pénzügyi támogatás és kisebb mértékű. Szellemi-kulturális szemszögből felmerül a kérdés, elég érett-e a magyar közönség közössége (gondolok itt a civil-, és üzletiszektorra egyaránt), hogy egy nagyobb horderőjű parasport-rendezvénynek otthont adjon. Szerintem itt fejlődő pályán vagyunk, egyre több közösség nyit a fogyatékkal élők felé.

Kulcsfontosságú szempont a szintje a rendezvénynek, paralimpiára például jelenleg egyértelműen nem alkalmas Magyarország, hiszen a korábban említett három

szempontból egyik sem valósul meg teljes mértékben. Realitásnak a 2036-os olimpiát és paralimpiát mondanám, addigra felfejlődhetünk hazai szinten annyira, hogy elbírja az ország.

Ha egyéni sportágról beszélünk, mint atlétika vagy úszás, megint más a kérdéskör. Ezek a sportok valamennyire rangon alulinak tartják a fogyatékkal élők versenyzését, az arisztokratikus megszokottságuk miatt nehezebb fogadják be őket, ellentétben például a vívással, ahol a nemzetközi szövetség nagyon támogató. Fontos kiemelni, hogy a kérvény, hogy hazai szinten paravb vagy EB legyen akár úszásban, akár atlétikában nem érkezhetsz az MPB-től, maximum extra szempont lehet, hogy a magyarok nyitottak és szívesen rendeznek ilyen versenyt. A nemzetközi szövetségnek és az IPC-nek kell kommunikálnia egymással. Az atlétika esetében felmerült, hogy az idei világbajnokság mellett para világbajnokságot is rendezzünk, de a kormányzat nem rezonált velünk az ötlet kapcsán. További nehézség lett volna, hogy mindenképpen szükség lett volna tesztversenyre is, „be kell járatni a pályát”, amire nem lett volna lehetőség, lehet, hogy idő sem.

Ha a 3 szempont (infrastruktúra, pénzügy, és szellemi-kulturális nyitottság) megvalósul, akkor azt gondolom, Magyarország bátran rendezhet nagyobb horderejű parasport-rendezvényeket. Nem elhanyagolható aspektus a magyar érdekltség a sportágban, jó, ha a társadalom körében ismert és szeretett sportágról van szó.

2. Véleménye szerint milyen hatással lenne a magyar társadalomra egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

3 aspektusból vizsgálnám a helyzetet. Először is, mi marad infrastrukturálisan? – Akadálymentességre mindenképp szükség lenne, mind a sportpályáknál, mind a szálláshelyeknél, utazás-közlekedésnél, talán még akadálymentes taxik is lennének, illetve minden metróállomásnál lenne lift. Ezek mind-mind megmaradnak a verseny után is, amely mindenképpen hasznos a társadalom számára.

Kiemelendő a szellemi hatás, egy ilyen rendezvény sok falat tud lebontani az épek és a fogyatékkal élők között. Úgy mond szellemi akadálymentességre van szükség az ép társadalom részéről, ezen pedig egy nagy horderejű paraverseny sokat segíthet.

A harmadik szempont a szakmaiság, az adott sportág szakmai fejlődése. Segíthet az adott sportág megítélésén, hat annak vonzerőjére és az utánpótlására. Ehhez szükséges az, hogy felkészült szakmai stáb vegyen részt a versenyen, hogy a sportág fejlődésére pozitívan hasson a rendezvény.

Kiemelném a nemrégiben lezajlott Év Sportolója Gálát, Kiss Péter Pál lett az év férfi parasportolója és szerintem ő kapta legnagyobb tapsot, vastapssal köszöntötték és nem azért, mert „jobban illik”, a közönségben sporthoz értő emberek ültek, akik tisztelik az elért eredményeiért.

3. Milyen hatással lenne a fogyatékossgal élők közösségére egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Fogyatékosnak lenni nem egyenlő azzal, hogy vesztessz lenni és ez a gondolat a teljes fogyatékkal élő közösségnek szól. Attól még, hogy valaki fogyatékkal élő, lehet sikeres és megtalálhatja a maga útját.

Az előző kérdésben már kicsit válaszoltam erre is, infrastrukturálisan nagyon pozitívan hatna, hiszen hosszútávon, a rendezvény után is megmaradnának az akadálymentesítések. Ahogy a nyitottságban, nyitott gondolkodásban is sokat segítene.

4. Ön szerint jelenleg milyen a kommunikáció a fogyatékossgal élők és az ép lakosok között Magyarországon? Egy hazai rendezésű nemzetközi parasport-rendezvény hogyan változtatna rajta?

Változtatna, javítana. Egy ilyen rendezvény lehetőséget biztosít arra, hogy előtérben legyenek a fogyatékkal élők, a láthatóság kulcskérdésnek számít. Kiemelném Iván Bencét, aki szerepelt a Dancing with the Stars című televíziós táncműsorban, az ő jelenléte is egy újabb felületet biztosított a fogyatékkal élők közösségének, hogy közelebb hozza egymáshoz őket az épekkel. Segítette a megértést, ahogyan egy rendezvény is tenné, kommunikációt indíthat el a többség és kisebbség között.

Úgy tapasztalom, az emberek egyre kevésbé dugják homokba a fejüket, ha kapcsolatba kerülnek egy fogyatékkal élő társukkal, ez csak tovább javulhat egy rendezvény hatására.

5. Ön szerint mivel lehetne jobban előtérbe hozni a fogyatékossgal élők közösségét, hogy jobban a köztudatban legyenek?

Láthatóság. Felületet kell biztosítani számukra, a Magyar Paralimpiai Bizottság folyton ezen munkálkodik. A paralimpiáról egyre több televíziós közvetítés van. Eseményeket szervezünk, minden évben megtartjuk a siketek és a magyar parasport napját is. Igyekszünk példát állítani a fogyatékkal élő és az ép társadalom elé egyaránt a fogyatékos sportolóinkkal.

6. Megítélése szerint, ha Magyarországon megrendezésre kerülne egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény, hogyan kéne kommunikálni a társadalom felé? Milyen médiamegjelenést tart a legideálisabbnak? A marketing során milyen eszközöket használna? (pl., ha személyek akkor - para sportolók, influenszerek, para influenszerek stb.)

Elsőkörben márkaépítéssel, brandépítéssel, személyiségépítéssel kezdeném, az arcokon, személyiségeken keresztül kell kommunikálni. Azokat a karaktereket építeném, akiken keresztül el lehet jutni az emberekhez, ilyen például az Illés Fanni, Kiss Péter, Ekler Luca vagy Pap Bianka.

A közmédia is nagy segítségünkre van, az M4sport egyre többet közvetít a parasport versenyeiből, annak ellenére, hogy nem hoz magas nézettségeket. Így mindenképpen használnám a hagyományos média eszközeit.

Ahogyan az események általi kommunikációt, mint a magyar parasport napja, vagy a fogyatékos sportág választó. A Magyar Paralimpiai Bizottság aktívan működteti a Facebook-oldalát, de egy ilyen horderejű rendezvény kapcsán még többet kell posztolni.

7. Tegyük fel, hogy Mo. elnyeri a rendezési jogát egy nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvénynek. Milyen hosszútávon hasznos intézkedéseket javasolna, tenne? (Gondolok itt a lakhatás, közlekedés, munkahelyek témakörökre) Hogyan

építené be a köztudatba a rendezvényt, úgy, hogy mikor az megrendezésre kerül, hasonló szintű figyelem kísérje, mint egy ép rendezvényt?

Az infrastrukturális beruházások elengedhetetlenek, a fizikai akadálymentesítés megkerülhetetlen kérdéskör. Ahhoz, hogy hosszútávon kamatoztatni lehessen egy rendezvény hatásait láthatónak, aktuálisnak kell lenni.

Az általános iskolai és gimnáziumi tantervbe be lehetne építeni a testnevelés órákba például az ülőröplabdát és a csörgőlabdát. Így a diákok találkozhatnak a fogyatékkal élők sportjával a mindennapi életük során és ennek révén nagyobb figyelemmel követnék egy ilyen rendezvényt hazánkban. Elindítana bennük egy gondolkodást, egyfajta szellemi akadálymentesítést, aminek köszönhetően jóval befogadóbbakká, nyitottabbakká tudnának válni. Ahhoz, hogy ezeket a sportágakat oktatni, tanítani lehessen a mindennapos testnevelés órák keretében szükség van az egyetemi képzések kiegészítésére, hogy a jövőbeli tanároknak is legyen háttértudása a fogyatékkal élők sportolása kapcsán.

8. Mik jelenleg a Magyar Paralimpiai Bizottság intézkedései atéren, hogy a fogyatékkal élők számára is hasonló színvonalú sportolási lehetőségek legyenek, mint ép társaiknál?

Ezt a kérdést nem tettem fel.

9. Ön szerint egy hazai rendezési nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvény hogyan lenne indikátora annak, hogy hosszútávon fejlődhessen a fogyatékkal élők sportolása?
 - a. A most megrendezésre került Kerekesszékes Vívó Világkupától vár valamilyen hatást a fogyatékkal élők közösségére?

Egy versenytől nem várhatunk társadalmi szemléletformálást, folyamatos jelenlétre van szükség. A Vívó Világkupa önmagában kevés, de ha egy téglát a falban, amit folyamatosan építünk további rendezvényekkel, eseményekkel, versenyekkel, akkor azzal már lehet hatást kiváltani, ehhez rendszerszintű gondolkodásra van szükség.

II. számú melléklet

Interjú Urr Anitával, a Magyar Paralimpiai Bizottság főtitkárával.

1. Véleménye szerint Magyarország jelenleg alkalmas arra, hogy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvénynek adjon otthont? Ha igen, mely sportágban? Ha nem, miért nem?

Bizonyos sportágakban igen, alkalmas, mint például a kerekesszékes vívás, mert megvan a szükséges létesítmény és van olyan szálláshely, ahol be tudják fogadni az érkező versenyzőket. Láthatóak a költségeik, kitermelhetőek és mert már a rendelkezésünkre állnak olyan eszközök, melyek elengedhetetlenek a versenyhez, ilyen a kerekesszékes víváshoz kellő pást.

Sajnos azonban ez nem mondható el minden sportág esetében, pár éve vissza kellett mondanunk a paraerőemelő világbajnokság megrendezését, ugyanis mi 2021 nyarára

pályáztunk, de az olimpia-paralimpia csúsztatása miatt télre kellett volna halasztani az erőemelés, ami olyan megnövekedett költségekkel járt volna, amit nem tudtunk volna előteremteni. A kiválasztott létesítmény sajnos nem volt alkalmas arra, hogy télen is versenyt rendezzenek benne, illetve időközben megváltoztatott a nemzetközi szövetség néhány szabályt az eszközökre vonatkozóan, ezért újakat kellett volna vennünk. Bekerült a képbe a Covid-protokoll, aminek szintén magasak a költségei, így olyan szinten megnövekedtek a tervezett kiadások, hogy finanszírozhatatlanná vált a rendezvény.

Bizonyos sportágakban abszolút nem alkalmas Magyarország arra, hogy egy nagyobb horderejű rendezvénynek adjon otthont. Vegyük például az atlétikát vagy az úszást, a sok szakág miatt rengeteg sportoló érkezne, nagyjából 1000fő, ennek legalább az egy negyede kerekesszékes, emellett ezen sportágakban több a súlyosabb fogyatékkal élő személy, mint mondjuk vívásban vagy erőemelésben. Az akadálymentesség halmozottan fontossá válik, illetve a szállás szempontja is elhanyagolhatatlan. A szállodákban rendszerint 1-2 akadálymentes vagy akadálymentes-barát szoba van, nem tudnánk elszállásolni a versenyzőket, nézőket. A 2024-es olimpiai-paralimpiai pályázat kapcsán felmértük a budapesti hotelek, szállodák kapacitását, ami ezesetben a vendégeket, érkező szurkolókat érintette volna, hiszen a sportolók a paralimpiai faluban lettek volna elszállásolva. A kapott eredmények alapján gyér a budapesti hotelek-szállodák felkészültsége, nem alkalmasak arra, hogy egy ekkora horderejű rendezvény kapcsán érkező fogyatékkal élőket (itt leginkább a kerekesszékes szurkolók a kérdésesek) fogadni tudjanak.

Ezen sportágak esetén hatalmas forrásigény van, külön költségvetési tervet készítettünk, de mivel nagyon expenzív kormánygaranciára is szükség lenne, amit nem minden esetben kapunk meg. Nem csak a szállás és transzfer költségekkel kell foglalkozni, az önkéntesek is pénzbe kerülnek, ahogyan az érmek is, úgy szoktuk meghatározni a nevezési díjakat, hogy abból tudjuk fedezni a kiadások egy részét. Ha már felmerült a transzfer kérdése, bár a BKK-nál egyre több az alacsonypadlós busz, ennél is több akadálymentes járműre lenne szükség.

Kérdeztem az atlétika világbajnokságról.

Felmerült, hogy 2023-ban Budapest adjon otthont a paravilágbajnokságnak is, konzultáltunk ezügyben az IPC-vel is. Az épülő stadion akadálymentes, de a bemelegítő pálya és a kettő közti átjárás nem. Ahhoz, hogy a fogyatékkal élő sportolók számára is alkalmas legyen versenyzésre további nagyjából 1 mrd Ft-ra lett volna szükség.

Jelenleg Eger alkalmas arra, hogy egy maximum 300 fős paraversenynek otthont adjon. Fontos egy sportág esetén a létszám, például kajak-kenuban integráltan versenyeznek, de ott jóval kevesebb a parasportoló.

2. Véleménye szerint milyen hatással lenne a magyar társadalomra egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Segítene az integráció-inklúzió kérdéskörében. A parasportolóink ismertebbek már ugyan az épek közt is, de még nagyon az elején járunk a folyamatnak. Egy hazai sikeres szereplés előbbre lendítené az elfogadást. A közvetítések szerepe is jelentős, ugyanis a helyszíni néző nem egyenlő a teljes magyar társadalommal, ha megfelelő mértékben közvetítik a rendezvényt, több embert elérhetnek és nyitottabbá teheti őket.

3. Milyen hatással lenne a fogyatékossgal élők közösségére egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Motiváló hatással bírna, még ha nem is a teljes fogyatékkal élő közösségre, csak a sportolókra és holdudvarukra. Cél mindenki esetében a jobb életminőség, egy ilyen rendezvény akár megadhatja azt a kezdőlöketet, amire szükségük volt ahhoz, hogy sportolni kezdjenek. A résztvevő sportolók példaképpé válhatnak, motivációt adhatnak a többi fogyatékkal élő számára.

4. Ön szerint jelenleg milyen a kommunikáció a fogyatékossgal élők és az ép lakosok között Magyarországon? Egy hazai rendezésű nemzetközi parasport-rendezvény hogyan változtatna rajta?

Alapvető emberi kíváncsiság a megbámulás, ebben kell elfogadás a fogyatékkal élők részéről, az épek részéről az kell majd, hogy miután megbámulta, ne undorral forduljon el.

Fontos a segítség kérdésköre is, a fogyatékkal élőknek is nyitottnak kell lenniük, merniük kell segítséget kérni, mert vannak helyzetek, amikor igenis szükségük van rá. Ők tudnának segíteni abban az épeknek, hogy megtanítyák nekik, hogyan kell nekik segíteni. Az MPB folyamatosan kommunikál erről a fogyatékkal élők közösségével.

Tisztába kell tenni fejben, hogy a fogyatékkal élők sok mindenre képesek, például sportolni tudnak és a sport által sikereket tudnak elérni. A hazai rendezésű parasport-rendezvény láthatóságot biztosít nekik, megismerheti egymást a két közösség.

Az integráció lehet a legnagyobb szegregáció, hogyha nem jól csinálják. Az épeknek megfelelő tájékoztatásra, felkészültségre van szükségük, melyet sok esetben a fogyatékkal élők tudnak megadni nekik.

5. Ön szerint mivel lehetne jobban előtérbe hozni a fogyatékossgal élők közösségét, hogy jobban a köztudatban legyenek?

Programokkal, eseményekkel, ezek lehetőséget adnak arra, hogy láthatóak legyenek, ilyen például a magyar parasport napja. Egyébként az internet révén a mai fiataloknak sokkal jobban a tudatában van a fogyatékossgal élők kérdésköre. Egyre több reklámban, filmben, sorozatban jelenik meg fogyatékkal élő karakter, amely segít az elfogadásban, például Illés Fanni is szerepel a Szerencsejáték egyik kampányában.

A cégeknek is van érzékenyítő programja, illetve inkluzív programja.

Az Aktív Magyarorszáért program a szabadidősport népszerűsítéséért jött létre, hogy aktív életmódra ösztönözze a magyar társadalmat, megkerestek minket is, így nemrég készítettünk számukra anyagot a parasportról.

6. Megítélése szerint, ha Magyarországon megrendezésre kerülne egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény, hogyan kéne kommunikálni a társadalom felé? Milyen médiamegjelenést tart a legideálisabbnak? A marketing során milyen eszközöket használna? (pl., ha személyek akkor - para sportolók, influenszerek, para influenszerek stb.)

Ugyanúgy, mint az ép eseményeket.

Bevonnánk az ép sportolókat is a kampányba, jóval nagyobb az elérésük, több embert tudnak megszólítani. Emellett úgy szerveznénk az időrendet, hogy egy átlag fogyasztói igényt elégítsünk ki, egy átlag néző egy izgalmasabb blokkot lásson a közvetítés során.

A kampány során az adott sportág ép versenyein betennénk egy-egy para blokkot. Ez egyébként mind vívásban, mind kajak-kenuban már így van, atlétikában és úszásban azonban nem, bár van bennük nyitottság, úszásnál néha betesznek egy-egy para számot, ha az MPB kéri.

7. Tegyük fel, hogy Mo. elnyeri a rendezési jogát egy nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvénynek. Milyen hosszútávon hasznos intézkedéseket javasolna, tenne? (Gondolok itt a lakhatás, közlekedés, munkahelyek témakörökre) Hogyan építené be a köztudatba a rendezvényt, úgy, hogy mikor az megrendezésre kerül, hasonló szintű figyelem kísérje, mint egy ép rendezvényt?

Az előkészítési fázisban infrastrukturális fejlesztésekre van szükség, külön kampányt indítanánk az akadálymentes közlekedésért, hiszen az alacsonypadlós járművek, vagy a liftek a metróknál nem csak a fogyatékkal élőknek, hanem a kismamáknak, idősebb korosztálynak is hasznosak.

A fejlesztések során be kell vonni a fogyatékkal élő sportolókat, ők a saját bőrükön tapasztalják mire van szükség és az ő segítségével eleve akadálymentesre épülnének a létesítmények. Itt kiemelném az MLSZ DAO-programját (mely az UEFA-tól ered), melynek lényege, hogy minden szurkolónak joga van ahhoz, hogy élvezzen egy futball mérkőzést, ezért a kluboknak vagy stadionoknak kell, hogy legyen egy DAO-ja (Disability Access Officer) aki a fogyatékkal élő szurkolók kapcsolattartója.

Rendezvények, programok segítségével emelném be a köztudatba a rendezvényt, mint például a magyar parasport napja. Az iskoláknak lehetőségük van csatlakozni, tarthatnak parasportos órát a testnevelés órán, illetve vannak filmjeink is a parasportról. A tanárképzésbe is be kellene építeni, de nem csak a testnevelő tanárokéba, hanem mindegyikbe, hiszen a pedagógiai része is fontos.

8. Mik jelenleg a Magyar Paralimpiai Bizottság intézkedései atéren, hogy a fogyatékkal élők számára is hasonló színvonalú sportolási lehetőségek legyenek, mint ép társaiknál?

A fogyatékkal élők sportolók kommunikációja az épek felé, mi, az MPB segítünk nekik ebben, az edukálásban és abban, hogy hogyan hirdessék magukat jobban, ezáltal legyenek a köztudatban, legyenek láthatóak.

Magyarország napi szinten egyre integráltabban sportol, hazai szinten a legtöbb esetben a sportági szövetségek, szakszövetségek felelnek a fogyatékkal élő sportolóikért, az adott sportág fogyatékos sportjának működtetéséért, ez pedig nagyon eltérő. Az MPB nem felel a napi szintű sportolásért, mi inkább a versenysportolókat támogatjuk.

De szerintem általánosságban fejlődés tapasztalható, versenyzésben van előrelépés, az edzők nyitottabbak, sok helyen kedvezményt adnak a fogyatékkal élőknek a sportolás során, ez utóbbit például nem mi szervezzük, de támogatjuk.

Tervként felmerült egy paraakadémia kialakítása, de sok a kérdés, illetve inkább az integrált sportolásra törekednénk. Több edzőtábort szeretnénk szervezni, egy helyszínre, (ebben Tata kitűnő), így egy multisport edzőtáborozás valósulna meg.

Jó lenne több képzés is az egyetemeken a parasporttal kapcsolatban, támogatnánk az ezen való részvételt. Segédkeznénk azok kialakításában, ösztöndíjat tudnánk biztosítani egyes tanulóknak. Szükség van megfelelő szakemberekre, ahogyan klasszifikátorokra is. (ők végzik az orvosi vizsgálatokat, mely végén sérültségi kategóriát adnak a fogyatékkal élő sportolónak)

9. Ön szerint egy hazai rendezési nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvény hogyan lenne indikátora annak, hogy hosszútávon fejlődhessen a fogyatékkal élők sportolása?

- a. A most megrendezésre került Kerekesszékes Vívó Világkupától vár valamilyen hatást a fogyatékkal élők közösségére?

A Vívó szövetség maximálisan támogató, a személyzetük képzett, ahogyan a bírók, szerveztünk nekik korábban parabírói képzést.

Mikrokörnyezeti, egri hatást tudok mondani, hiszen ez egy kisebb horderejű rendezvény. Az önkéntesek szívesen jönnek/jöttek, abszolút nincs gond a létszámmal, megtetszik nekik és visszajárnak. Nyitottabbak lettek, több 100 gyereket el tudtunk így érni, sőt cégektől is jöttek segíteni, például a DM-től.

A médiába eljutott magától az, hogy volt a Vívó Világkupa, nem szóltunk nekik, maguktól tudósítottak az eredményekről, ami jelzi a haladást, fejlődést.

Kezdenek lenni parasport fogyasztók is. Hosszú még az út, de elindultunk.

III. számú melléklet

Interjú az Access4you csapatának egyik tagjával, Csuri Ferencével.

1. Véleménye szerint Magyarország jelenleg alkalmas arra, hogy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvénynek adjon otthont? Ha igen, mely sportágban? Ha nem, miért nem?

Szerintem alkalmas, évek óta rendeznek meg Magyarországon kisebb kaliberű nemzetközi parasport versenyeket, ilyen például a tavaly (2022-ben) megrendezett Vívó Világkupa, de több másik sportágban is volt már rá példa (judo, erőemelés), így úgymond egyes sportágak már bejáratottnak számítanak hazánkban. Ezt a sportági kört természetesen lehetne szélesíteni, most épp számos infrastrukturális fejlesztés zajlik, ha azok során figyelnek az akadálymentes kialakításra, idővel lehetőség lehet arra, hogy több sportágban is rendezzenek parasport versenyt. A szakemberek tekintetében is fejlődést látok.

Kérdeztem az épülő atlétikai stadion kapcsán.

Az Access4you felkereste őket és pozitív választ kaptak a kapcsolatfelvétel kapcsán.

2. Véleménye szerint milyen hatással lenne a magyar társadalomra egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Minden ilyen rendezvény pozitív hatással van a magyar társadalomra, hiszen ilyenkor a sportolók a paralimpiai mozgalom mellett a teljes magyar társadalmat képviselik. A nemzetközi para sportéletben egy rangot ad, ha egy ország meg tud rendezni egy nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvényt, ami pozitív érzéseket vált ki a társadalom tagjaiból. Szerintem az ép emberek egyre nyitottabbak a fogyatékkal élők irányába, ez megmutatkozik az önkéntességben is, hiszen az eddig megrendezett eseményekre (Vívó Világkupa) is sokan érkeztek. Egyre elfogadottabb az ép társadalom számára a fogyatékkal élők közössége, melyen tovább lendíthet egy ilyen rendezvény. Fontos előny maguknak a sportolóknak, hogy így utazniuk sem kell annyit.

3. Milyen hatással lenne a fogyatékossgal élők közösségére egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Mindenképpen nagyon jó hatással lenne, löketet adna az utánpótlás korú sportolók számára, hogy láthatják versenyezni a parasportolókat. Ugyanígy a fogyatékkal élő nézőknek is motivációt adna ahhoz, hogy sportoljanak, hiszen látnák, hogy lehetséges. Sportdiplomáciai szempontból sem elhanyagolhatóan kérdés egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény, hiszen rangot ad a nemzetközi parasport közegeiben.

4. Ön szerint jelenleg milyen a kommunikáció a fogyatékossgal élők és az ép lakosok között Magyarországon? Egy hazai rendezésű nemzetközi parasport-rendezvény hogyan változtatna rajta?

A sport és a rendezvények hidat képeznek az épek és a fogyatékkal élők között, így mindenképpen közelebb hozná őket egymáshoz, a fogyatékossgal élő sportolónak így lehetősége van megmutatni a sportértéket, a küzdeni akarást.

Jelenleg a kapcsolat és a kommunikáció a két fél között egyre jobb, elfogadóbb, nyitottabb lett a társadalom. Ebben fontos szerepe van a közösségi médiának, mert teret ad a fogyatékossgal élő sportolóknak is, akik így jobban láthatóvá válnak. A Magyar Paralimpiai Bizottság is sokat tesz azért, hogy sportolók előtérbe kerüljenek, főleg az eredményességük lévén, ennek köszönhetően ma már jóval könnyebben találkoznak az épek a fogyatékkal élőkkel.

5. Ön szerint mivel lehetne jobban előtérbe hozni a fogyatékossgal élők közösségét, hogy jobban a köztudatban legyenek?

Médiamegjelenéssel. A sportolóknak aktív közösségi médiás felhasználóknak kell lenniük, meg kell mutatniuk magukat. Ezen azonban még dolgozni kell, szükség van a nyitottságra a fogyatékkal élők részéről az épek irányába. Több szereplést érdemes vállalniuk és nyitottan kellene kezelniük a feljuk irányuló kérdéseket.

Fontos, hogy minél többen sportoljanak, mert az eredményes szereplésük lévén többet lehetnek a köztudatban.

6. Megítélése szerint, ha Magyarországon megrendezésre kerülne egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény, hogyan kéne kommunikálni a társadalom felé? Milyen médiamegjelenést tart a legideálisabbnak? A marketing során milyen eszközöket használna? (pl., ha személyek akkor - para sportolók, influenszerek, para influenszerek stb.)

Szükség van a hazai Paralimpiai Bizottságra és a Nemzetközire egyaránt, hogy hírt adjanak a rendezvényről, előbbi hazai szinten, utóbbi a nemzetközi szférában. Emellett szükség van médiapartnerekre, akik már a rendezvény előtt informálják a társadalmat és célzott kampányt indítanak az utolsó negyed évben, ugyanis a tapasztalatok azt mutatják, rövidtávon hatásosabb a figyelemfelkeltés. Be kell tudni vonni a sportághoz tartozó ép szövetséget is (ha van), ugyanis az ő elérésük jóval nagyobb.

Szerintem a szervező bizottságon belül kell, hogy legyen külön személy arra a feladatkörre, hogyan, milyen ütemben jelenjenek meg a kampányok a rendezvény kapcsán, hogyan lehet a legjobban bevonni az éveket. Erre az egyik válasz a kísérő programok, hogy például ki lehessen próbálni a para sportágot (például lehessen kerekesszékre beülni), így közelebb hozva egymáshoz a két közeget, továbbá a családok számára kell vonzóvá tenni.

Illetve muszáj a fogyatékkal élőknek is nyitottnak lenniük, sőt, bizonyos közegeket nekik kell felkeresniük, mert nem elég ismertek, nem érnek el akkora tömeget. Nekik maguknak kell generálni a helyzetet, ami pozitív figyelmet hívhat fel a rendezvényre, de ez szerintem megoldható.

Sajnos még nincs olyan para sportoló jelenleg, aki akkora tömeget tudna megszólítani, mint például Hosszú Katinka.

7. Ön szerint egy nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvény hogyan és mennyire lendítené előre az Access4you munkáját?

Fontos lenne, hiszen így az adatbázisunkban több tanúsított létesítmény lehetne jelen, ami élő bizonyíték – jó referencia lenne számunkra, ami segítené a további munkánkat. Így előtérbe kerülnénk, minél több sportlétesítmény minősíthető akadálymentesnek és kapja meg a védjegyet tőlünk, annál könnyebben tudunk terjeszkedni.

Továbbá egy nagyobb horderejű parasport-rendezvény esetén a környezetnek is akadálymentesnek kell lennie, ahol ugyanúgy tudnánk segíteni. Ez egy jó lehetőség lenne mind az Access4you, mind a társadalom számára, hiszen így minél több helyszínt akadálymentessé lehet tenni, ami hosszútávon jövedelmező nem csak a fogyatékkal élők számára, hanem az idősebb, nehezebben mozgó személyeknek és a babakocsival közlekedő szülők számára is.

Célunk, hogy egy inkluzív világban éljünk, egy nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvény jó lehetőséget biztosít arra, hogy ez sikerüljön.

8. Amennyiben megrendezésre kerülne itthon egy ilyen színvonalú rendezvény, Önök megkeresnék a szervező bizottságot és segítenék a munkájukat a létesítményépítés-fejlesztés során? Amennyiben igen, milyen szempontokra hívnák fel a figyelmet az építkezések során? Mi az, amire kiemelt figyelmet kell összpontosítani?

Természetesen felvennénk a kapcsolatot a szervező bizottsággal. De először azt kell tisztázni, hogy egy már létező létesítményről beszélünk, vagy egy még épülőről. Ha az előbbi, akkor először egy felmérést tudunk végezni, megcsináljuk a teljes tanúsítást, értékeljük a helyszínt, utána véleményezzük, kik számára akadálymentes. Ezt követően

lehet felújításokat eszközölni, hogy alkalmassá váljon a létesítmény a verseny megrendezésére.

Amennyiben most épülő létesítményről van szó, már a tervezési fázis során szeretnénk jelen lenni, hogy már alaptól akadálymentesen épüljön fel.

IV. számú melléklet

Interjú Szekeres Pállal, IWAS elnökségi taggal és olimpiai és paralimpiai érmes vívóval.

1. Véleménye szerint Magyarország jelenleg alkalmas arra, hogy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvénynek adjon otthont? Ha igen, mely sportágban? Ha nem, miért nem?

A mai világban ez már többszintű kérdéskör. A szemléletváltás a kulcs, mind a sportújságíróké, mind az edzőtársadalomé, az ő gondolkodásmódjuknak kell megfelelőnek lenniük, ha ők nincsenek, nincs rendezvény sem és szükséges, hogy az épek sportjának világa is rendben legyen. Természetesen szükség van állami támogatásra is, hogy tudjunk rendezni parasport-rendezvényt. Továbbá a média szerepe az, ami elhanyagolhatatlan és ha hatást szeretnénk elérni, kellenek az arcok, a hősök, akik kiemelkednek és akik éremesélyesek. A három legkomolyabb sportágunkban (vívás, kajak-kenu, úszás) vannak jó para arcok, az atlétikánál már nehezebb a helyzet. Azon sportolók, akik valamilyen oknál fogva később lettek parák, ott nem jelennek meg a rendszerben, így nehéz építeni rá.

Fontos ezek mellett a sport integrációja, nyitottnak kell lennie a sportágnak.

Egy ilyen rendezvény során maga az otthont adó város is vizsgázik, nemcsak akadálymentességből, toleranciából és türelemből is. Egernek ebből a szempontból van tapasztalata, most már ha egy vendéglőnél esetleg nincs is kint eredetileg az akadálymentes közlekedéshez szükséges rámpa, ha jön egy kerekesszékes vendég rögtön előveszik és mindig megkérdezik a vendéget arról, hogy a saját székében szeretne enni, vagy átülne egy másikba.

2. Véleménye szerint milyen hatással lenne a magyar társadalomra egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Egyfajta ráeszmélés lenne az épeknél, nemcsak a társadalmi elfogadást segítené, helyre tenné az értékrendet is. A nagy esemény hatással lehet olyan döntéshozókra is, akik emiatt nagyobb figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre.

Minél nagyobb az esemény, annál nagyobbat durran, de annál nagyobb a hibázási lehetőség is. Meg kell teremteni a megfelelő környezetet, nem feltétlenül kell mindig Budapestben gondolkodni, Debrecen is jó lehet például. Mindenképpen szükséges előtte tesztversenyt tartani, mondjuk világkupát, anélkül amúgy sem nagyon engednének ide nagyobb horderejű parasport-rendezvényt.

Fel kell építeni a magyar szurkolói gárdát, fontos lenne, hogy kimenjenek a magyarok a versenyre. 2012-ben, mikor Londonban volt a paralimpia, a vívásnál a lelátó 10%-át magyarok foglalták el, olyan hangosan drukkoltak, végig hallani lehetett a szurkolásukat. Ez kéne itthonra is.

Szerintem inkább úszó világbajnokságot tudnánk rendezni, mint atlétikát, de elképesztő logisztikát igényelne a szállás és a transzfer. Az érkező 1000 versenyzőnek nagyjából egyharmada kerekesszékes, vagy speciális eszközt igényel és akkor még nem beszéltünk a stábról.

(Egy paralimpia a kommunizmus utolsó morzsáit is kisöpörné, és a sport fővárosa lenne Budapest.)

3. Milyen hatással lenne a fogyatékossgal élők közösségére egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

A fogyatékkal élő fiataloknak két példaképük van, egy ép és egy para, egy idealizált és egy realista. Az olyan gyerekeknek, akik nem tudnak az épek közt versenyezni kellenek a parás példaképek, meg kell őket mutatni nekik. Látnák, hogy erre is van lehetőségük, ők már így egy biztonságos, kitaposott utat járhatnak be, amikor elkezdene sportolni. Azt gondolom, a családokban is szemléletváltó lehet, ha látnák a fogyatékkal élőket versenyezni, nyitottabbá tenné őket.

4. Ön szerint jelenleg milyen a kommunikáció a fogyatékossgal élők és az ép lakosok között Magyarországon? Egy hazai rendezésű nemzetközi parasport-rendezvény hogyan változtatna rajta?

Mindkét társadalmi kategória nagyon összetett és vegyes, a fogyatékkal élők jogszabály által egy fogalom alá összeterezt nagyon különböző emberek. A két nagy csoport pont emiatt nem kommunikál egymással, de az egyének igen. Szerintem nem rendszerszintű a probléma, finom hangolásra van szükség. Helyi szinten a döntéshozók és a helyiek értsék meg egymást, figyeljenek egymásra, hiszen ez mindenki számára jövedelmező lenne, szükséges a kommunikáció, a párbeszéd, a kompromisszumkészség. A munkahelyek foglalkoztassanak fogyatékossgal élőket, ahelyett, hogy befizetnék az abból származó büntetést, hogy nem alkalmazták őket. A Covid ideje alatt egyébként javult a helyzet, például a siket és nagyothallók számára a maszkviselés megnehezítette a kommunikációt, hiszen nem tudtak szájáról olvasni, jelezték ezt a problémát és megjelentek az átlátszó maszkok.

Sportban szerintem nem is feltétlenül ép és fogyatékkal élő kategória van, egy ép vívó előbb fog ismerni egy para vívót, mint egy rögbijátékost.

Azért azt el kell tudni ismerni, hogy hatalmas a változás a '90-es évekhez képest, akkor még a létesítmények, középületek kb. 5%-a volt akadálymentes, ma meg nagyjából a 95%-a és mi mégis amiatt az 5% hiány miatt panaszkodunk. Az integrálás igényeket gerjeszt, hozzászokunk, kialakul egy új alapszínvonal, új alapelvárás és azt szeretnénk már tovább javítani.

5. Ön szerint mivel lehetne jobban előtérbe hozni a fogyatékossgal élők közösségét, hogy jobban a köztudatban legyenek?

Magasabb foglalkoztatással, így annál több pénzük lesz, amit el tudnak költeni, így az élet más közegeiben is jelen tudnak lenni, tudnak szórakoztatást vásárolni. Ha a Maslow piramis alja rendben van, elkezdene önmegvalósítani.

Meg kell jelenni a társadalom minden színterén, előtérbe kell lépni, ez egy kettős hatást kiváltó dolog, egyrészt javítja a társadalmi elfogadást, másrészt eléri a saját sikereit.

Szükséges lenne az inkluzív oktatás, de fontos, hogy nem mindent lehet integrálni. Integrálj amennyire lehet, szegregálj, amennyire szükséges. Első körben nem is feltétlenül a tudatlanság a nehezítő tényező, hanem a bizalmatlanság, azt kel tudni áthidalni.

6. Megítélése szerint, ha Magyarországon megrendezésre kerülne egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény, hogyan kéne kommunikálni a társadalom felé? Milyen médiamegjelenést tart a legideálisabbnak? A marketing során milyen eszközöket használna? (pl., ha személyek akkor - para sportolók, influenszerek, para influenszerek stb.)

Ugyanúgy, mint az összes többit, mint az épekét, persze nyilván ez pénz kérdés is. De fontos, hogy a hősök legyenek a TV-ben, legyenek láthatóak. Szükség van kapcsolódó rendezvényekre, a diákoknak tartsanak versenyeket, vetélkedőket, sőt vigyék ki őket a para versenyekre szurkolni.

Egyébként a mai világban már mindent el lehet adni. Ha jobban belegondol, a film világa is megváltozott, a 30-70 éves filmekben a fogyatékkal élők vagy áldozatok, vagy gonosz karakterek voltak, napjainkban már többször kapnak pozitív és ami fontos, aktív szerepet.

7. A Nemzetközi Szövetség (IWAS) mekkora figyelmet fordít a tagországainak szövetségi tevékenységére? Hogyan támogatja a törekvéseket az egyes tagországoknál?

Ugye a Nemzetközi Szövetség tagjait az egyes tagországok Nemzeti Szövetségei alkotják, egy hatalmas szervezetről beszélünk, ahol mindenki definiálni szeretné magát. A kerekesszékes vívás esetén vannak kiemelt országok, melyek már az alappilléreinek számítanak versenyrendezés tekintetében, ilyen Olaszország, Magyarország és Lengyelország.

A két legnagyobb tagország esete pont különleges, Oroszország versenyzői jelenleg kizárás alatt állnak (fehérorosz versenytársaikkal egyetemben). Kína pedig kissé öntörvényű, nem igazán indulnak világversenyeken, mások a ranglista pontjaik a versenyzőknek, így mikor versenyeznek akár egy paralimpián, torzítják a versenyt. A kínai sportoló például a pontjai alapján 15. kiemelt, holott a képességei alapján akár 3. kiemelt is lehetne. Azt gondoljuk, ha megrendeznék egy világversenyt, ott, hazai szinten, akkor inkább elindulnának, mégis hazai közönség, de egyelőre nem nyitottak.

Legtöbb esetben a Nemzetközi Szövetség kéri fel a tagországot arra, hogy adjon otthont egy-egy rendezvénynek, egyre jobban nyílik ki a világ, kilépünk Európából, Dél-Amerika és Ázsia irányába.

8. Ön szerint sportolói szemmel nézve, az Ön sportágában megfelelő figyelmet fordítanak a fogyatékossgal élő sportolókra? Min változtatna, esetleg hogyan?

Csak lépjen fel a vívó szövetség honlapjára, van külön para kategória, a hírekben ugyanúgy szerepelnek, ugyanúgy felkonferálják őket a verseny előtt és élő eredmények érhetőek el mindenkiről. Ha egy vívó szakosztállyal rendelkező egyesület szeretne para

szakágat indítani és jelzi a szövetségnek, kapnak tőlük egy speciális pástot és egy kerekesszéket, ami többszáz ezres tétel. A sportoló elfogadja a másik sportolót, ha látja edzeni, tudja, hogy mi melő van benne. Az új életemben, (1991-től, a balesettől kezdve) a legkevesebb problémám, nehézségem a vívással volt. Összegezve, jól működik az integráltság.

Talán az egyetlen negatívum, amit kiemelnék az az, hogy régen, mikor versenyeztem kevesebb figyelmet fordítottak ránk, nem annyira dokumentálták az eredményeket, de napjainkra már ez is megváltozott.

V. számú melléklet

Interjú Weisz Róberttel, a Magyar Kajak-Kenu Szövetség társelnökével.

1. Véleménye szerint Magyarország jelenleg alkalmas arra, hogy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvénynek adjon otthont? Ha igen, mely sportágban? Ha nem, miért nem?

Több sportágban mindenképpen alkalmas. Hazai szinten a Magyar Paralimpiai Bizottság, vagy a sportági szövetségek égisze alatt működnek az egyes parasportok és már több sportágban nagyobb rendezvényt sikeresen megrendeztek. Volt többek közt para kajak-kenu világbajnokság is, hisz az nemzetközi és hazai szinten is a sportági szövetség alá tartozik. Kanadában volt bemutatkozó sportág a parakajak, és 2010-ben Poznanban volt az első hivatalos világbajnokság. Ezt követően 2011-ben Szegeden szerepelt először a világkupa programjában, majd még 2011-ben szintén Szegeden volt az világbajnokság is. Ezután Szeged már több alkalommal adott otthont parakenu világbajnokságnak és világkupának, utoljára 2019-ben kvalifikációs világbajnokságnak.

Egyre több és több résztvevője van a sportágnak, mennyiségi és minőségi löketet adott az, hogy Rio-ban paralimpiai sportággá vált. A szegedi pálya az elmúlt évek során többször adott otthont paraversenyszámnak is, így kajak-kenu tekintetében Magyarország abszolút alkalmas nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény megrendezésére.

A paralimpia nyilván más kérdés, a szállítás, szállás, elhelyezés kérdésköre egyelőre megoldatlan ekkora horderejű rendezvény esetén, de Szeged a kajak-kenu szempontjából tökéletesen alkalmas.

2. Véleménye szerint milyen hatással lenne a magyar társadalomra egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Az emberek szemléletmódja változna, javítaná a hozzáállásukat. A parasportolók eleinte egyesületi szinten, majd fokozatosan a versenyeken is megjelentek, kezdetben távolságtartással fogadták őket, nem tudták, hogyan kell viszonyulni hozzájuk. Mára már az abszolút elfogadás tapasztalható a sportágon belül. A televíziós közvetítések is segítenek a szemléletmód formálásán, a Rio-i és a Tokiói paralimpiát is folyamatosan közvetítették.

3. Milyen hatással lenne a fogyatékossgal élők közösségére egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Figyelmet kapnának, fókuszba kerülnének, nemcsak a sportsikereikre hárulna figyelem, hanem a nehézségeikre is, amiért így segítséget kaphatnak.

Tudomásul kell venniük, hogy ők a kisebbség, nyitniuk kell a többség irányába.

4. Ön szerint jelenleg milyen a kommunikáció a fogyatékossgal élők és az ép lakosok között Magyarországon? Egy hazai rendezésű nemzetközi parasport-rendezvény hogyan változtatna rajta?

A mindennapi élet területén alapvetően szerintem nem túl jó, a sportban jobb, főleg, ahol integráltan zajlik a sportolás. Azok, akik közel kerülnek a fogyatékkal élőkhez lazulnak, nyitnak feléjük, megtapasztalják, hogy olyanok, mint mi, csak kicsit akadályozottabbak, korlátozottabbak.

Ha nagyobb figyelem irányul rájuk, jobban megtanulnak együttműködni, ez igaz az épekre és a fogyatékkal élőkre egyaránt.

Fontos, hogy egy parasportoló is tudja elhelyezni magát, tudja a helyén kezelni az eredményeit, nem szabad visszaélnie a helyzetével.

5. Ön szerint mivel lehetne jobban előtérbe hozni a fogyatékossgal élők közösségét, hogy jobban a köztudatban legyenek?

Azt mondanám, minél több integrált rendezvény segítene, a civil és sport életben egyaránt. A Magyar Paralimpiai Bizottság által évről évre megtartott Magyar Parasport Napja például kitűnő lehetőséget biztosít erre. Továbbá a médiában kell szerepeltetni a felkapott, eredményes parasportolókat, hangsúlyozva a pozitív történeteket, mint amilyen Illés Fannié.

A FODISZ (Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny-, és Szabadidősport Szövetsége) egy jó szervezet, de inkább a fogyatékossgal élők közösségén belül szervez programokat a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban.

Az iskolalátogatások segítenék, vagy a testnevelés órákba kellene beépíteni a parasportot, itt az általános iskolásokra gondolok, ott fogékonyabbak a gyerekek erre. Ehhez hozzátartozik, hogy a tanárképzésbe is bele kell építeni akkor, így jobban eljutna a gyerekekhez. Akár annyi is segítene, hogy ha kipróbálhatnák a kerekesszéket, hogy milyen azzal közlekedni.

A kajak-kenu edzőtáborok legtöbbször vegyesen zajlanak, a szabadidőben pedig közösen szoktunk programokat csinálni, például együtt kosarazik mindenki.

Oda kell vinni a fogyatékossgal élőket az épek közé, hogy lássák őket. Vannak próbálkozások arra, hogy megértesse magát egy-egy fogyatékkal élő közösség az épekkel, ilyen a Láthatatlan Kiállítás.

6. Megítélése szerint, ha Magyarországon megrendezésre kerülne egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény, hogyan kéne kommunikálni a társadalom felé? Milyen médiamegjelenést tart a legideálisabbnak? A marketing során milyen eszközöket használna? (pl., ha személyek akkor - parasportolók, influenszerek, para influenszerek stb.)

Ugyanazokat a felületeket használnám, mint az épeknél. Írott és elektronikus sajtó, plakátok, cikkek, nemcsak magáról a rendezvényről, a sportolókat, az életútjukat is be kéne mutatni, hogy lássák az emberek, így is lehet teljes életet élni.

7. Mitől más a Kajak-Kenu Szövetség hozzáállása a parasporthoz? Mi indukálta azt, hogy kiemelt figyelmet fordítsanak rá?

Nagyjából egyidejűleg jelent meg az, hogy a nemzetközi szövetség versenyeket írt ki a parasportolók számára és Pruzsina István eljárt a Mozgásjavító Intézetbe. Ő nála volt az első csoport fogyatékossgal élők számára, sőt jelenleg neki csak fogyatékkal élő sportolói vannak.

A szövetségen belül én karoltam fel a fogyatékossgal élő sportolókat, eleinte az épek közt versenyeztettük őket (például Almási Nándor vagy Szabó Sándor), amikor nemzetközi szinten elindult a versenyeztetés, őket kerestük fel.

A Kajak-Kenu Szövetségen belül senkit sem kellett győzködni a fogyatékkal élők sportja kapcsán, nyitottan kezeltük, evidens volt számunkra. Kezdetben a saját fejünk után mentünk, később kerültünk összeköttetésbe a Magyar Paralimpiai Bizottsággal. A mai napig mi finanszírozzuk a fogyatékossgal élőink sportolásának, versenyeztetésének nagyobbik részét, természetesen kapunk támogatást az MPB-től (a speciális hajók 50%-át ők fizették), de nagyobb hányadát mi teremtjük elő. Ugyanúgy kezeljük az összes sportolóinkat, legyen az ép, vagy fogyatékkal élő, ugyanolyan lehetőségeket biztosítunk számukra edzőtábor, versenyeztetés, szállások tekintetében.

Hozzátenném, hogy mikor külföldre megyünk versenyezni, vannak külön akadálymentes szállások, melyeket a figyelmünkbe ajánlanak a szervezők, azonban miután megkérdeztük, fogyatékkal élő sportolóink inkább választották azt a szállást, ami nem volt külön akadálymentesített, csak, hogy együtt maradhasson a magyar csapat.

8. Hogyan sikerült integrálni a parasportot az épek közé?

Eszünkbe se jutott másként kezelni a fogyatékkal élő sportolóinkat, ott a helyük. Adta magát, hogy integráltan versenyeztessük őket, nemzetközi szinten is így működött a rendszer. Olyan jól halad a folyamat, olyan szinten felfejlődött a para szakág, hogy a világbajnokság idejét meg kellett növelni többnaposra.

Gazdasági előnyt is jelent az integrált versenyzés, hiszen egyben lehet szállítani a hajókat, felszerelést az épekével, így olcsóbban jön ki. Bár egyre többen és többen vannak, ami azt jelenti, hogy ugyan egyszerre zajlik a verseny, egy helyszínre viszünk felszerelést, de több szállítóeszközt kell igénybe venni, de ez is mutatja, hogy fejlődik a mozzgalom.

Ha ki is növi magát a fogyatékkal élő kajak-kenu mozzgalom, biztos, hogy nem választanánk szét az épektől, legyen több versenynap, vagy hosszabb egy verseny. Ez még előnyös is, hiszen így több pihenőnap jut a versenyzőknek versenyszámaik közt.

9. (Véleménye szerint könnyen adaptálható más sportágakba az Önöknél működő integrált versenyzés?)

Abszolút sportágfüggő. Mind a nemzetközi, mind a hazai paralimpiai bizottság égisze alatt vannak sportágak, melyeket szeretnének kiszervezni maguk alól, átadva az azzal

kapcsolatos teendőket a sportági szövetségeknek, azonban nem mindegyik szövetség szeretné ezt. Pedig szerintem jó hatással lenne a sportágakra, ha keverednének a sportolói. Persze van, ahol nehéz, mint az úszásnál, kevesebb szakággal rendelkező sportágak esetén működőképes lehet az integrálás.

VI. számú melléklet

Interjú Ekler Luca paralimpiai bajnok és világcsúcstartó paraatlétával.

1. Véleménye szerint Magyarország jelenleg alkalmas arra, hogy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvénynek adjon otthont? Ha igen, mely sportágban? Ha nem, miért nem?

Azt gondolom, hogy részben alkalmas viszont részben nem, mert több sportágban is adott a megfelelő létesítmény, viszont az odajutás, a szállás valamint a tömegközlekedés nem feltétlenül akadálymentesített megfelelő módon. Az is probléma lehet, hogy Magyarországon nincs megfelelő mennyiségű parasportban jártas szakember, akik meg tudnánk szervezni és le tudnának bonyolítani egy ilyen világeseményt. Az anyagi háttér előteremtése is kérdéses lehet. Talán úszásban, vívásban tudnám elképzelni a megvalósulást

2. Véleménye szerint milyen hatással lenne a magyar társadalomra egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Szerintem a hatása nagyban függ attól, hogy milyen módon promótálják és kommunikálják az eseményt, valamint, hogy mekkora közönséghez fog elérni. Maga a rendezés nem jelent hatást a társadalomra nézve, de ha megfelelő csatornákon el tudjuk juttatni hozzájuk, akkor az érzékenyítés, elfogadás eszköze lehet. Segítheti a fogyatékkal élők társadalmi el és befogadását, helyzetük javítását, az emberek gondolkodásmódjának megváltoztatását.

3. Milyen hatással lenne a fogyatékkal élők közösségére egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

A fogyatékkal élő közösségekre mindig jó hatással tud lenni bármilyen parasport-rendezvény, ha pedig ez nemzetközi lenne, akkor az gondolom hogy még jobban tudna segíteni azokon amit az előző kérdésnél kifejtettem. Hatása felerősödne, segítene a fogyatékkal élőknek az elfogadásban, kiteljesedésben, motivációt és példaképeket találhatnának. Talán ők maguk is bátrabban vágnának bele a kihívásokba, ha megismerik egy-egy sorstársuk történetét.

4. Ön szerint jelenleg milyen a kommunikáció a fogyatékkal élők és az ép lakosok között Magyarországon? Egy hazai rendezésű nemzetközi para sport rendezvény hogyan változtatna rajta?

Azt gondolom, hogy bár javul, viszont még mindig elég vegyes a kommunikáció. Egyre többen támogatják a fogyatékkal élőket, és tartják őket egyenrangúnak, viszont nagyon sok emberben élnek még előítéletek. A közösségi média sokat segít a kommunikációnak az előrehaladásában, egy rendezvény biztos hogy növelné a kommunikáció lehetőségét, hiszen az embereknek lehetőségük nyílik jobban megismerni a sportolókat, akár élőben vagy más platformon beszélni velük.

5. Ön szerint mivel lehetne jobban előtérbe hozni a fogyatékossgal élők közösségét, hogy jobban a köztudatban legyenek?

Szerintem nagyon sokat számít az, hogyha egy fogyatékossgal élő mesél az életéről, nehézségeiről ezáltal közelebb tudja hozni a mindennapjait egy ép emberéhez. A közös programokban, iskolai oktatásban és a mielőbbi érzékenyítés elkezdésében látom a megoldást.

6. Megítélése szerint, ha Magyarországon megrendezésre kerülne egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény, hogyan kéne kommunikálni a társadalom felé? Milyen médiamegjelenést tart a legideálisabbnak? A marketing során milyen eszközöket használna? (pl., ha személyek akkor - para sportolók, influenszerek, para influenszerek stb.)

A közösségi média bír a legnagyobb szereppel, én mindenképpen itt próbálnám elérni az emberek nagy részét. A marketing során akár influenszerekkel tudnám elképzelni a népszerűsítést, viszont azt gondolom, hogy hitelesebb, ha az adott sportágból a parasportolók és mellettük aktív vagy volt olimpikonok állnak még és segítik a rendezvény népszerűsítését. Természetesen más sportágak nevesebb személyeit vagy akár közéleti szereplőket is be lehet vonni, igazából ahogy tágítjuk a kört úgy érünk el egyre több emberhez.

7. Ön szerint sportolói szemmel nézve, az Ön sportágában megfelelő figyelmet fordítanak a fogyatékossgal élő sportolókra? Min változtatna, esetleg hogyan?

A kérdésre a válasz attól függ, hogy ki fordít megfelelő figyelmet, de összességében azt gondolom, hogy általánosságban a parasportolókra nem fordítanak elegendő figyelmet. Szerintem egy ilyen helyzetben a kommunikáció a kulcs a két fél között, és természetesen annak az igénye, hogy ezt fenntartsuk. A másik félnek is érdeke legyen az, hogy a sportolót támogassa. Olykor nekünk kell bevállalni ezt a kezdeményezést, elmondani, hogy mire van szükségünk, hogyan tudnánk együtt dolgozni.

8. Sportolóként Önre milyen hatással lenne a tudat, hogy Mo.-on rendeznek meg egy nemzetközi szintű hivatásos parasport-rendezvényt? (Akár csak az Ön sportágában, akár nagyobb léptékben -> paralimpia)

Óriási motivációt adna, amennyiben még aktív sportoló vagyok, biztos, hogy a mindennapokban is jelentősen megváltoztatná a felkészülésemet. Tudnom, hogy hazai közönség előtt versenyeznék és ezt nagyon szeretném átélni egyszer egy világeseményen. A paralimpiai rendezés óriási dolog lenne, de ahhoz még sokat kell dolgoznunk és jó pár dolognak változnia kell.

VII. számú melléklet

Interjú Kiss Péter Pál paralimpiai bajnok, világcsúcstartó parakajakossal.

1. Véleménye szerint Magyarország jelenleg alkalmas arra, hogy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvénynek adjon otthont? Ha igen, mely sportágban? Ha nem, miért nem?

Egyes sportágakban mindenképp alkalmas, mint vívás vagy boccia, talán a télisportok esetén nehezebb dolga van, de ott az épek esetén is. Az én sportágamat, a kajak-kenut szerintem nehéz szervezni a fogyatékossgal élőknek, ennek ellenére pont jók vagyunk benne. A szegedi pálya kitűnő, van lift a szálláson, könnyen el lehet jutni a partra, összehasonlítva Dániával, ahol szintén rendeztek világbajnokságot, nagyok a különbségek, ott földút volt, nem beton, nehéz volt a sárban közlekedni kerekesszékkal.

2. Véleménye szerint milyen hatással lenne a magyar társadalomra egy nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Nehéz kérdés, a magyarok máshogy vélekednek, elfogadás szintjén még nem tartunk ott. Még nem úgy látják a parasportot, mint amilyen valójában, ez kiderül a Facebook kommentekből, sokszor egy kalap alá veszik a kerekesszékekben ülő hajléktalant az összes többivel. Több verseny nem biztos, hogy jobb hatással lenne, csak egy bizonyos közeg tudna örülni neki, tudná értékelni, de szerintem egyelőre nagyságrendileg inkább nem örülnének.

3. Milyen hatással lenne a fogyatékossgal élők közösségére egy hazai rendezésű nemzetközi hivatásos parasport-rendezvény?

Jobb hatással lenne, mert lehet, hogy nem követik a sportot, de azzal, hogy hazai szinten rendezik, talán elérheti őket. A sportolók példaképpé válhatnak a többiek számára, nem csak a fiatalok, hanem a korunkbeliek vagy idősebbek számára. Az, hogy ismernek, további motivációt jelenthet számukra, van, hogy tőlem kérdezik, tudnék-e segíteni nekik az edzésben. Talán így, egy ilyen rendezvény után több sportolási lehetőség is lenne számukra.

4. Ön szerint jelenleg milyen a kommunikáció a fogyatékossgal élők és az ép lakosok között Magyarországon? Egy hazai rendezésű nemzetközi para sport rendezvény hogyan változtatna rajta?

A személyes tapasztalataim alapján jó, a kajak-kenu berkein belül nagyon jó a közeg, azzal, hogy integráltan sportolunk, a szövetség támogatja a paraszakágat, ismert és a többiek által követett. Vannak ép sportolók is, akik foglalkoznak a parasportolókkal, mint Berki Krisztián, ő például követi az eredményeimet, szokott gratulálni. Az Év Sportolója Gála is sokat segít, előtérbe kerülnek a fogyatékossgal élő sportolók is. De mindenképpen változónak mondanám, nem minden sportágban, közegben ilyen elfogadóak, nyitottak.

5. Ön szerint mivel lehetne jobban előtérbe hozni a fogyatékossgal élők közösségét, hogy jobban a köztudatban legyenek?

Láthatóság, megjelenések, szerintem a parasportolóknál az alap már megvan, az embereknek kell változnia, nyitottabbnak lennie. Bár amíg ilyenekre, hogy Való Világ, igény van, nehéz lesz változást elérni. Szemléletváltásra lenne szükség, jó lenne az oktatásba beépíteni, persze játékosan, már az egészen fiataloknál, általános iskolás korban, minél hamarabb kéne találkozniuk vele.

6. Megítélése szerint, ha Magyarországon megrendezésre kerülne egy nemzetközi hivatásos para sportrendezvény, hogyan kéne kommunikálni a társadalom felé? Milyen médiamegjelenést tart a legideálisabbnak? A marketing során milyen eszközöket

használja? (pl., ha személyek akkor - para sportolók, influenzszerek, para influenzszerek stb.)

Influenzszerekkel, parasportolókkal mindenképp, a TikTok-ot kéne nyomtatni, izgalmas, tematikus videókkal, sok embert el lehet úgy érni. Óriásplakát sem árt, ha van, meg nyilván a hagyományos média eszközei, köztévé, így az idősebb korosztály is találkozna vele. Igazából a lehetőségek adottak, csak élni kéne vele, nyomni kéne.

7. Ön szerint sportolói szemmel nézve, az Ön sportágában megfelelő figyelmet fordítanak a fogyatékossgal élő sportolókra? Min változtatna, esetleg hogyan?

A kajak-kenun belül nagyon jó a helyzet, jól adaptálták a para szakágat, láttatva vagyunk, kapunk elég figyelmet. Felmerült persze a kérdés, hogy hogyan kaphatnánk még nagyobb figyelmet, mi lenne a jobb, ha külön versenyeznénk, vagy ha integráltan. Szerintem mindenképp az integrált a jobb, nagyobb figyelem övezi, több a visszhang, presztízs, jobb színben tűnik fel a parasportoló, ha világbajnokságon szerez érmet para versenyszámban.

A kajak-kenun belül nyitottabbak az emberek, megismernek minket hamar, jól tudják kezelni a helyzetet.

8. Sportolóként Önre milyen hatással lenne a tudat, hogy Mo.-on rendeznek meg egy nemzetközi szintű hivatásos para sport rendezvényt? (Akár csak az Ön sportágában, akár nagyobb léptékben -> paralimpia)

A paralimpia nagyon más lenne, nagyon örülnék neki, ha Magyarországon később lenne, akár 2048-ban, akkor is indulnék.

Kajak-kenuban sok nemzetközi versenyt rendeznek itthon, Szegeden (világbajnokság, világkupa sorozat), ismerjük a körülményeket, amik kiválóak, tudjuk mi hol van, a hazai pálya előny, külföldön más a helyzet. A hazai közönség is nagyon jó. Néha azért utaznék, világot látnék a versenyzés révén.

VIII. számú melléklet

A Magyar Paralimpiai Bizottság felmérése alapján készült kutatás a tanulmány kapcsán releváns adatok kivonatát tartalmazó táblázata az akadálymentes szobákkal rendelkező Budapesti szálláshelyekről, melyet a 2024-es budapesti olimpiai pályázat miatt állítottak össze.

Szálláshely neve	Minősítés	Összes elérhető szoba száma	Fogyatékossgal élők számára alkalmas szobák
12 Révay Hotel	3 star	53	1
Actor Hotel Budapest	4 star	54	1
Amadeus Hotel	3 star	39	1
Aquamarina Hotel és Rendezvényhajó	4 star	40	9
Aquincum Hotel Budapest	5 star	310	4
Art'otel Budapest	4 star	160	1

Atrium Fashion Hotel	4 star	57	2
Bo18 Hotel Superior	3 star	50	1
Bo33 Hotel Family & Suites	4 star	62	1
Botel Hotel Lisa	3 star	35	14
Boutique Hotel Budapest	4 star	74	1
Budai Hotel	3 star	13	11
Budapest Marriott Hotel	5 star	364	3
Buddha-Bar Hotel Budapest Klotild Palace	5 star	102	1
Carlton Hotel Budapest	4 star	95	6
Continental Hotel Budapest	4 star	272	2
Corinthia Hotel Budapest	5 star	440	2
Cosmo City Hotel	3 star	36	1
Courtyard Budapest City Center	4 star	235	3
Danubius Grand Hotel Margitsziget	4 star	164	5
Danubius Health Spa Resort Margitsziget	4 star	267	4
Danubius Hotel Arena	4 star	379	2
Danubius Hotel Flamenco	4 star	355	2
Danubius Hotel Helia	4 star	262	5
Estilo Fashion Hotel	4 star	70	1
Expo Congress Hotel	4 star	160	4
Four Seasons Hotel Gresham Palace Budapest	5 star	179	1
Hilton Budapest	5 star	321	3
Hilton Budapest City	5 star	230	2
Holiday Inn Budapest-Budaörs	4 star	163	1
Hotel Bara	3 star	92	2
Hotel Benczúr	3 star	160	1
Hotel Berlin	3 star	106	2
Hotel Castle Garden	4 star	39	1
Hotel Császár	3 star	45	1

Hotel Moments Budapest	4 star	99	1
Hotel Museum Budapest	4 star	104	1
Hotel Nemzeti Budapest Mgallery by Sofitel	4 star	80	2
Hotel Palazzo Zichy	4 star	80	1
Hotel Parlament	4 star	65	2
Hotel Pest Inn	3 star	79	3
Hotel Pólus	3 star	133	1
Hotel President	4 star	110	1
Hotel Rum Budapest	3 star	38	1
Hotel Zenit Budapest Palace	4 star	97	1
Hunguest Hotel Millennium	3 star	122	9
Ibis Budapest Aero	3 star	139	2
Ibis Budapest Centrum	3 star	126	1
ibis Budapest City	3 star	84	2
Ibis Budapest Heroes Square	3 star	139	2
Ibis Styles Budapest Center	4 star	130	4
Ibis Styles Budapest City	3 star	130	1
InterContinental Budapest	5 star	402	2
Kempinski Hotel Corvinus Budapest	5 star	349	3
Leonardo Hotel Budapest	4 star	182	4
Mercure Budapest Buda	4 star	390	2
Mercure Budapest City Center	4 star	227	2
Mercure Budapest Korona	4 star	420	2
Mirage Medic Hotel	4 star	37	1
NH Budapest City	4 star	160	2
Novotel Budapest Centrum	4 star	227	3
Novotel Budapest City	4 star	319	2
Novotel Budapest Danube	4 star	175	3
Opera-Garden Hotel & Apartments	4 star	35	1

Park Inn by Radisson Hotel Budapest	4 star	200	2
Prestige Hotel Budapest	4 star	85	1
Promenade City Hotel	3 star	45	1
Radisson BLU Béke Hotel	4 star	247	1
ROOMbach Hotel Budapest Center	3 star	94	1
Sofitel Budapest Chain Bridge	5 star	357	2
St. George Residence	5 star	52	3
Star Inn Hotel Budapest Centrum, by Comfort	3 star	125	2
The Ritz-Carlton, Budapest	5 star	200	5
The Three Corners Hotel Bristol	4 star	49	1
Veritas Hotel	3 star	54	2

Összesen 51086 szoba, melyek közül 1175 akadálymentesített szoba, ami azt jelenti, hogy az elérhető szobának csupán 2,3%-a akadálymentes.